

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om förvaltningen av straffverkställighet och några lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att en lag om förvaltning av verkställighet av straff skall stiftas. Genom lagen föreslås de uppgifter som hör till justitieministeriets fängervårdsavdelning och som hänför sig till den operativa ledningen av fängervårdsväsendet, verkställigheten av fängelsestraff och fängervårdsväsendets administration till största delen bli överförda från ministerienivå till centralförvaltningsnivå. Uppgifter i samband med verkställighet av samhällspåföljder, som innefattar betydande offentlig maktutövning föreslås övergå till en myndighetsorganisation och den nuvarande offentlighetsrättsliga Kriminalvårdsföreningen skall läggas ned. Propositionen innehåller också ett förslag till ny lag om Fängervårdens utbildningscentral, som skall ersätta den nuvarande lagen om fängervårdens utbildningscentral. Fängervårdens utbildningscentral skall på ett mera omfattande sätt än i dagens läge ge utbildning till personalen inom hela systemet för verkställighet av straff.

Propositionen hänför sig till omorganiseringen av de kriminalpolitiska uppgifterna och uppgifterna i anslutning till verkställigheten av straff som hör till justitieministeriets förvaltningsområde. I den föreslagna lagen bestäms det om organisationen för förvaltningen av verkställighet av straff och myndigheternas uppgifter. Det gäller förvaltningen av verkställighet av straffrättsliga påföljder som riktar sig mot friheten, dvs. verkställigheten av fängelsestraff och samhällspåföljder, samt förvaring i rannsakningsfängelse. För dessa uppgifter skall en ny gemensam myndighet på centralförvaltningsnivå som lyder under justitieministeriet inrättas, ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall omfatta den operativa centralledningen för centralen för samhällspåföljder och fängervårdsväsendet samt den personal som sköter gemensamma riksomfattande verkställande och administrativa uppgifter inom centralen för samhällspåföljder och fängervårdsväsendet. Ämbetsverket skall leda och övervaka verkställigheten av samhällspåföljder och fängelsestraff samt genomförandet av förvaring i rannsakningsfängelse enligt mål som avtalats med justitieministeriet.

Centralen för samhällspåföljder skall ha hand om verkställigheten av samhällspåföljder. Fängervårdsväsendet skall ha hand om verkställigheten av fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter samt förvaring i rannsakningsfängelse. Centralen för samhällspåföljder skall omfatta regionala enheter, och fängervårdsväsendet skall omfatta straffanstalter samt sjukhusenheter.

Övergångsbestämmelserna om personalen skall säkerställa att anställningsförhållandet för personer som övergår från Kriminalvårdsföreningen till statstjänst skall fortsätta och deras anställningsförmåner bevaras.

Samtidigt skall några lagar som gäller innehållet i verkställigheten av straff ändras. Det gäller lagar med bestämmelser om bl.a. befogenheterna för myndigheter som har hand om straffverkställighetsuppgifter. Namnet på myndigheter skall i annan lagstiftning ändras så att de motsvarar lagen om förvaltning av straffverkställighet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2001 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2001.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning.....	4
2. Nuläge	5
2.1. Fångvårdsväsendets förvaltning.....	5
2.1.1. Utvecklingen av fångvårdsväsendets centralförvaltning.....	5
2.1.2. Bestämmelser om fångvårdsväsendets förvaltning och centralförvaltningens organisation.....	7
2.2. Utbildningen inom fångvårdsbranschen.....	8
2.3. Verkställigheten av samhällspåföljder och den övriga kriminalvården....	9
2.3.1. Kriminalvårdens utveckling	9
2.3.2. Kriminalvårdsföreningens uppgifter	10
2.3.3. Kriminalvårdsföreningens ställning och organisation	13
2.3.4. Kriminalvårdens finansiering	14
2.4. Förvaltningen av verkställighet av straff i de andra nordiska länderna	14
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	15
3.1. Mål	15
3.2. De viktigaste förslagen.....	16
4. Propositionens verkningar	16
4.1. Ekonomiska verkningar	16
4.2. Verkningar i fråga om organisation och personal	17
5. Beredningen av propositionen	18
5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial	18
5.2. Remissutlåtanden.....	20
6. Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll	20
DETALJMOTIVERING	22
1. Lagförslaget.....	22
1.1. Lagen om förvaltning av straffverksställighet.....	22
1.2. Lagen om Fångvårdens utbildningscentral	27
1.3. Lagen om verkställighet av straff.....	30
1.4. Lagen om samhällstjänst.....	31
1.5. Lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff.....	32
1.6. Lagen om unga förbrytare	33
1.7. Lagen om rannsakningsfängelse.....	33
1.8. Lagen av straffregisterlagen	34
1.9. Lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål.....	34
2. Ikraftträdande.....	34

LAGFÖRSLAGEN	35
om förvaltning av straffverkställighet	35
om Fångvårdens utbildningscentral	38
om ändring av lagen om verkställighet av straff	40
om ändring av lagen om samhällstjänst	46
om ändring av lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff.....	48
om ändring av lagen om unga förbrytare.....	50
om ändring av 1 § lagen om rannsakningsfängelse	51
om ändring av 4 § straffregisterlagen	52
om ändring av 24 och 27 § lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål.....	53
 BILAGA.....	 54
 PARALLELLTEXTER.....	 54
om ändring av lagen om verkställighet av straff	54
om ändring av lagen om samhällstjänst	66
om ändring av lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff.....	70
om ändring av lagen om unga förbrytare.....	73
om ändring av 1 § lagen om rannsakningsfängelse	74
om ändring av 4 § straffregisterlagen	75
om ändring av 24 och 27 § lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål.....	76

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Planerna på att reformera justitieministeriets organisation grundar sig framför allt på riktlinjer som utstakats i samband med beredningen av centralförvaltningens utveckling. Å andra sidan är det på grund av förändringar i både omvärlden och uppgifternas innehåll nödvändigt att genomföra omorganiseringar som främjar betingelserna för myndigheter inom ministeriet och dess förvaltningsområde att föra en mera resultatrik kriminalpolitik än tidigare.

På sista tiden har det i utredningar om utveckling av förvaltningen konstaterat att det finns ett behov att klarlägga ministeriernas roll i förhållande till den övriga förvaltningen. I ministeriernas uppgifter skall deras roll som stab för regeringen, styrningen av den underlydande administrationen (strategisk styrning) samt det internationella samarbetet accentueras. Ministerierna skall inrikta sig på utveckling av långsiktig verksamhet och därvid förutse samhällsutvecklingen. Uppgifter i anslutning till styrningen av den dagliga verksamheten och uppgifter som hör till stöd-tjänsterna skall i regel utföras av enheter som lyder under ministeriet. Utvecklingsmål i anslutning till ministeriernas roll har angivits bl.a. i statsrådets principbeslut av den 16 april 1998 om riktlinjerna för förvaltningspolitiken. Även i justitieministeriet har man under de senaste åren utrett åtgärder för att utveckla ministeriets roll och verksamhet enligt dessa allmänna mål.

Tyngdpunkten i justitieministeriets verksamhet på det kriminalpolitiska fältet på 1980- och 1990-talen har vid sidan av verkställande uppgifter på förvaltningsområdet legat på reformen av strafflagen (39/1889) och utvecklandet av påföljder verkställda i frihet (samhällspåföljder), som skall utgöra alternativ till ovillkorligt fängelse. På grund av förändringarna i läget inom brottsligheten under de senaste åren och internationalse-

ringen av kriminell verksamhet är det nödvändigt att överföra kriminalpolitikens tyngdpunkt till brottsförebyggande, förbättring av det straffrättsliga systemets funktionsförmåga och ett allt intensivare nationellt och internationellt samarbete mellan olika myndigheter och andra sektorer. Även om det under 1990-talet inte skett en väsentlig förändring i det totala antalet brott som kommit till polisens kännedom, har särskilt narkotikabrottsligheten och annan kriminalitet i anslutning till den snabbt ökat. Ett annat betydelsefullt utvecklingsdrag är att kriminell verksamhet blivit mera organiserad än förut.

Enligt genomförda utredningar är sannolikheten att bli offer för ett brott inte större än tidigare i Finland. Men på grund av de kvalitativa förändringarna i kriminaliteten, den omfattande publiciteten för grova brott och andra motsvarande orsaker upplever en allt större del av medborgarna att deras säkerhet har försämrats. Också förbättrandet av brottsoffrens situation uppfattas som viktigt.

Regeringen antog den 4 mars 1999 ett nationellt program för brottsförebyggande, som uttryckligen betonar åtgärder och samarbete på den lokala nivån vid förebyggandet av brott. Vid sidan av statliga och kommunala åtgärder behövs kriminalpolitiken i allt högre grad också stöd av medborgarorganisationer och näringslivet.

Förändringarna i situationen inom brottsligheten och i den kriminella bakgrunden hos personer som döms till fängelse inverkar på flera sätt på fängenvårdsväsendets verksamhet. I fängelserna framgår detta bl.a. i form av narkotikarelaterade problem, fysiskt och mentalt våld mellan de intagna och våldshot mot personalen. Ett viktigt mål vid utvecklandet av verksamheten är uttryckligen att mera effektivt än förut bekämpa rusmedel och utveckla rusmedelsavvänjning och rehabilitering av missbrukare. Justitieministeriet antog i början av 1999 en särskild rusmedelsstrategi för fängenvården. Dessutom har höjandet av fängenvårdens effektivitet satts upp som

mål. Därför har man i fängelserna under de senaste åren tagit i bruk nya arbetsmetoder med vilka man på basis av erfarenheter från andra länder kan reducera återfallsrisken.

Att höja effektiviteten i verksamheten kräver att resurserna allokteras på nytt och används mera effektivt. För att bedöma alternativen för utvecklandet av fångvården och tidigare planer skall en utomstående expertutredning av fångvårdsväsendets strukturella utveckling genomföras på uppdrag av justitieministeriet under 2000. Dessutom tillsatte statsrådet i september 1999 en kommitte för att bereda en totalreform av lagstiftningen om verkställighet av straff. I centralförvaltningens uppgifter inom fångvården är huvudvikten mera är tidigare lagd på genomförandet av förändringar och förbättrandet av effektiviteten och resurshushållningen i verksamheten.

Den offentligrättsliga Kriminalvårdsföreningens verksamhet har på grund av förändringarna under 1990-talet framför allt inriktat sig på verkställighet av samhällspåföljder. Detta är uttryckligen ett resultat av introduktionen av samhällstjänst som ett alternativ till relativt korta ovillkorliga fängelsestraff. Andra samhällspåföljder är nuförtiden övervakningen villkorligt dömda unga, övervakningen av villkorligt frigivna och ungdomsstraffet som tillämpas i vissa försöksregioner. Ett angeläget utvecklingsmål, som också ingår i det nuvarande regeringsprogrammet, är effektiveringen och den innehållsmässiga utvecklingen av övervakningen av villkorligt frigivna på så sätt att man mera effektivt kan reducera återfallskriminalitet.

Att överföra Kriminalvårdsföreningens uppgifter till staten har varit aktuellt nästan under föreningens hela verksamhetstid. Enligt 124 § grundlagen (731/1999), som trädde i kraft den 1 mars 2000, kan offentliga förvaltningsuppgifter anförtros andra än myndigheter endast genom lag eller med stöd av lag, om det behövs för en ändamålsenlig skötsel av uppgifterna och det inte äventyrar de grundläggande fri- och rättigheterna, rätts säkerheten eller andra krav på god förvaltning. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter. Uppgifterna vid verkställighet av samhällspåföljder omfattar beslut som är

betydelsefulla för privata rättssubjekts ställning och rättsskydd. Som exempel kan man nämna fastställandet av tjänstgöringsplaner för samhällstjänst på så sätt att överträdelse av en plan kan leda till att tjänstgöringen skall avbrytas och straffet skall avtjänas i fängelse. De aktuella planerna för utvecklandet av övervakningen av villkorligt frigivna och den övriga utvecklingen av samhällspåföljdssystemet i syfte att effektivera verksamheten, kan innebära ett allt större ingripande i enskilda personers rättsliga ställning.

Personer som avtjänar straff i fängelser har vanligen tidigare avtjänat en samhällspåföljd. A andra sidan döms merparten av villkorligt dömda unga inte senare till ovillkorligt fängelsestraff. Klientelet för Kriminalvårdsföreningen och fängelserna är emellertid till den grad gemensamt att det är ändamålsenligt att underställa dessa former av verkställighet en gemensam strategisk ledning. Det skall underlätta informationsutbyte samt flexibel allokering och gemensam användning av resurser.

Vid sidan av den egentliga verkställigheten av samhällspåföljder har Kriminalvårdsföreningens verksamhet traditionellt omfattat bl.a. organisering av stödtjänster i anslutning till klienternas boende och sysselsättning samt försöksverksamhet.

Karaktären av uppgifterna inverkar väsentligt på hurdana organisationsmodeller samt styr- och finansieringssystem är mest ändamålsenliga. Både inhemska och utländska erfarenheter visar att medborgarorganisationers och andra motsvarande sektors insats i kriminalvårdsarbetet och i utvecklandet av nya arbetsformer kan vara ett betydande komplement till myndigheternas verksamhet.

2. Nuläge

2.1. Fångvårdsväsendets förvaltning

2.1.1. Utvecklingen av fångvårdsväsendets centralförvaltning

Fängelseförvaltningen i Finland sköttes ända till början av 1880-talet av länens guvernörer och fängelsernas förmän eller vaktmästare, som utsetts av guvernören. Det fanns ingen organiserad centralförvaltning i

egentlig mening, även om senaten meddelade allmänna föreskrifter om fängelsernas verksamhet och personal. I samband med reformerna av verkställighet av straff reorganiserades också fångvårdsförvaltningen genom att man 1881 bildade fångvårdsstyrelsen, ett separat ämbetsverk för ledning av fängelseförvaltningen. Ämbetsverket skulle ha hand om att "tuktus och korrektionsanstalter" drevs enligt gällande lagar och förordningar och att fångtransporter sköttes på tillbörligt sätt. Fångvårdsväsendet hade även i uppgift att övervaka städernas och tingslagens tuktus. Även efter bildandet av centralförvaltningen meddelades allmänna föreskrifter om fångvården i senatens namn. Dessutom behöll guvernörerna i länen alltjämt uppgifter inom fångelseadministrationen.

Fångvårdsstyrelsen lydde i början under civilexpeditionen i senatens ekonomiavdelning, varifrån den överfördes till kammarexpeditionen och senare (från och med 1892) till rättsexpeditionen. Från 1918 lydde ämbetsverket under justitieministeriet.

Efter att Finland blivit självständigt reorganiserades fångvårdens centralförvaltning. Fångvårdsstyrelsen avskaffades i början av 1923, och dess uppgifter överfördes till justitieministeriet, där en avdelning för fångvårdsärenden bildades. Avdelningschefen var ett föredragande råd som arbetade som överdirektör för fångvårdsväsendet. Enligt den vid den tidpunkten utfärdade lagen angående indragning av fångvårdsstyrelsen och överföring av dess åligganden på justitieministeriet (314/1922) behandlade avdelningen för fångvårdsärenden frågor som hänförde sig till fångvårdsväsendet, fångtransporter och verkställighet av straff. Mera precisa bestämmelser om uppgifterna och beslutanderätten för avdelningen för fångvårdsärenden samt anstaltarnas förvaltning angavs 1925 i en förordning om fångvårdsväsendet (112/1925). Enligt förordningen hörde den högsta ledningen och övervakningen av fångvården till justitieministern. Överdirektören för fångvårdsväsendet och tjänstemännen i avdelningen för fångvårdsärenden som nämndes i förordningen hade framför allt i uppgift att leda och övervaka fångvårdsväsendets verksamhet enligt närmare bestämmelser i lagar och förordningar. Förordning-

en innehöll även högst detaljerade bestämmelser om uppgifterna för fängelseförvaltningen och dess tjänstemän.

Avdelningen för fångvårdsärenden omvandlades 1933 genom förordningen angående justitieministeriet (38/1933) till justitieministeriets fångvårdsavdelning. Redan om några år reorganiserades centralförvaltningen genom en ny förordning om fångvårdsväsendet (316/1936). Enligt förordningen, som trädde i kraft i början av 1937, leddes och övervakades fångvården av fångvårdsverket, som arbetade som en avdelning vid justitieministeriet. Bestämmelserna i förordningen utvidgade beslutanderätten hos överdirektören för fångvårdsväsendet. Dessutom slopades den tidigare förordningens bestämmelse om ministerns rätt att förbehålla sig beslutanderätten i fråga om beslut som gällde fångvårdsväsendet. Även om fångvårdsverket alltjämt arbetade som en avdelning vid ministeriet, omvandlades det i högre grad än tidigare till en enhet av typen centralt ämbetsverk, varvid chefen hade högst omfattande självständiga befogenheter.

Reformkommitten för fångvården som tillsatts efter kriget ansåg i sitt betänkande (kommittebetänkande 6:1946) att förordningen 1936 lett till en alltför självständig ställning för fångvårdsväsendet och dess överdirektör. Kommitten föreslog en återgång till situationen före förordningen. En ny förordning om fångvårdsväsendet (86/1950) avskaffade 1950 fångvårdsverket, och i stället bildades fångvårdsavdelningen än en gång vid justitieministeriet. Förordningen ändrade inte nämnvärt bestämmelserna om fångvårdsavdelningens befogenheter eller överdirektörens beslutanderätt. Den innehöll emellertid några preciseringar, som i vissa avseenden accentuerade fångvårdsväsendets och centraladministrationens samband med justitieministeriet och ministern. Genom en ändring av förordningen 1954 (194/1954) preciserades befogenheterna för överdirektören för fångvårdsväsendet ytterligare.

Beslutsfattandet i fångvårdens centralförvaltning ändrades i vissa avseenden i början av 1970-talet genom lagen om avgörandet av vissa ärenden vid justitieministeriets sammanträde (324/1970). Justitieministeriets sammanträde erhöll i uppgift att avgöra frå-

gor som gällde villkorlig frihet, förlängning av prövotiden, förverkande av villkorlig frihet, placering av personer under övervakning och upphävande av övervakning, till den del uppgifterna inte ankom på fängelsedirektionerna. Dessutom skulle justitieministeriets sammantråde behandla vissa påföljder för förseelser i öppna anstalter.

Lagstiftningen om verkställighet av straff reformerades synnerligen grundligt på 1970-talet, varvid justitieministerns och överdirektörens befogenheter bestämdes delvis på nytt 1975 genom en ändring av förordningen. Överdirektören för fängsväsendet behöll allmän behörighet i frågor som enligt bestämmelserna hörde till justitieministeriet och gällde verkställighet av straff, fängsväsendet och fängstransporter. Utöver de frågor som enligt förordningen hörde till justitieministern gavs ministern emellertid rätt att i enskilda fall förbehålla sig beslutanderätten i frågor som hörde till en tjänsteman i fängsväsendet.

Genom förordningen 1986 om fängsväsendet (134/1986) och talrika ändringar som senare gjorts i den har behörighet överförts från fängsväsendet till straffanstalterna. Dessutom har ministerns beslutanderätt i några frågor som gäller enskilda fångar överförts till fängsväsendets överdirektör. Ministerns rätt att förbehålla sig beslutanderätten i enskilda frågor som hör till tjänstemän vid fängsväsendet har emellertid bevarats. Förordningen saknar detaljerade bestämmelser om tjänstemännens uppgifter.

2.1.2. *Bestämmelser om fängsväsendets förvaltning och centralförvaltningens organisation*

Enligt 2 § lagen om verkställighet av straff (39/1889, nedan SV) består straffanstalterna av fångelser, öppna anstalter och ungdomsfångelser. Straffanstalterna och deras namn regleras genom förordning. Bestämmelserna om fängsväsendets förvaltning och organisation ingår till största delen i förordningen om fängsväsendet. Med undantag av vissa bestämmelser i SV saknas bestämmelser

på lagnivå om fängsväsendets förvaltning och organisation. Enligt 119 § 2 mom grundlagen skall de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar betydande utövning av offentlig makt. Regeringen lämnade i maj 2000 en proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om verkställighet av straff (RP 35/2000). Propositionen innehåller även ett bemyndigande att utfärda förordning om fängsväsendets organisation och förvaltning. Enligt lagförslaget skall närmare föreskrifter om fängsväsendets organisation och förvaltning kunna meddelas genom förordning av statsrådet.

Enligt förordningen om fängsväsendet leds fängsväsendet av justitieministeriet, vid vilket det för fångvärderna finns en fångvärdavdelning, vars chef är överdirektören för fängsväsendet. Fångvärdavdelningens uppgift är att leda, övervaka och utveckla fångvärderna och verksamheten i de anstalter som lyder under fångvärdavdelningen. För styrning av förvaltningsområdet kan fängsväsendet indelas i distrikt, som leds av tjänstemän särskilt utsedda för uppgiften och lydande under överdirektören för fängsväsendet. Justitieministeriet beslutar om grunderna för indelningen i distrikt och till vilket distrikt varje fångelse hör.

Med stöd av förordningen har fångelserna från och med början av 1999 indelats i tre fångvärdsdistrikt. Distriktsindelningen utgör basen för planeringen av anstaltsbeståndets utveckling, placeringen av fångar och anstalternas arbetsfördelning och samarbete. Separata administrativa enheter för den regionala styrningen har inte bildats.

På grund av fångvärdverksamhetens speciella karaktär innehåller förordningen om fängsväsendet en bestämmelse enligt vilken överdirektören för fängsväsendet är chef för samtliga anställda inom fängsväsendet och har rätt att i enskilda fall meddela föreskrifter och anvisningar om fängsväsendets verksamhet.

Enligt förordningen har justitieministern beslutanderätt i principiellt viktiga och långtgående frågor som gäller fängsväsendet samt i frågor som kräver att utlåtande av statsrådets finansutskott skall inhämtas. Andra frågor som ministern skall avgöra är: be-

slut om vilka straffanstalter som fungerar som öppna anstalter, allmänna anvisningar om utplacering av fångar i anstalter, grunderna för fångarnas avlöning, arbets- och brukspenning samt ersättning för kost och logi som drivs in hos dem, liksom överföring av beslutanderätt till anstaltsdirektörerna när detta enligt lag eller förordning är möjligt.

I fångvårdsavdelningens verksamhet ligger tyngdpunkten på planering, ledning och övervakning av fångvårdsväsendets verksamhet. Dessutom behandlar avdelningen synnerligen ofta också frågor som gäller enskilda tjänstemän eller intagna, även om behörigheten i dessa frågor på 1980- och 1990-talen alltmer överförts till anstalterna. Avdelningens behörighet i tjänstetillsättningsfrågor omfattar utnämning av ledande tjänstemän i anstalterna, men också utnämning av vaktpersonal i förmansuppgifter, t.ex. överväktare. Fångärenden som behandlas på ministernivå i fångvårdsavdelningen gäller bl.a. uppskov med verkställighet av straff, överföring av verkställighet mellan de nordiska länderna, placering av fångar i öppna anstalter, beviljande av rätt att avlägsna sig till fångar i vissa fall och klagan av fångar. Fängelsedirektören har beslutanderätt i merparten av frågor som gäller placering i öppen anstalt och beviljande av rätt att avlägsna sig. Häradenas exekutionsmyndigheter har likaså beslutanderätten i fråga om merparten av ansökningarna om uppskov med verkställighet av straff. Fångvårdsavdelningen har som s.k. högsta verkställande organ hand om att laga-kraftvunna domar genom vilka någon dömts till fängelse, samhällstjänst eller ungdomsstraff verkställs på behörigt sätt och utan dröjsmål. Under de senaste åren har man årligen sänt över 12 000 domar, varav ca 8 000 har gällt fängelsestraff och ca 4 000 samhällstjänst, för att verkställas.

För att garantera lagligheten i verksamheten, likvärdig behandling av de intagna och säkerheten behandlar man centralt på ministernivå även många andra frågor i anslutning till den dagliga verksamheten i anstalterna. I detta avseende avviker justitieministeriets, och uttryckligen fångvårdsavdelningens, verksamhet avsevärt från verksamheten vid de flesta andra ministerier.

Bestämmelserna om straffanstalternas

kompetensområde och uppgifter ingår i huvudsak i 2 kap. förordningen om fångvårdsväsendet. Enligt 12 § i förordningen ankommer på anstaltsförvaltningen att verkställa fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter. Dessutom skall den ha hand om verkställighet av häktning av förvaring i rannsaktionsfängelse och några andra i samma förordning nämnda påföljder och uppgifter samt fångtransporter till den del de ankommer på fångvårdsväsendet. På anstaltsförvaltningen ankommer också att främja fångarnas möjligheter att reda sig och deras förberedande för friheten samt återanpassning i samhället. Den skall också förvalta den i dess vård befintliga anstalten samt styra och utveckla dess verksamhet. En av anstaltsförvaltningens uppgifter är att övervaka att i fängelset iakttas ändamålsenlig fångvård, ordning och god hushållning och att fångarna får åtnjuta sina lagliga rättigheter.

I slutet av 1999 var 2 560 heltidsanställda personer i fångvårdsväsendets tjänst.

2.2. Utbildningen inom fångvårdsbranschen

Fångvårdens utbildningscentral svarar för examensinriktad grund- och vidareutbildning inom fångvården och har i betydande grad hand om fortbildningen av personalen. Utbildningscentralens verksamhet regleras i lagen och förordningen om Fångvårdens utbildningscentral (63/1976, 735/1990).

Det allmänna målet för utbildningen är att skapa färdigheter för interaktiv och mångsidig fångvård. Utbildningsbehovet i anstalterna är en viktig utgångspunkt. De innehållsmässiga målen för verksamheten bestäms av fångvårdens mål och verksamhetsprinciper.

Grundexamen i fångvård omfattar 54 studieveckor. Examen ger behörighet för övervaknings- och handledningsuppgifter i fängelserna. År 1999 utexaminerades 38 studerande med grundutbildning i fångvård. Under de närmaste åren ökar behovet av ny personal, emedan antalet tjänstemän som avgår med pension växer. Antalet studerande för grundexamen ökades på kurserna som inleddes 1999 så att 58 nya studerande intogs till utbildning. Urvalet av studerande för grund-

examen reformerades 1999. Urvalet sker på basis av ett mera grundligt och mångsidigt förfarande än tidigare. Inträdeskraven utökades bl.a. med krav på god fysisk kondition som vid urvalsprovet fastställs med konditionstest. Urvalet av studerande bereds av en uttagningsnämnd som tillsatts av justitieministeriet för tre år. I nämnden är justitieministeriets fångvårdsavdelning, Fångvårdens utbildningscentral och fängelserna representerade. Uttagningsnämnden styr urvalsförfarandet och gör en framställning till fångvårdsavdelningen om personer som skall väljas till utbildning.

Målet för fångvårdens behörighetsutbildning är att ge allmän behörighet för väktaruppgifter till personer som övergår från antingen andra uppgifter inom fångvården eller andra förvaltningsområden till övervakningsuppgifter inom fångvårdsväsendet. Behörighetsutbildningen ger väktarbehörighet som motsvarar grundexamen. År 1999 utexaminerades sju personer från behörighetsutbildning.

Fångvårdsexamen ger yrkesutbildning för förmansuppgifter inom fångvården. År 1999 avlade 15 studerande fångvårdsexamen.

Fångvårdens utbildningscentral ordnade 1999 158 fortbildningskurser med ca 4 000 deltagare. Under de senaste åren har särskilt fortbildning i anslutning till fångaktiviteter, personal- och ekonomiförvaltning samt informationsteknik ökat.

I samband med Fångvårdens utbildningscentral arbetar fångvårdsbiblioteket, som i egenskap av inhemskt specialbibliotek erbjuder tjänster inom fångvård, kriminalpolitik och kriminologi.

Verksamhetsutgifterna för Fångvårdens utbildningscentral uppgick 1999 till drygt 14 miljoner mark. Antalet heltidsanställd personal uppgick samma år till 24 personer.

2.3. Verkställigheten av samhällspåföljder och den övriga kriminalvården

2.3.1. Kriminalvårdens utveckling

Kriminalvårdsarbetet inleddes i slutet av 1800-talet som privat välgörenhetsverksamhet på religiös basis. År 1870 grundades Finlands fängelseförening, som i början främst

inriktade sig på upplysnings-, undervisnings- och arbetsverksamhet samt själavård för personer i fängelse. Verksamheten omfattade även social hjälp till frigivna fångar speciellt i anskaffning av bostad och arbetsplats. Föreningens verksamhet inkluderade från och med 1920-talet på frivillig basis också övervaknings- och förundersökningsuppgifter inom påföljdssystemet (nuvarande personundersökning) som senare blev lagstadgade. Fängelseföreningens namn ändrades 1966 till Kriminalvården r.f.

Den privata kriminalvården omorganiserades på 1970-talet. Lagen om statsbidrag för kriminalvårdsarbete (31/1975) och en kompletterande förordning (134/1975) trädde i kraft 1975. Samtidigt bildades den offentligt-rättsliga Kriminalvårdsförening (KVF), med vilken Kriminalvården r.f. förenades. Föreningens organisationsform bestämdes genom förordningen om Kriminalvårdsförening (135/1975).

De nämnda bestämmelserna från 1975 upphävdes genom lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården (1035/1996), som trädde i kraft i början av 1997, och förordningen om Kriminalvårdsförening (1241/1996), som utfärdades med stöd av lagen. I den nya lagen definierades kriminalvårdsarbetet och några av dess grundbegrepp för första gången på lagnivå. Samtidigt omformades bestämmelserna om ordnande och finansiering av kriminalvården så att de svarade mot dagens krav. Statsbidragssystemet som grundade sig på utgifter ersattes med ett kalkylmässigt ersättningssystem och resultatbudgetering.

I samband med att föreningen bildades, uppsattes på 1970-talet långtidsmålet att göra kriminalvårdsarbetet till en del av systemet för sociala tjänster. Senare har tyngdpunkten i kriminalvården särskilt på grund av utvecklingen inom strafflagstiftningen och på grund av att nya former av straff har tagits i bruk legat på uppgifter inom påföljdssystemet. Kriminalvårdsföreningens uppgifter i verkställigheten av påföljdssystemet har avsevärt ökat på 1990-talet. Detta beror framför allt på att samhällstjänst har tagits i bruk som straff.

Enligt Kriminalvårdsföreningens verksamhetside, som fastställdes 1992, har föreningen som mål att förebygga och reducera social

utslagning som orsakar kriminalitet och återfallskriminalitet. Föreningen grundar sin verksamhet på rättvisa och humanitet, och främjar säkerhet i samhället.

År 1998 antog Kriminalvårdsföreningen och fängvårdsväsendet ett gemensamt principprogram och riktlinjer för verksamheten under den närmaste framtiden. Det gemensamma målet för båda organisationer är att som en del av det straffrättsliga påföljdssystemet sörja för säkerheten i samhället genom att upprätthålla ett lagligt och säkert system av verkställighet av påföljder och bidra till reducering av återfallsbrottslighet och motverka social utslagning som upprätthåller kriminalitet.

2.3.2. *Kriminalvårdsföreningens uppgifter*

Allmänt. Enligt 1 § lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården avses med kriminalvård verkställighet av samhällspåföljder och annan verksamhet i samband med påföljder som verkställs i frihet.

I 2 § definieras uppgifterna vid verkställighet av samhällspåföljder. Enligt nämnda paragraf avses med verkställighet av samhällspåföljder

- övervakning av unga förbrytare som dömts till villkorligt straff
- verkställighet av ungdomsstraff och samhällstjänst
- övervakning av villkorligt frigivna, samt
- förberedande åtgärder och utlåtanden som ansluter sig till nämnda påföljder.

Med annan verksamhet i anslutning till påföljder som skall verkställas i frihet avses försöks- och utvecklingsverksamhet samt informations-, handlednings- och rådgivningsuppgifter.

Föreningens uppgifter kan indelas i uppgifter i anslutning till påföljdssystemet och uppgifter som kompletterar systemet för sociala tjänster. I föreningens uppgifter har tyngdpunkten gradvis övergått från sociala tjänster till verkställighet av samhällspåföljder. För närvarande utgör uppgifter i anslutning till samhällstjänst den största helheten av uppgifter för Kriminalvårdsföreningen. I februari 2000 tillsatte justitieministeriet en kommission med uppgift att utreda samordnandet av

brottspåföljdssystemet och samhällets stöd-system.

Övervakning och personundersökning av unga förbrytare som dömts till villkorligt straff. Övervakningen av unga förbrytare som dömts till villkorligt straff och personundersökning av unga förbrytare grundar sig på lagen och förordningen om unga förbrytare (262/1940 och 1001/1942) samt justitieministeriets beslut (310/1943) som kompletterar dessa.

En domstol skall besluta om förordnande av övervakning. Avsikten med övervakning är att hindra den dömda att begå ett nytt brott och att stöda honom i hans strävan att leva klanderfritt. Enligt 3 § 2 mom. förordningen om unga förbrytare skall justitieministeriet utse till övervakare av den villkorligt dömda unga en lämplig befunnen person eller vård-förening eller hänskjuta ordnandet av övervakningen till behörig social myndighet.

Antalet unga som dömts till villkorligt straff har gradvis reducerats. Under 1999 stod totalt 2 588 villkorligt dömda unga förbrytare under övervakning. Arbetsfördelningen mellan Kriminalvårdsföreningen och de sociala myndigheterna har ordnats så att föreningen har hand om personer som fyllt 18 år och de sociala myndigheterna om övervakning och personundersökning av personer under 18 år.

Personundersökning regleras i förordningen om unga förbrytare. Man genomför personundersökning av personer i åldern 15—20 år som misstänks för ett brott. Undersökningen skall utreda frågor som ansluter sig till den unges levnadsöden och levnadsförhållanden och möjligen bidragit till att han blivit misstänkt för ett brott.

I fjol utarbetade Kriminalvårdsföreningen cirka 2 400 personundersökningar.

År 1999 användes 15 procent av personalens arbetsinsats i Kriminalvårdsföreningens distriktsbyråer till personundersökningar och övervakning av villkorligt dömda unga.

Ungdomsstraff. Ungdomsstraff grundar sig på lagen 1996 om försöksverksamhet med ungdomsstraff (1058/1996) och förordningen (1066/1996), som kompletterar lagen. Giltigheten av försökslagstiftningen fortsattes i no-

vember 1999 till slutet av 2001. Sju tingsrättsdistrikt deltar i försöket.

Den som har begått ett brott innan han fyllt 18 år kan dömas till ungdomsstraff, om böter med beaktande av hur allvarligt brottet är inte är en tillräcklig påföljd och vägande skäl inte kräver att ett ovillkorligt fängelsestraff döms ut. Ungdomsstraff kan dömas ut redan i ett tidigt skede och även om gärningsmannen inte dömts till villkorligt straff. Ungdomsstraff består av minst 10 och högst 60 timmar ungdomstjänst och övervakning i minst fyra månader och högst ett år. Ungdomstjänst omfattar regelbundet oavlönat arbete, som utförs under övervakning, samt uppgifter som främjar social verksamhetsförmåga och som utförs under handledning.

Kriminalvårdsföreningen handhar verkställighet av ungdomsstraff. Föreningens skall bl.a. fastställa en verkställighetsplan för ungdomstjänst, ha hand om övervakning och övervaka ungdomstjänst.

Försöksverksamheten med ungdomsstraff har inte brett ut sig som beräknat. Antalet domar där den åtalade dömts till ungdomsstraff uppgick 1999 till endast 49. Under året verkställdes 94 domar. Under 1999 användes 3 procent av personalens arbetsinsats i Kriminalvårdsföreningens distriktsbyråer till försöksverksamhet med ungdomsstraff.

Verkställighet av samhällstjänst. Samhällstjänst grundar sig på lagen om samhällstjänst (1055/1996) och den kompletterande förordningen om samhällstjänst (1259/1990) och förordningen om verkställighet av samhällstjänst (1260/1990). Samhällstjänstpåföljden har tillämpats som försöksverksamhet sedan början av 1991. Försöket utsträcktes till hela landet 1994. Systemet tillämpades som försöksverksamhet till slutet av 1996, varefter försöket gjordes permanent.

Samhällstjänst är ett straff som döms ut i stället för ovillkorliga fängelsestraff på högst åtta månader, om inte ovillkorliga fängelsestraff, tidigare samhällstjänststraff eller andra vägande skäl skall anses utgöra hinder för att samhällstjänststraff döms ut. Samhällstjänst omfattar minst 20 och högst 200 timmar regelbundet oavlönat arbete som utförs under övervakning. Tjänstgöringsplatser kan vara offentliga samfund eller offentlighetsliga fö-

reningar eller andra sammanslutningar och stiftelser som inte bedriver verksamhet i vinstsyfte. Tjänstgöringsplatserna skall godkännas av Kriminalvårdsföreningen. Samhällstjänst kan även omfatta en period för missbrukarvård på fem timmar.

Samhällstjänst utförs enligt en tjänstgöringsplan som fastställs av Kriminalvårdsföreningen. Kriminalvårdsföreningen svarar för verkställighet av samhällstjänst. Verkställigheten inbegriper bl.a. fastställande av en tjänstgöringsplan och övervakning av att planen iakttas.

Utarbetandet av en lämplighetsutredning av den som misstänks för ett brott är en uppgift jämförbar med en personundersökning i anslutning till samhällstjänst. Enligt 2 § förordningen om samhällstjänst skall den allmänna åklagaren, när han har beslutat väcka åtal för ett brott för vilket samhällstjänst kan dömas ut, inhämta utredning om den misstänktes lämplighet för samhällstjänst av Kriminalvårdsföreningen, som svarar för verkställighet av samhällstjänst. I följd utarbetade Kriminalvårdsföreningen 6 606 lämplighetsutredningar.

År 1999 blev 3 851 domar till samhällstjänst verkställbara. Samma år användes i medeltal 65 procent av personalens arbetsinsats i Kriminalvårdsföreningens distriktsbyråer till verkställighet av samhällstjänst.

Övervakning av villkorligt frigivna. Övervakning av villkorligt frigivna grundar sig på bestämmelserna i 2 kap. SV och förordningen angående övervakning av villkorligen frigiven fånge (279/1931).

Enligt 2 kap. 14 § SV skall villkorligt frigiven under prövotiden stå under övervakning, om inte justitieministeriet eller, i enlighet med anvisningar givna av ministeriet, straffanstaltens direktion på grund av att prövotiden är kort eller av andra synnerliga skäl beslutar annorlunda. Avsikten med övervakning är att hindra den villkorligt frigivne att begå ett nytt brott och att stödja den övervakade i hans strävan att leva klanderfritt. Enligt 2 mom. i paragrafen kan en lämpligbe- funnen person eller vårdförening utses till övervakare. Om en sådan övervakare inte har utsetts, skall chefen för polisdistriktet handha övervakningen. Enligt 2 kap. 17 § 2 mom.

SV (349/1990) är prövotiden lika lång som reststraffet, dock minst tre månader och högst tre år. Enligt föreskrift nr 2/011/00/14.2.2000 av justitieministeriets fängvårdsavdelning skall villkorligt frigivna med ett reststraff på över 1 år 6 månader i regel förordnas till övervakning. År 1999 förordnades 877 villkorligt frigivna till övervakning. Detta är 23 procent av samtliga villkorligt frigivna.

Tidigare skötte polisen den största delen av övervakningsuppgifterna. Under 1990-talet har skötseln av övervakningsuppgifter gradvis helt övergått till Kriminalvårdsförbundet. Från och med början av 1992 har alla frigivna underställt Kriminalvårdsförbundets övervakning. Ungefär 16 procent av övervakningsarbetet utförs av privatpersoner. Privatpersoner arbetar som övervakare särskilt på orter där Kriminalvårdsförbundet saknar distriktsbyrå. Privatpersonerna arbetar under handledning av Kriminalvårdsförbundets kontaktpersoner.

Kriminalvårdsförbundets arbete i anslutning till fängelserna gäller framför allt ordnande och förberedande av övervakning av fångar som skall frigis villkorligt. Dessutom träffar representanter för Kriminalvårdsförbundet tidigare övervakade klienter under deras fängelsetid. I samband med fängelsebesöken träffar förbundets representanter också fångar som inte förordnas till övervakning i samband med frigivningen. År 1999 gjorde distriktsbyråernas personal 1 150 fängelsebesök, under vilka man personligen träffade 2 000 intagna. Man träffade också intagna i grupper.

År 1999 användes cirka 17 procent av personalens arbetsinsats i Kriminalvårdsförbundets distriktsbyråer till övervakning av villkorligt frigivna, inklusive fängelsearbetet.

Kriminalvårdsförbundets övriga uppgifter. Enligt 2 § 2 mom. lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården ankommer på förbundet vid sidan av de egentliga uppgifterna vid verkställighet av samhällspåföljder även försöks- och utvecklingsverksamhet samt informations-, handlednings- och rådgivningsuppgifter. Förbundet kan enligt 2 § förordningen om Kriminalvårdsför-

bundet åta sig att sköta även andra kriminalvårdsuppgifter enligt en godkänd verksamhetsplan samt andra uppgifter som främjar uppnåendet av förbundets mål.

Tyngdpunkten i försöks- och utvecklingsverksamheten har under de senaste åren legat på utvecklingen av samhällspåföljdernas innehåll. Särskilt har man inriktat sig på övervakning av villkorligt frigivna, utveckling av arbetsfördelningen mellan myndigheter som arbetar med samma klientel samt samarbetsmodeller mellan dessa, utveckling av kvalitetskontroll för kriminalvårdsarbetet samt arbete med unga gärningsmän.

Utvecklingsarbetet har utförts genom olika projekt. Sådana projekt är projektet för övervakning av villkorligt frigivna. Projektet har utvecklats till ett samarbete mellan fängelserna och Kriminalvårdsförbundets verksamhetsställen. Övervakningsplanens innehåll och åtgärder skall om möjligt sammankopplas med åtgärder som vidtas i fängelset, med fångarnas rehabiliteringsplaner och planer för utnyttjande av strafftiden.

Valttiprojektet, som ingår i Europeiska socialfondens målprogram "Individuella serviceenheter för utslagna", och det s.k. Kisälliprojektet, som hör till samfundsinitiativen Employment och hänför sig till anskaffning av yrkesutbildning genom läroavtal och övergång till förvärvslivet, pågår också.

Tillämpandet av verksamhetsprogrammet Cognitive Skills Training, som har som syfte att reducera återfallskriminalitet och även tillämpas i fängelserna, har utvidgats till sju distriktsbyråer. Distriktsbyråerna i norra Finland deltog i det treåriga samarbetsprojektet NEP 2000 Employment Integra, som har som mål att främja övergången till förvärvslivet, förebygga utslagning och reducera återfallsrisken. Även fängelser i regionen deltog i projektet, som omfattade olika myndigheter.

Dessutom har man genomfört projekt i samband med program för övervakning av unga samt en evaluerings- och effektivitetsundersökning av kriminalvården som en del av utvecklingsprogrammet för nationellt arbetsliv. Distriktsbyrån i Tammerfors utvecklar dessutom stödformer för "halvvägsboende".

Kriminalvårdsförbundets boendeservicen har övergått från bostadsenheter till stödbo-

ende som möjliggör självständigt boende. Föreningens egen boendeservice är för närvarande obetydlig. År 1999 fanns det 128 boende i föreningens stödbostäder.

För Kriminalvårdsföreningens övriga arbete med klienterna har man inrättat verksamhetscentralen i Tammerfors, som går in för att reducera återfallsbrottlighet och bryta utslagningsutvecklingen samt utveckla tvärdministrativt samarbete och rehabiliterings- och utbildningshelheter på basis av multiprofessionellt kunnande. Verksamhetscentralen erbjuder boendeservice, utredningar av handlings- och arbetsförmåga, vägledande utbildning, individuell handledning samt utbildning och sysselsättning.

Lägerområdet Sopotupa i Kajana ordnar läger i anslutning till utvecklingen av övervakningen.

2.3.3. *Kriminalvårdsföreningens ställning och organisation*

Enligt 3 § lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården leds och övervakas Kriminalvårdsföreningens verksamhet av justitieministeriet. I praktiken sköts dessa uppgifter av ministeriets fångvårdsavdelning. Ministeriet svarar för normgivning, budgetering, kontroll och utveckling av verksamhet i anslutning till kriminalvården. Den del av statsbudgeten som gäller ersättning eller bidrag för kriminalvårdsarbete bereds som en del av justitieministeriets budget. Fångvårdsavdelningen för resultatförhandlingar med föreningen och granskar genomförandet av kriminalvården samt användningen av statsbidraget och ersättningen som beviljats kriminalvården. Fångvårdsavdelningen är även den högsta verkställaren av samhällspåföljder.

De grundläggande bestämmelserna om Kriminalvårdsföreningens organisation finns i förordningen om Kriminalvårdsföreningen. Enligt 1 § i förordningen är föreningens hemort Helsingfors och dess verksamhetsområde hela landet. Föreningen har en centralbyrå och distriktsbyråer samt andra verksamhetsenheter. Centralbyrån har hand om föreningens allmänna förvaltning. Antalet distriktsbyråer är 21 med 11 underställda lokalbyråer. Under ledning av distriktsbyråerna arbetar

dessutom ombud med befattningen som bisyssla, de fanns i slutet av 1999 på Åland och nio andra orter.

Kriminalvårdsföreningen består av samskapsmedlemmar, som omfattar kommuner och samkommuner samt sådana ideella och fackliga föreningar, förbund, andra sammanlutningar eller stiftelser som verkar inom närliggande sektorer. Antalet medlemmar var 1999 totalt 36, av vilka 28 var kommunmedlemmar och åtta andra kollektiva medlemmar. Till de sistnämnda hör t.ex. A-klinikstiftelsen, Centralförbundet för barnskydd r.f., Centralförbundet för Socialskydd och Hälsa r.f. och Förbundet för Mental Hälsa i Finland r.f..

Föreningens organ består av föreningsmötet, direktionen och en verksamhetsledare. Föreningens högsta beslutande organ är föreningsmötet, som bl.a. fastställer bokslut och beviljar de redovisningsskyldiga ansvarsfrihet, avger ett utlåtande till justitieministeriet om verksamhetsplanen och budgeten som utarbetats av direktionen samt väljer fyra direktionsmedlemmar med suppleanter och en revisor med suppleant.

Direktionen representerar föreningen samt styr och övervakar dess verksamhet. Direktionens uppgift är bl.a. att utarbeta en årlig verksamhetsplan, lämna en budgetproposition till justitieministeriet, verkställa föreningsmötets beslut, ha hand om utvecklingen av föreningens verksamhet och bevaka föreningens intressen och rättigheter samt se till skötseln av föreningens ekonomi och finanser.

Direktionen består av en ordförande och åtta medlemmar. Mandattiden är tre kalenderår. Ordförande för direktionen och fem andra medlemmar utses av statsrådet. Föreningsmötet väljer två styrelsemedlemmar och de anställda i föreningen en styrelsemedlem.

Kriminalvårdsföreningens verksamhetsledare leder och utvecklar föreningens verksamhet, svarar för föreningens förbindelser och avtal samt bereder frågor som skall behandlas av direktionen och verkställer dess beslut.

Enligt 4 § lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården kan föreningen på villkor som den ställer delegera uppgifter som hör samman med verkställighet av sam-

hållspåföljder till andra sammanslutningar eller stiftelser eller till enskilda personer. Ansvar för uppgifterna förblir emellertid hos Kriminalvårdsföreningen. Privata övervakare ser till nästan hälften av övervakningen av villkorligt dömda unga och 16 procent av övervakningen av villkorligt frigivna.

Personalen som anställts med statsbidrag i Kriminalvårdsföreningen uppgick i slutet av 1999 till 311 personer, av vilka 231 ordinarie och 80 med visstidsanställning. Dessutom hade föreningen drygt 40 särskilda projektanställda. Antalet anställda har ökat i slutet av 1990-talet i takt med att samhällstjänsten expanderat. Övervakarvoden betalades 1999 till 488 privata övervakare.

2.3.4. *Kriminalvårdens finansiering*

Enligt 5 § lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården överenskommer justitieministeriet årligen med Kriminalvårdsföreningen inom gränserna för statsbudgeten om skötseln av uppgifter i fråga om verkställighet av samhällspåföljder och den ersättning som skall betalas för denna. Grunderna för ersättningen är omfattningen och arten av uppgifterna samt tillgången på tjänsterna. Övriga inkomster som erhålls för uppgifterna minskar ersättnings storlek. Enligt 6 § i lagen kan justitieministeriet inom gränserna för statsbudgeten bevilja en sammanslutning eller stiftelse bidrag enligt prövning till annan verksamhet i anslutning till påföljder som verkställs i frihet. I praktiken har merparten av medlen som anvisats för detta ändamål beviljats Kriminalvårdsföreningen.

Kriminalvårdsföreningens utgifter som orsakades av verkställighet av samhällspåföljder uppgick enligt bokslutet för 1999 till ca 62 miljoner mark. De finansierades till största delen med ersättning som utbetalades av staten för skötsel av uppgifterna i fråga. Med föreningens övriga inkomster finansierades ca 1,8 miljoner mark av de nämnda utgifterna. Dessa inkomster flöt in främst genom sjukförsäkringsersättningar, intäkter av försäljning av anläggningstillgångar och tillfälliga intäkter.

Kriminalvårdsföreningens utgifter som orsakades av skötsel av andra kriminalvårdsuppgifter uppgick 1999 till ca sju miljoner

mark. Huvuddelen av utgifterna orsakades av utbildning organiserad av föreningens verksamhetscentral i Tammerfors samt annan verksamhet som främjar återanpassning av frigivna till samhället. Nästan hälften av utgifterna för skötsel av andra kriminalvårdsuppgifter täcktes med statsbidrag och återstoden med intäkter från föreningens egen verksamhet. Av de sistnämnda var intäkter från arbetsverksamheten den mest betydande andelen.

Utgifterna i samband med Kriminalvårdsföreningens nybyggnads- och totalrenoveringsprojekt var 1998 drygt en miljon mark och finansierades helt och hållet med bidrag beviljade av justitieministeriet.

Vid sidan av nämnda verksamhet, som till största delen finansierats med ersättningar och bidrag av justitieministeriet, har Kriminalvårdsföreningen bedrivit verksamhet som totalt finansierats med andra intäkter. Den finansieras med bl.a. hyresintäkter, som 1999 uppgick till ca 3,2 miljoner mark.

Vid föreningens verksamhetscentral i Tammerfors har från och med 1996 pågått två försöks- och utvecklingsprojekt, som delvis finansieras med bidrag av Europeiska socialfonden. Projekten avslutas i slutet av 2000.

Andelen statliga ersättningar för verkställighet av samhällspåföljder och statsbidrag för annan verksamhet uppgick under slutet av 1990-talet till 80 – 85 procent av Kriminalvårdsföreningens utgifter. Andelen intäkter av föreningens egen verksamhet var på motsvarande sätt 12 – 13 procent och EU-finansieringens andel 4 – 6 procent.

I statsbudgeten för 2000 har sammanlagt 68,8 miljoner mark beviljats för ersättningar och bidrag till kriminalvården. Av denna summa består 62,2 miljoner mark av ersättningar till Kriminalvårdsföreningen för verkställighet av samhällspåföljder.

2.4. **Förvaltningen av verkställighet av straff i de andra nordiska länderna**

I Sverige har förvaltningen av verkställighet av straff i anstalter och påföljder som verkställs i frihet förenats på riksnivå, regionalt och lokalt. Kriminalvårdsstyrelsen är den myndighet som svarar för centralförvaltning-

en. Kriminalvårdsorganisationen är indelad i fem områden med egen mellanstegsförvaltning. De lokala myndigheterna, som består av anstalter och frivårdskontor, svarar för den egentliga verksamheten. Privata föreningar inledde kriminalvårdsarbete i frihet i medlet av 1800-talet i Sverige. Verksamheten förställdes 1942, varvid verkställighet av påföljder som avtjänas i frihet införlivades med den. Kriminalvårdsarbetet omfattar bl.a. övervakning av villkorligt frigivna, skyddsövervakning, avtalsvård, samhällstjänst och arbete i fängelse. Kriminalvård i frihet omfattar nästan ingen produktion av specialtjänster till klienterna. Dessa tjänster skall i mån av möjlighet skaffas genom samhällets normala tjänster.

I Norge leds fängsvårdsväsendet och kriminalvården i frihet (friomsorgen) av justitie- och polisministeriet, som upprätthåller en kriminalvårdsavdelning för dessa uppgifter. När avdelningen handlar som central förvaltningsmyndighet för fängelserna, används vanligen beteckningen fängelsestyrelsen (Fengselsstyret). I Norge pågår ett utvecklingsprojekt som gäller förvaltningen av verkställigheten av straff, projektet omfattar organisering av regional förvaltning. Även i Norge utfördes kriminalvårdsarbete i frihet tidigare av en privat organisation. År 1980 överfördes verksamheten till staten och lyder under justitie- och polisministeriet. I kriminalvården ingår personundersökning, övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna, sociala uppgifter i anstalterna, samhällstjänst, övervakning av personer som avtjänar straff och utplacerats i kriminalvårdens bostäder och andra uppgifter som hänför sig till övervakning av gärningsmän och deras familjer samt förebyggande av nya brott.

I Danmark styr justitieministeriet både fängsvården och verkställigheten av straffrättsliga påföljder i frihet. Ett ämbetsverk för kriminalvården (Direktoratet for kriminalforsorgen), som ingår i ministeriet, sköter centralförvaltningens uppgifter. Detta ämbetsverk har en mera självständig ställning än avdelningarna i ministeriet. Straffanstalterna och andra kriminalvårdsenheter lyder direkt under ministeriet. Också i Danmark fanns det tidigare en privat förening som utförde kriminalvårdsarbete och som finansierades med

statsmedel. År 1973 överfördes uppgifterna till staten. Påföljder som verkställs i frihet och kriminalvården omfattar personundersökning, övervakning av villkorligt dömda och villkorligt frigivna, övervakning av vissa andra grupper samt samhällstjänst.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål

Det allmänna målet för omorganiseringen av de kriminalpolitiska uppgifterna på justitieministeriets förvaltningsområde är att skapa bättre förutsättningar än tidigare för beredning av det kriminalpolitiska beslutsfattandet, samarbete mellan myndigheter och andra sektorer samt ledning och utveckling av arbetsfältet så att verksamhetens effektivitet kan höjas. Vid reorganiseringen skall man dessutom beakta målen och avsikten med den pågående reformen av statens centralförvaltning. I detta syfte skall det kriminalpolitiska beslutsfattandet förstärkas genom att uppgifterna på området koncentreras hos en enda enhet på ministerienivå. Ministeriets möjligheter att leda och planera förvaltningsområdet på lång sikt skall förbättras genom att man överför den omedelbara ledningen av verkställighet av fängelsestraff med dess förvaltnings- och stödtjänstuppgifter från ministeriet till ett ämbetsverk som lyder under ministeriet.

De viktiga målen för reformen av förvaltningen av verkställighet av straff är

1) att överföra de uppgifter som hänför sig till verkställighet av samhällspåföljder, som är ett arbetsfält som omfattar betydande offentlig maktutövning, till staten som myndighetsuppdrag, och dessa uppgifter skall införlivas med det övriga systemet för verkställighet av straff

2) att genomföra arrangemang som främjar flexibel resursallokering, myndighetssamarbete och optimal ekonomisk organisering av förvaltning och stödtjänster i samband med verkställighet av straff

3) att organisera centralförvaltningen på så sätt att ämbetsverket som svarar för den i sin verksamhet kan koncentrera sig på att leda verksamheten i enlighet med de resultatmål

som tillsammans med ministeriet uppställs för verksamhetens effektivitet, resurshushållning och motsvarande omständigheter, samt å andra sidan på att genomföra nödvändiga verksamhetsförändringar

4) att i administrativa arrangemang, trots en ändamålsenlig centralisering av uppgifterna, beakta olika verksamhetsformer och andra skillnader mellan verkställighet av fängelsestraff och samhällspåföljder

5) att skapa förutsättningar för en ändamålsenlig arbetsfördelning mellan centralförvaltning och lokala verksamhetsenheter med målet att gradvis göra centralförvaltningen lättare, samt

6) att genom utveckling av samarbete med andra sektorer på ett så ändamålsenligt sätt som möjligt skaffa stödtjänster som främjar återanpassning av de dömda till samhället.

3.2. De viktigaste förslagen

Enligt propositionen skall fångvårdsväsendet, som omfattar fångelser och sjukhusenheter, i enlighet med nuvarande praxis svara för verkställigheten av fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter samt genomförande av förvaring i rannsakningsfängelse.

Centralen för samhällspåföljder, som skall inrättas den 1 augusti 2001, avses svara för verkställigheten av samhällspåföljder och därmed förknippade beredande åtgärder, som i dagens läge ankommer på Kriminalvårdsförbundet. Centralen för samhällspåföljder föreslås omfatta regionala enheter. Centralen för samhällspåföljder skall också svara för ordnandet av stödtjänster som direkt hänför sig till nämnda påföljder och för utvecklingsarbetet. Kontinuiteten i Kriminalvårdsförbundets verksamhet som kompletterar de lagstadgade uppgifterna och speciellt omfattar stödåtgärder för återanpassning av frigivna i samhället skall säkerställas t.ex så att verksamheten drivs av en stiftelse eller förening. Gällande lagstiftning gör det möjligt att delvis överföra förbundets egendom till en sammanslutning vars syfte står nära Kriminalvårdsförbundets mål. Kriminalvårdsförbundets egendom föreslås till största delen övergå till staten, när förbundets verksamhet avslutas.

Den centrala förvaltningen av centralen för

samhällspåföljder och fångvårdsväsendet skall skötas av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder. En avsevärd del av ämbetsverkets framtida uppgifter hör i dag till justitieministeriet, där fångvårdsavdelningen har hand om dem. I och med att ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder inrättas skall fångvårdsavdelningen läggas ned. Andra styrnings- m.m. uppgifter som hänför sig till verkställighet av samhällspåföljder och fängelsestraff och som alltså hör till ministeriet skall skötas av en kriminalpolitisk avdelning som inrättas den 1 augusti 2001. Avdelningen skall dessutom sköta uppgifter som gäller allmän kriminalpolitik, brottsförebyggande och ansvar för brott. De förordningar som hänför sig till organisationsreformen avses bli utfärdade i början av 2001.

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder som lyder under justitieministeriet skall leda och övervaka verkställigheten av samhällspåföljder och fängelsestraff samt genomförande av rannsakningsfängelse. Dessutom skall det svara för gemensamma förvaltningsuppgifter för centralen för samhällspåföljder och fångvårdsväsendet, den centraliserade verkställigheten av fängelsestraff och samhällspåföljder som i dagens läge hör till fångvårdsavdelningen, samt för styrningen och övervakningen av verkställigheten. Närmare bestämmelser om ämbetsverkets uppgifter skall meddelas genom förordning av statsrådet.

Arbetsfältet för fångvårdens utbildningscentral, som för närvarande lyder under justitieministeriets fångvårdsavdelning, skall utvidgas från grund- och vidareutbildning samt fortbildning inom fångvården till utbildning som hänför sig till uppgifter inom centralen för samhällspåföljder. Efter reformen skall utbildningscentralen alltså lyda under justitieministeriet. Närmare bestämmelser om utbildningscentralens uppgifter och organisation samt urvalet av studerande skall meddelas genom förordning av statsrådet och justitieministeriet.

4. Propositionens verkningar

4.1. Ekonomiska verkningar

Omorganiseringen av de kriminalpolitiska

uppgifterna på justitieministeriets förvaltningsområde har planerats att genomföras inom de utgiftsramar för 2001 – 2004 som statsrådet antagit. Utgifterna för verksamheten för den kriminalpolitiska avdelningen, som den 1 augusti 2001 skall inrättas vid justitieministeriet, avses uppgå till ca 10,5 miljoner mark per år, och 2001 till ca 6 miljoner mark. Antalet anställda vid den kriminalpolitiska avdelningen föreslås vara 25 – 30. Merparten av personalen vid den kriminalpolitiska avdelningen skall rekryteras bland tjänstemännen vid den nuvarande fängsvårdsavdelningen och andra tjänstemän vid justitieministeriet. I övrigt skall den tjänste- och personalstruktur som avdelningens uppgifter kräver skapas inom ramen för de resurser som står till förfogande, genom intern omorganisering på förvaltningsområdet så att man utnyttjar den växande naturliga personalomsättningen under de närmaste åren och överför uppgifter från centralförvaltningen till anstaltsnivån. Vid beredningen har man utgått ifrån att ett fortsatt anställningsförhållande för den ordinarie personalen vid justitieministeriet och Kriminalvårdsföreningen skall säkerställas.

Utgifterna för verksamheten för fängsvårdsväsendet, centralen för samhällspåföljder och ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder har planerats att i statsbudgeten föras in i samma kapitel och utgiftsmoment. Namnet på kapitel 25.50 i den nuvarande budgeten "Fängsvårdsväsendet" föreslås ersättas med namnet "Verkställighet av straff".

De årliga verksamhetsutgifterna för det centrala ämbetsverket som svarar för ledningen av verksamheten vid fängsvårdsväsendet och centralen för samhällspåföljder samt för gemensamma verkställighets- och centralförvaltningsuppgifter uppskattas uppgå till högst 34 miljoner mark. Vid justitieministeriet utgår man ifrån att centralförvaltningen kan göras lättare genom att man överför uppgifter och behörighet från centralförvaltningen till den lokala nivån, dvs. till fängelser och regionala enheter vid centralen för samhällspåföljder. Ändringarna skall genomföras 2000 – 2003 genom att man nyttjar den naturliga personalavgången.

Utgifterna för centralen för samhällspåföljder har beräknats med det nuvarande anslaget

för ersättningar och bidrag till kriminalvården som utgångspunkt. I statsbudgeten för 2000 har totalt 68,8 miljoner mark anvisats för ändamålet. Överföringen av uppgifter till centralen för samhällspåföljder ökar inte statsutgifterna. Enligt planerna skall Kriminalvårdsföreningen sköta återbetalningen av sina nuvarande lån, innan uppgifterna överförs till staten. Vid tidpunkten för överföringen skall föreningens fasta egendom och den lösa egendom som behövs i samhällspåföljdscentralens verksamhet utan ersättning överförs till staten. Fastigheterna skall i början övergå i justitieministeriets besittning. De skall genom ett separat beslut överföras till statens fastighetsverk i början av 2002. Hyresutgifterna som skall betalas till fastighetsverket uppgår enligt uppskattning till 1,5 miljoner mark per år. Denna summa är något större än det statsbidrag som årligen beviljats för totalrenovering av Kriminalvårdsföreningens fastigheter och som varit ca 1 miljon mark.

I samband med de planerade ändringarna går man in för att säkerställa kontinuiteten i den del av Kriminalvårdsföreningens verksamhet som inte överförs till staten. Detta gäller bl.a. den mångsidiga verksamhet som bedrivs vid verksamhetscentralen i Tammerfors för återanpassning av frigivna fångar till samhället. När finansieringen av verksamheten planeras, skall man utgå ifrån att det i fortsättningen inte skall vara nödvändigt att bevilja betydande statsbidrag till sammanlutningar som bildas för att komplettera myndigheternas verksamhet.

4.2. Verknningar i fråga om organisation och personal

En avsikt med omorganiseringen är att från ministeriet överföra uppgifter som i enlighet med målen för utvecklandet av ministeriernas ställning och verksamhet till sin natur inte skall skötas på ministerienivå. Den kriminalpolitiska avdelningens behov av personal uppskattas vara 25—30 personer. I statsbudgeten för 2001 föreslås att en avdelningschefstjänst skall inrättas och samtidigt att avdelningschefstjänsten som överdirektör för fängsvårdsväsendet skall slopas. Huvuddelen av personalbehovet skall tillgodoses genom

interna personal- och uppgiftsarrangemang på förvaltningsområdet. Lönekostnaderna för tjänster som behövs för avdelningens nya uppgifter speciellt i samband med den allmänna kriminalpolitiken skall också finansieras genom omfördelning av resurser på förvaltningsområdet. Drygt 70 årsverken skall överföras från ministeriet (den nuvarande fängvårdsavdelningen) till det nya ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

Det totala antalet anställda vid ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall när ämbetsverket inrättas uppgå till ca 100. Generaldirektören för fängvårdsväsendet skall arbeta som chef för ämbetsverket. Ett förslag om inrättandet av denna tjänst framställs i statsbudgeten för 2001. Antalet anställda vid ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder föreslås vara ca 20 personer mindre än det nuvarande antalet anställda vid justitieministeriets fängvårdsavdelning och Kriminalvårdsförbundets centralbyrå. Antalet anställda som övergår från Kriminalvårdsförbundet till statstjänst vid ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller ministeriet skall uppgå till totalt högst 260 årsverken.

När en tjänsteman vid Kriminalvårdsförbundet utses till en tjänst vid centralen för samhällspåföljder, fängvårdsväsendet eller ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, skall man vid bestämningen av anställningsvillkoren beakta den vid Kriminalvårdsförbundet tillgodoräknade tjänstgöringstiden som om det hade varit fråga om statstjänst. Till de övergångsbestämmelser om personalen som skall ingå i lagen föreslås även fogas en bestämmelse om att tjänstgöringstid vid Kriminalvårdsförbundet skall beaktas som om det vore fråga om statstjänst, när lagen om statens pensioner tillämpas.

Arbetsfältet för fängvårdens utbildningscentral, som i dag lyder under justitieministeriets fängvårdsavdelning, skall utvidgas. Utbildningscentralen skall arbeta som justitieministeriets utbildningscentral och direkt lyda under ministeriet. Genom bestämmelser som tas med i en förordning av justitieministeriet skall man säkerställa att ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall delta i urval av studerande och planering av utbildningen.

Vissa stöd- och andra tjänster som främjar

återanpassning av de dömda i samhället och som nu sköts av den offentlighetsrättsliga Kriminalvårdsförbundet skall organiseras i samarbete med någon eller några organisationer utanför statsförvaltningen, t.ex. stiftelser eller sammanslutningar. Den kommission som justitieministeriet tillsatte i februari 2000 utreder för närvarande följande frågekomplex:

1) hurdana är förutsättningarna för dem som gjort sig skyldiga till brott att anpassa sig till samhället och hur kan dessa förutsättningar förbättras,

2) hur skall kriminalvårdens egna stöd-tjänster som ingår i samhällspåföljderna utvecklas i syfte att höja den återfallsreducerande effekten,

3) hur kan man göra det lättare för kriminalvårdens klienter att använda samhällets stöd-tjänster medan samhällspåföljder avtjänas och därefter,

4) hur kan man göra det lättare för frivolva fängar att använda samhällets stöd-tjänster och fortsätta de rehabiliteringsåtgärder som inleddes i fängelset, samt

5) vilka är kostnaderna för utvecklingsförslagen och hur skall de finansieras.

Fängvårdsväsendets nuvarande räkenskapsverk avses efter reformen arbeta som gemensamt räkenskapsverk för fängvårdsväsendet och centralen för samhällspåföljder.

5. Beredningen av propositionen

5.1. Beredningsskeden och beredningsmaterial

Lagförslaget har beretts som tjänsteuppdrag i den projektorganisation som justitieministeriet tillsatte den 7 mars 2000. I samband med bildandet av projektorganisationen behandlades riktlinjerna för omorganiseringen av de kriminalpolitiska uppgifterna på justitieministeriets förvaltningsområde och andra riktlinjer för strukturutvecklingen på förvaltningsområdet av regeringens ministerarbetsgrupp för förvaltning och regional utveckling (HALKE) den 2 mars 2000.

Vid justitieministeriet har man från och med början av 1990-talet i samband med de allmänna riktlinjerna för utveckling av statens centralförvaltning och förbättrande av ministeriets strategiska funktionsförmåga

gjort flera interna utredningar av ministeriets och förvaltningsrådets utvecklingsbehov. Resultaten av dessa utredningar har utnyttjats i det nu aktuella beredningsarbetet.

Inrättandet av den offentlighetsrättsliga Kriminalvårdsföreningen 1975 i stället för Kriminalvården r.f., som varit verksam ända till dess, grundade sig på förslag av kriminalvårdskommitten (kommittebetänkande 1972:A1) och organisationskommissionen för kriminalvården (kommittebetänkande 1973:159). Senare utreddes utvecklingsalternativ för kriminalvården av utvecklingskommissionen för kriminalvården (kommittebetänkande 1988:46). Kommissionen föreslog i sitt betänkande att verkställigheten av straff i frihet skulle överföras till en statlig kriminalvårdsorganisation. Av kommissionens framställningar har flera förslag som gällde arbetsfördelningen mellan Kriminalvårdsföreningen och olika myndigheter genomförts genom administrativa bestämmelser.

Efter att de organisatoriska frågorna inom kriminalvården i början av 1990-talet på nytt blivit aktuella på grund av föreningens förändrade uppgifter och ändringarna i den allmänna statsandelstiftningen, tillsatte justitieministeriet 1992 en arbetsgrupp med uppgift att utreda frågan. Arbetsgruppen föreslog i sitt förslag, som färdigställdes 1993, att statsbidragssystemet skulle reformeras på så sätt att man övergår från ett statsbidragssystem som grundar sig på utgifter till en kalkylmässig bestämning av statsbidrag på basis av resultatbudgetering. För den fortsatta beredningen av arbetsgruppens förslag tillsatte justitieministeriet 1995 en ny arbetsgrupp med uppgift att bereda en regeringsproposition med förslag till lag om kriminalvårdsarbetet och ett utkast till förordning om Kriminalvårdsföreningen. På basis av den regeringsproposition som lämnades som ett resultat av detta beredningsarbete stiftades lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården och utfärdades den kompletterande förordningen om Kriminalvårdsföreningen. Dessa trädde i kraft i början av 1997.

Justitieministeriet tillsatte 1998 en arbetsgrupp med uppgift att utreda organiseringen av verkställighet av samhällspåföljder och uppgifternas karaktär och vidd under de när-

maste åren. Dessutom skulle arbetsgruppen utreda om man borde inrätta en gemensam ledning för verkställighet av samhällspåföljder och fängelsestraff och hur en sådan borde organiseras. Arbetsgruppen hade även till uppgift att utreda hur skötseln av andra uppgifter som i dag hör till Kriminalvårdsföreningen skulle ordnas.

Arbetsgruppen, som utredde verkställigheten av samhällspåföljder och Kriminalvårdsföreningens uppgifter, föreslog i sitt betänkande som färdigställdes i mars 1999 att verkställigheten av samhällspåföljder skulle ordnas så att den offentlighetsrättsliga Kriminalvårdsföreningens organisation ombildas till en myndighetsorganisation på justitieministeriets förvaltningsområde. Eftersom både fångvårdsväsendet och Kriminalvårdsföreningen har hand om verkställighet av straff, var det enligt arbetsgruppen ändamålsenligt att garantera båda organisationer en starkare strategisk ledning på ministerienivå än vad fallet är i dag. Vid organisationsreformen skulle emellertid kriminalvårdens särprägel bevaras och de resurser som uppgifterna kräver säkerställas. Arbetsgruppen föreslog att två centralenheter skulle inrättas under ministeriets tillsyn, den ena för fångvården och den andra för kriminalvården. På basis av samlade erfarenheter vore det senare möjligt att bedöma om det vore ändamålsenligt att förena centralenheterna. Arbetsgruppen föreslog också att den nuvarande Kriminalvårdsföreningen trots att en myndighetsorganisation bildas kan som förening fortsätta verksamheten till de delar som inte överförs till myndigheterna. Dess uppgifter kunde omfatta t.ex. ordnande av boendetjänster och startande av nya försök. Den del av Kriminalvårdsföreningens egendom som behövs för nämnda uppgifter skulle enligt arbetsgruppen alltså stanna hos föreningen eller de riksomfattande, regionala eller lokala föreningar som eventuellt bildas för att fortsätta dess verksamhet.

På basis av arbetsgruppens förslag har man vid justitieministeriet som tjänsteuppdrag gjort fortsatta utredningar som gäller omorganiseringen av verkställighet av samhällspåföljder. I samband med dem har man kommit fram till att det inte är ändamålsenligt eller i ekonomiskt avseende förnuftigt att bilda två

nya separata centralförvaltningsenheter som lyder under justitieministeriet. Då har man ansett att uppgifternas speciella karaktär vid verkställighet av samhällspåföljder kan beaktas genom att man ger centralen för samhällspåföljder och dess ledande tjänstemän synnerligen vida befogenheter i frågor som hör till deras verksamhetsfält.

Bestämmelserna om pensionskyddet för de anställda i den nuvarande Kriminalvårdsförbundet har beretts i samarbete med statskontoret.

5.2. Remissutlåtanden

Remissutlåtanden om propositionen har erhållits av justitieministeriets lagberedningsavdelning, justitieministeriets justitieförvaltningsavdelning, justitieministeriets fångvårdsavdelning, inrikesministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, Helsingfors, Östra Finlands, Kouvola och Rovaniemi hovrätt, riksåklagaren, juridiska fakulteten vid Helsingfors universitet juridiska fakulteten vid Lapplands universitet, rättsregistercentralen, statskontoret, utbildningsstyrelsen, forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården, Kriminalvårdsförbundet, Kriminalvårdsförbundets distriktsbyrå i Esbo, Helsingfors, Tavastehus, Jyväskylä, Kemi, Kouvola, Kuopio, Lahti, Villmanstrand, S:t Michel, Rovaniemi, Seinäjoki, Tammerfors, Åbo, Vasa och Vanda, Kriminalvårdsförbundets verksamhetscentral i Tammerfors, direktörerna för Helsingfors, Åbo, Konnunsuo, Sukeva, Riihimäki, Pelso och Tavastehus centralfängelse, direktören för Kervo ungdomsfängelse, direktören för Sulkava kurscentral, direktörerna för Helsingfors, Nylands, S:t Michels, Kuopio, Uleåborgs och Norra Karelen länsfängelse, överläkaren för Sinnessjukhuset för fångar, direktören för Satakunta öppna fängelse, direktörerna för Naarajärvi och Vilppula reservfängelse, direktören för Fångvårdens utbildningscentral, Fackförbundet för statsanställda och specialtjänster VAL r.f., Statsrådets tjänstemannaförbunds avdelning vid justitieministeriet, Fängelsetjänstemännens förbund VVL r.f., Fångvårdens personalförbund VHHL r.f. samt Kriminalvårdens per-

sonalförening KHHY r.f.

I flera remissutlåtanden framfördes anmärkningar som gällde detaljer i propositionen. Ett sammandrag av dessa utlåtanden har utarbetats vid justitieministeriet. Dessa anmärkningar har i mån av möjlighet beaktats.

6. Andra omständigheter som inverkar på propositionens innehåll

Statsrådet tillsatte i september 1999 en kommitté med uppgift att bereda en totalreform av lagstiftningen om verkställighet av fängelsestraff. Kommittén har till uppgift att bedöma det egentliga sakinnehållet i verkställighet av fängelsestraff, klarlägga bestämmelserna om fångarnas rättigheter och personalens befogenheter samt förtydliga bestämmelserna i allmänhet. Ett syfte med reformen är att få lagstiftningen att svara mot de behov som den nuvarande fängestrukturen ger upphov till samt de nya verksamhetsformer som tagits i bruk i fångvården. Dessutom utreder kommittén vilka administrativa beslut om verkställighet av straff fångarna skall ha rätt att överklaga och hur sökandet av ändring i praktiken skall organiseras. Den utsatta tiden för kommittén går ut i slutet av mars 2001. Delvis kommer samma frågor upp redan när man reformerar förvaltningen av verkställighet av straff. Eftersom bestämmelserna om tvångsinrättningar och ungdomsfängelse torde genomgå en totalreform i samband med den reform som kommittén bereder, föreslås i detta sammanhang att endast de mest nödvändiga ändringarna som direkt hänför sig till organisationsreformen skall genomföras i bestämmelserna i fråga. Till exempel föreslås inte att bestämmelserna om normgivningsbemyndigande, med undantag av lagen om verkställighet av straff, i detta sammanhang skall revideras på det sätt som grundlagen kräver, när det gäller lagstiftning som kommittén kommer att revidera i dess helhet.

Regeringen lämnade i maj 2000 till riksdagen den tidigare i förevarande proposition nämnda propositionen i vilken föreslås att till lagen om verkställighet av straff skall i enlighet med grundlagen fogas ett bemyndi-

gande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om frågor som anges i lagen och som hänför sig till verkställighet av lagen. Kompletterande bestämmelser skall meddelas genom förordning av justitieministeriet. Dessutom föreslås att till lagen skall fogas ett bemyndigande att genom förordning av justitieministeriet meddela bestämmelser om fångvårdens förtjänstkors samt fångvårdsväsendets emblem och tjänstedrätt.

Under höstsessionsperioden 2000 skall re-

geringen lämna till riksdagen en proposition om ändring av lagen om verkställighet av straff till de delar som gäller utvidgning av metoderna för rusmedelsövervakning i fångvårdsväsendet så att de också omfattar tagning av salivprov. Genom ändringen skall oklarheter i samband med skyldigheten att lämna salivprov undanröjas. Ändringen skall träda i kraft i början av 2001.

Förevarande proposition hänför sig till budgetpropositionen för 2001 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1.1. Lagen om förvaltning av straffverkställighet

Lagens rubrik. Lagens rubrik föreslås lyda lagen om förvaltning av straffverkställighet. Lagen skall reglera förvaltningen av straff som riktar sig mot friheten.

1 §. Tillämpningsområde. Lagen skall tillämpas på förvaltning av verkställigheten av straff som riktar sig mot friheten samt genomförande av rannsakningsfängelse. Sålunda skall lagens tillämpningsområde omfatta förvaltningsåtgärder som hänför sig till samhällspåföljder, fängelsestraff och rannsakningsfängelse. De enskilda former av straff som berörs av denna förvaltning skall närmare bestämmas i lagens 4 och 5 §.

Lagen gäller straff som riktar sig mot friheten. De kvantitativt största grupperna av straff, dvs. böter och ordningsbot, skall förbli utanför tillämpningsområdet av den föreslagna lagen. Verkställigheten av böter och ordningsbot skall alltså skötas av rättsregistercentralen. Om en domstol med stöd av 2 a kap. 4 § strafflagen förvandlar böter till fängelse, gäller det ett straff som riktar sig mot friheten. På förvaltningen av verkställigheten av nämnda påföljd skall den nu föreslagna lagen tillämpas.

I samband med rannsakningsfängelse skall uttrycket genomförande av förvaring i rannsakningsfängelse användas, emedan rannsakningsfängelse inte är ett verkställbart straff.

2 §. Organisationen av verkställighet av straff. I 2 § av den föreslagna lagen skall det bestämmas om en ny organisation för verkställighet av straff. Verkställigheten av straff skall alltså äga rum på justitieministeriets förvaltningsområde. Organisationen skall utgöras av centralen för samhällspåföljder, som har hand om verkställighet av samhällspåföljder, och fängerväsendet, som har hand om verkställighet av fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter samt genomförande av rannsakningsfängelse, samt deras gemensamma centralförvaltning. Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall ha hand om den gemensamma centralförvaltningen

för centralen för samhällspåföljder och fängerväsendet. Närmare bestämmelser om dessa myndigheters uppgifter finns i 3, 4 och 5 § den föreslagna lagen.

Benämningen centralen för samhällspåföljder föreslås bli tagen i bruk, eftersom den klart uttrycker hurdana påföljder denna myndighet verkställer. Begreppet samhällspåföljd som introducerades 1997 har snabbt blivit vedertaget i påföljdssystemets begreppsapparat. Även begreppet fängerväsendet är etablerat. Det beskriver väl myndighetens uppgifter. Som namn på det nya centrala ämbetsverket föreslås ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder. Lanseringen av namnet motiveras av att det uttryckligen gäller förvaltning av verkställighet av straff som begränsar friheten.

Centralen för samhällspåföljder och fängerväsendet omfattar underlydande enheter, som i dag är distriktsbyråerna och lokalbyråerna Kriminalvårdsförbundet, fängerväsendets slutna fångelser, öppna anstalter och sjukhusenheter samt fängerväsendets utbildningscentral. I samband med denna organisationsreform föreslås att en ny lag om utbildningscentralen skall stiftas. Lagen skall beakta de behov av ändringar som den nya grundlagen och den reformerade skollagstiftningen kräver.

Organisationen för och de enheter som lyder under centralen för samhällspåföljder, fängerväsendet och ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall närmare regleras genom förordning av statsrådet.

3 §. Uppgifter för ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder. Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall arbeta som central förvaltningsmyndighet som lyder under justitieministeriet. Enligt 3 § 1 mom. 1 punkten skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder leda och utveckla verkställigheten av sådana straff som hör till dess verksamhetsområde i enlighet med mål som avtalats med justitieministeriet. Detta lednings- och utvecklingsarbete skall hänföra sig till systemet för verkställighet av straff. Vid sidan av lednings- och utvecklingsuppgifterna skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder sköta andra riksomfat-

tande centralförvaltningsuppgifter så som hänför sig till verkställighet av straff, som vissa personalutnänningsfrågor, budgetering och utvecklande av verksamhetsformer som främjar de dömdas återanpassning i samhället.

Enligt 3 § 1 mom. 2 punkten i den föreslagna lagen skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder granska och övervaka verkställigheten av straff. Med detta avses granskning och övervakning av lagligheten och ändamålsenligheten i verksamheten hos enheter inom centralen för samhällspåföljder och fängsvårdsväsendet. Former för granskning och övervakning är t.ex. inspektioner av fängelser och verksamhetsenheter samt gransknings- och övervakningsarbete som är nödvändigt på grund av missförhållanden som kommit till ämbetsverkets kännedom genom klagomål.

I 3 § 1 mom. 3 punkten i den föreslagna lagen bestäms att ämbetsverkets uppgift skall vara att som högsta organ verkställa samhällspåföljder och fängelsestraff samt styra och övervaka verkställigheten av nämnda straff. Med uttrycket som högsta verkställande organ avses bl.a. att domstolar lämnar in straffmeddelande och verkställighetshandlingar till det högsta verkställande organet som klargör verkställbarheten av domen i fråga och tillställer de lokala myndigheterna, dvs. häradsämberget, handlingarna. Uppgifterna som högsta verkställande organ omfattar också publicering av eventuella efterlysningar samt granskning och arkivering av handlingar som gäller verkställda straff.

Enligt 3 § 1 mom. 4 punkten i den föreslagna lagen skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder utveckla personalutbildningen på förvaltningsområdet i samarbete med Fängsvårdens utbildningscentral. Utvecklandet av utbildningen kräver även nära samarbete med skolmyndigheterna.

I 3 § 1 mom. 5 punkten i den föreslagna lagen bestäms att ämbetsverkets uppgift skall vara att organisera gemensamma förvaltnings- och serviceuppgifter för centralen för samhällspåföljder och fängsvårdsväsendet. Detta gäller bland annat uppgifter i anslutning till den allmänna förvaltningen samt ekonomi- och informationsförvaltningen.

Med stöd av 3 § 1 mom. 6 punkten i den

föreslagna lagen skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder även ha hand om det internationella samarbetet på verksamhetsfältet för förvaltning av verkställighet av straff.

Uppgifterna för ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder föreslås i huvudsak motsvara de operativa uppgifter som i dagens läge sköts av Kriminalvårdsföreningens centralbyrå och justitieministeriets fängsvårdssavdelning. Uppgifterna för ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall närmare regleras genom förordning av statsrådet.

4 §. *Uppgifter för centralen för samhällspåföljder.* Centralen för samhällspåföljder har till uppgift att verkställa samhällspåföljder. Det finns fyra former av samhällspåföljder: övervakning av unga förbrytare som dömts till villkorligt straff, ungdomsstraff, samhällstjänst och övervakning av villkorligt frigivna. Verkställighetsuppgifterna omfattar också förberedande åtgärder och utlåtanden som hänför sig till nämnda påföljder, exempelvis personundersökning av unga gärningsmän, lämplighetsutredning i samband med samhällstjänst och preliminär verkställighetsplan i samband med ungdomsstraff. Den föreslagna lagen innebär inte en ändring i innehållet av begreppet samhällspåföljder enligt 2 § 1 mom. lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården (1035/1996). En angelägen princip vid verkställighet av samhällspåföljder är att man skall främja anpassningsmöjligheterna för dem som dömts till samhällspåföljder.

I fråga om uppgifterna för centralen för samhällspåföljder skall dessutom gälla det som bestäms särskild genom lag. Innehållet i verkställighet av samhällspåföljder regleras av lagen och förordningen om unga förbrytare, lagen och förordningen om försöksverksamhet med ungdomsstraff, lagen och förordningen om samhällstjänst, förordningen om verkställighet av samhällstjänst och lagen om verkställighet av straff.

Verksamheten vid centralen för samhällspåföljder skall vid sidan av nämnda lagstiftning styras av internationellt godkända avtal och rekommendationer. Dessa kompletteras av fängsvårdsväsendets och Kriminalvårdsföreningens gemensamma principprogram, som antogs i december 1998. Principprogrammet

definierar målen för verkställighet av fängelsestraff och samhällspåföljder samt genomförande av rannsakningsfängelse, de värden och principer som skall iaktas vid verkställighet av påföljder samt de medel med vilka målen kan uppnås. Målet för verkställighet av straff är att bidra till tryggheten i samhället genom att upprätthålla ett lagligt och säkert system för verkställighet av påföljder. Målet är också att medverka till att återfallsbrottsligheten reduceras och utslagningen som upprätthåller kriminalitet bryts. Fångvårdsväsendet och Kriminalvårdsförningen går in för att uppnå sina gemensamma mål genom att stöda och motivera den dömda att leva ett liv utan brott och genom att övervaka de gränser som ställts för den dömda. Man skall försöka påverka det övriga samhället så att verksamhet med denna inriktning är möjlig.

Uppgifterna för centralen för samhällspåföljder kan närmare regleras genom förordning av statsrådet.

5 §. *Fångvårdsväsendets uppgifter.* Fångvårdsväsendet har till uppgift att verkställa ovillkorliga fängelsestraff, som dömts ut av domstolarna, och förvandlingsstraff för böter samt att ha hand om genomförande av rannsakningsfängelse. Fångvårdsväsendet har också till uppgift att ha hand om fångtransporter till den del det förordnats att sköta uppgiften. Vid verkställighet av straff och genomförande av rannsakningsfängelse skall fångvårdsväsendet upprätthålla ordning och säkerhet samt främja fångarnas möjligheter att klara sig och deras anpassning i samhället samt förbereda dem för friheten.

I fråga om fångvårdsväsendets uppgifter skall dessutom gälla det som bestäms särskilt genom lag. De viktigaste bestämmelserna om verkställighetens innehåll ingår i lagen om verkställighet av straff, lagen om rannsakningsfängelse (615/1974) och fångvårdsförordningen (878/1995).

Fångvårdsväsendets verksamhet styrs vid sidan av lagstiftningen om verkställighet av straff av internationellt godkända avtal och rekommendationer. Dessa kompletteras av fångvårdsväsendets och Kriminalvårdsförningens gemensamma principprogram, som antogs i december 1998. Dess innehåll har refererats i motiveringen till 4 § ovan.

Fångvårdsväsendets uppgifter kan närmare regleras genom förordning av statsrådet.

6 §. *Tjänstemännens allmänna skyldigheter.* Verkställighet av straff innebär utövning av betydande offentlig makt. Därför är det viktigt att de tjänstemän som sköter dessa uppgifter både i tjänst och under fritiden handlar på det sätt som deras tjänsteställning kräver. Tjänstemännen är bundna av tjänstemännens allmänna skyldigheter enligt stats-tjänstemannalagen (750/1994). Dessa skall nu kompletteras av en föreslagen bestämmelse, som förpliktar dem som arbetar i straffverkställighetsuppgifter att uppföra sig på behörigt sätt både i allmänhet och i synnerhet i förhållande till dömda och fångar samt deras anhöriga. En tjänsteman kan riskera syftet med straffverkställigheten t.ex. genom att fungera som förmedlare av otillåtna föremål eller meddelanden till en fånge. En tjänstemans opartiskhet kan sättas på spel t.ex. i en situation när en tjänsteman har knutit ekonomiska relationer med en dömd.

Skyldigheterna som hör till en tjänsteman vid verkställighet av straff är även reglerade i andra lagar än statstjänstemannalagen och den lag som nu föreslås. Enligt till exempel lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har en tjänsteman i systemet för verkställighet av straff tystnadsplikt bland annat i vissa frågor som gäller dömda, fångar och deras anhöriga samt straffanstalter.

Personuppgiftslagen (523/1999) för sin del ställer bestämda krav på behandlingen av personuppgifter, bland annat i fråga om omsorgsfullhet och bruksändamål.

7 §. *Fångvårdsväsendets yttre kännetecken och beväpning.* Justitieministeriet skall fastställa fångvårdsväsendets yttre kännetecken, dvs. emblemet samt tjänstemännens tjänstedräkt och tjänstetecken. Fångvårdsväsendets emblem skall användas bland annat på fångvårdstjänstemännens tjänstedräkter samt fångvårdsväsendets brev och stämplars. Fångvårdstjänstemännens tjänstedräkt informerar utomstående om tjänstemannens uppgift och hans behörighet att tillgripa bestämda tvångsmedel. Därför är det nödvändigt att tjänstedräktens modell och dess användning på lämpligt sätt regleras. Bestämmelser om tjänstedräktens komposition och användning

samt fängvårdstjänstemännens skydds- och specialkläder skall meddelas genom förordning av justitieministeriet.

Enligt det föreslagna 7 § 2 mom. skall fängvårdstjänstemännen i tjänst medföra ett tjänstetecken fastställt av justitieministeriet. Tjänstetecknet skall vid behov och på anmodan uppvisas. Skyldigheten att uppvisa tecknet gäller dock inte situationer när presentation av tecknet kunde äventyra utförandet av ett tjänsteuppdrag.

Det föreslagna 7 § 3 mom. gäller fängvårdstjänstemännens beväpning. Tjänstemän i bestämda övervakningsuppdrag vid fängvårdsväsendet har vapen till sitt förfogande, eftersom det kan uppkomma situationer när säkrandet av liv eller ordningen i straffanstalten kan kräva vapenbruk. I praktiken är sådana situationer sällsynta. Justitieministeriet skall besluta om fängvårdstjänstemännens beväpning och andra skyddsmedel. Straffanstalterna har skjutvapen och gasvapen till sitt förfogande. Andra skyddsmedel är bl.a. sköldar. Justitieministeriets bestämmelse avses gälla bland annat vapenbruk, brukssituationer och vapnens förvaringsplats i anstalterna samt tjänstemännens utbildning i vapenbruk.

8 §. *Närmare bestämmelser.* I ovan nämnda paragrafer har det konstaterats att närmare föreskrifter om regionala enheter vid centralen för samhällspåföljder och slutna fängelser, öppna anstalter och sjukhusenheter vid fängvårdsväsendet samt organisation och uppgifter för centralen för samhällspåföljder, fängvårdsväsendet och ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall meddelas genom förordning av statsrådet. Vid sidan av dessa frågor som skall regleras genom förordning av statsrådet skall närmare föreskrifter om verkställighet av lagen om förvaltning av straffverkställighet meddelas genom förordning av statsrådet.

9 §. *Ikraftträdande.* Organisationsreformen, som genom den föreslagna lagen skall genomföras på justitieministeriets förvaltningsområde, skall verkställas den 1 augusti 2001. Detta avses också vara ikraftträdelse dagen för lagen om förvaltning av straffverkställighet och vissa därmed sammanbundna lagar och preciserande förordningar.

För att genomföra reformen föreslås att två lagar skall upphävas i samband med att lagen

om förvaltning av straffverkställighet antas. Lagen om avgörande av vissa ärenden vid justitieministeriets sammanträde (324/1970) gäller villkorlig frigivning av fångar, beslut om övervakning av villkorligt frigivna och övervakningens upphörande, överförande av intagna i öppna anstalter till fängelse på grund av ordningsföreseelser eller när de utan tillstånd avlägsnat sig från anstalten, samt inräkning av tiden i en öppen anstalt i strafftiden. Lagen föreslås bli upphävd, eftersom frågor som gäller enskilda fångar inte längre skall avgöras i ministeriet efter organisationsreformen. I samband med organisationsreformen föreslås att dessa uppgifter skall överföras till centralen för samhällspåföljder, fängvårdsväsendet eller ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder. Kompetensfördelningen mellan dessa myndigheter skall regleras genom lag och statsrådets förordning.

Aven lagen om ordnande och finansiering av kriminalvården föreslås bli upphävd. Lagen innehåller bestämmelser om hur staten skall ersätta verkställighet av samhällspåföljder som sköts av den offentligrättsliga Kriminalvårdsföreningen. Eftersom verkställigheten av samhällspåföljder föreslås bli överförd till en statsmyndighet, blir en särskild lagstiftning om ordnande och finansiering av verkställighet av samhällspåföljder överflödig. Diverse bestämmelser om hemlighållande och mottagande av information samt straffbestämmelsen i lagen blir på samma sätt överflödiga, när uppgifterna överförs till en myndighetsorganisation och dess tjänstemän och således kommer att omfattas av de allmänna bestämmelser som är förpliktande för tjänstemän. Bestämmelser om de nämnda frågorna ingår bl.a. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet), personuppgiftslagen, strafflagen och statstjänstemannalagen.

För att organisationsreformen på justitieministeriets förvaltningsområde skall kunna ändamålsenligt genomföras när lagen stiftas, skall åtgärder som verkställigheten av lagen kräver kunna vidtas innan lagen träder i kraft. Sådana åtgärder är t.ex. besättande och överförande av tjänster.

10 §. *Nedläggning av Kriminalvårdsföreningen.* När den föreslagna lagen träder i

kraft, skall den offentligrättsliga Kriminalvårdsföreningen, som i dag har hand om verkställighet av samhällspåföljder och som bildades genom lagen den 17 januari 1975 om statsbidrag till kriminalvårdsarbetet (31/1975), läggas ned. Verkställighet av samhällspåföljder är sådan offentlig maktutövning som kräver att verkställaren skall vara en statlig myndighet. Kriminalvårdsföreningens övriga verksamhet, som inte direkt hänför sig till verkställighet av samhällspåföljder, är i huvudsak koncentrerad till verksamhetscentralen i Tammerfors. Verksamhetscentralens verksamhet är viktig, men den är inte direkt sammanbunden med verkställighet av samhällspåföljder. För dylika uppgifter av social karaktär i samband med det straffrättsliga påföljdssystemet torde det behövas en separat organisation, som till formen vore en privaträttslig, inte offentligrättslig, sammanslutning eller stiftelse. Staten avses bistå en sådan sammanslutning eller köpa av den till exempel tjänster som är nödvändiga för stöd till frigivna fångar. 11 § 1 mom. i den föreslagna lagen innehåller en bestämmelse om överförandet av frågor som ankommit på den nedlagda Kriminalvårdsföreningen till staten. 12 § 1 mom. i den föreslagna lagen innehåller övergångsbestämmelser om Kriminalvårdsföreningens personal.

Arrangemang som gäller överförandet av Kriminalvårdsföreningens egendom till staten och den nya föreningen som eventuellt skall grundas skall genomföras genom ett avtal mellan föreningen och staten innan föreningen läggs ned. En bestämmelse om detta förfarande ingår i 22 § förordningen om Kriminalvårdsföreningen, som gäller nedläggning av föreningen. Enligt detta lagrum skall föreningens tillgångar övergå till staten när föreningen läggs ned. Justitieministeriet kan emellertid överlåta föreningens medel eller en del av dem till en sammanslutning vars mål står nära Kriminalvårdsföreningens mål.

11 §. Övergångsbestämmelser om uppgifterna. När den föreslagna lagen träder i kraft läggs Kriminalvårdsföreningen som har hand om verkställighet av samhällspåföljder ned. Frågor som är anhängiga vid Kriminalvårdsföreningen skall överföras till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller centralen för samhällspåföljder. Denna fördelning

av behörighet skall i huvuddrag genomföras så att frågor som är anhängiga vid Kriminalvårdsföreningens centralbyrå skall övergå till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder och frågor som är anhängiga vid Kriminalvårdsföreningens distriktsbyråer till centralen för samhällspåföljder. Bestämmelser om behörighet ingår, förutom i den nu föreslagna lagen, i lagar om olika påföljder, som t.ex. i lagen om samhällstjänst. Detaljerad kompetensfördelning skall regleras genom förordning av statsrådet.

11 § 2 mom. i den föreslagna lagen gäller överförandet av uppgifter som är anhängiga vid justitieministeriet när lagen träder i kraft och som gäller verkställigheten av samhällspåföljder och fängelsestraff samt genomförandet av förvaring i rannsakningsfängelse. Uppgifter som är anhängiga vid justitieministeriet och som när organisationsreformen genomförts inte längre hör till ministeriet skall övergå till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller centralen för samhällspåföljder. Merparten av uppgifterna som är anhängiga vid ministeriet och som övergår till centralämbetsverksnivå när reformen genomförs hör till fängsvårdsavdelningen. Även vid justitieministeriets sammanträde torde det då finnas anhängiga ärenden som gäller enskilda fångar. Dessutom skall justitieministern fatta vissa andra beslut som gäller enskilda fångar.

12 §. Övergångsbestämmelser om personalen. Personalen i Kriminalvårdsföreningen är anställd genom arbetsavtal. När föreningen läggs ned och uppgifterna vid verkställighet av samhällspåföljder övergår till en statlig myndighet, dvs. centralen för samhällspåföljder, kan de anställda utnämnas till tjänstemän vid justitieministeriet, ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder eller fängsvårdsväsendet. Det kan gälla utnämning till tjänst eller till tjänsteförhållande för viss tid. Anställning av personer i arbetsavtalsförhållande vore högst exceptionellt och kunde endast gälla personer som inte utför uppdrag i direkt anslutning till straffverkställighet. Sådana anställda är t.ex. gårdskarlarerna i den nuvarande Kriminalvårdsföreningens fastigheter.

Anställda vid Kriminalvårdsföreningen kan utnämnas till tjänstemän vid justitieministeri-

et, ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder eller fängvårdsväsendet. Merparten av föreningens anställda torde utnämnas till tjänster eller tjänsteförhållanden för viss tid vid centralen för samhällspåföljder. En del torde utnämnas till tjänstemän vid ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

Utnämning till tjänsteman vid fängvårdsväsendet vore högst exceptionellt. Utnämning av personal i arbetsavtalsförhållande till tjänstemän kräver att den anställde i fråga ger sitt samtycke. I samband med organisationsreformen, dvs. när tjänster för första gången tillsätts, skall samtliga utnämningsbeslut fattas och andra personalarrangemang genomföras centralt i justitieministeriet, så att man vid utnämningen kan beakta den totala tjänstestrukturen i förvaltningen av verkställighet av straff.

I övergångsbestämmelserna om personalen skall det säkerställas att tjänstevillkoren för Kriminalvårdsföreningens anställda, som utnämns till statstjänstemän, motsvarar tjänstevillkoren för statstjänstemän så att man vid bestämningen av villkoren beaktar den tillgodoräknade tjänstgöringstiden vid Kriminalvårdsföreningen som om den vore statstjänst. Här avses tjänstgöringstidens inverkan på t.ex. bestämning av ålderstillägg och semester.

Pensionsarrangemangen för de anställda i Kriminalvårdsföreningen grundar sig på statsrådets tilläggspensionsarrangemang av den 30 december 1959. Med stöd av beslutet kan staten bevilja bl.a. anställda i Kriminalvårdsföreningen tilläggspension som motsvarar statligt pensionsskydd enligt innehållet i nuvarande lagen om statens pensioner (280/1966). I praktiken har det betydelse att personer födda före den 1 januari 1940 kunnat få rentav 66-procentig ålderdomspension vid 63 års ålder. På motsvarande sätt har man tillämpat samma bestämmelser om gradering av pensionsålder och eftersträvad pensionsnivå på personer födda mellan den 1 januari 1940 och den 31 december 1959 som man tillämpat på statsanställda. När de anställda i Kriminalvårdsföreningen den 1 augusti 2001 blir statstjänstemän och övergår till det lagstadgade statliga pensionsskyddet, blir tilläggspensionsarrangemang överflödiga.

För att det lagstadgade pensionsskyddet skall svara mot det nuvarande pensionsskyddet, som säkerställts genom tilläggspension, skall en bestämmelse om bevarandet av gamla förmånstagares position antecknas i övergångsbestämmelserna om personalen. Om en sådan bestämmelse saknades, vore anställda födda efter den 1 januari 1940 nya förmånstagare med en pensionsålder på 65 år och en eftersträvad pensionsnivå på 60 procent. Graderad pensionsålder som man kunnat tillämpa vid tilläggspensionsarrangemangen vore otillämplig på lagstadgad TPL-pension, även om förmånstagaren redan varit anställd i Kriminalvårdsföreningen innan övergången ägde rum och före den 1 januari 1993. Det är möjligt att räkna tjänstgöringstid i Kriminalvårdsföreningen som pensionsberättigande tid enligt lagstadgad TPL-pension på basis av 5 § 5 mom. 2 punkten lagen om statens pensioner, varför frågan inte behöver regleras separat.

Övergångsbestämmelser om personalen vid justitieministeriets fängvårdsavdelning ingår i 12 § 2 mom. i den föreslagna lagen. Tjänstemännen vid fängvårdsavdelningen och deras tjänster kan överföras till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder eller fängvårdsväsendet. Överförandet av tjänsterna skall enligt förslaget innebära att de tjänstemän som utnämns till de överförda tjänsterna samtidigt blir tjänstemän vid verkställighetsmyndigheten i fråga. Sådan övergång kräver inte samtycke av tjänstemannen i fråga. En del av fängvårdsavdelningens tjänstemän torde förbli tjänstemän vid justitieministeriet.

När tjänster vid de nya myndigheterna för verkställighet av straff, dvs. ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder och centralen för samhällspåföljder, första gången tillsätts, kan de enligt 12 § 3 mom. i den föreslagna lagen besättas utan att de ledigförklaras, om tjänsten i fråga besätts med en person som är anställd vid Kriminalvårdsföreningen eller är tjänsteman vid justitieministeriet.

1.2. Lagen om Fångvårdens utbildningscentral

1 §. *Fångvårdens utbildningscentralers uppgifter.* Med stöd av lagen skall lagen om

Fångvårdens utbildningscentral reformeras så att den svarar mot den nuvarande grundlagen och skollagstiftningen omvandlas till Justitieministeriets utbildningscentral. Utbildningscentralen skall lyda under justitieministeriet.

Utbildningscentralens viktigaste uppgift är alltjämt att ge grund- och vidareutbildning samt fortbildning inom fångvården. Grundutbildningen och behörighetsutbildningen ger kompetens för övervaknings- och styrningsuppgifter inom fångvården. Vidareutbildningsexamen i fångvård är en yrkesinriktad tilläggsexamen som ger behörighet för högre tjänstemannauppgifter i fångvården. Fortbildningen erbjuder anställda vid centralen för samhällspåföljder, fångvårdsväsendet och ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder utbildning som förbättrar deras yrkeskunskaper.

När förvaltningen av verkställigheten av samhällspåföljder och fängelsestraff blir alltmera enhetlig, konsolideras även det utbildningsmässiga sambandet mellan dessa områden. Sålunda skall Fångvårdens utbildningscentral i fortsättningen i högre grad än tidigare erbjuda utbildning också till tjänstemän som har hand om verkställighet av samhällspåföljder. Det gäller framför allt fortbildning, emedan den nuvarande Kriminalvårdsföreningens anställda som blir tjänstemän vid centralen för samhällspåföljder i huvudsak genomgått det allmänna utbildningssystemet. På så sätt kan personer som utnämns till tjänstemän vid centralen för samhällspåföljder och som skaffat sig behörighet som t.ex. socialarbetare erhålla fortbildning i verkställighet av straff vid Justitieministeriets utbildningscentral.

Namnet på Fångvårdens utbildningscentral skall förbli oförändrat, även om centralen börjar mera än i dag ge utbildning som hänför sig till verkställighet av samhällspåföljder. En avsevärd del av undervisningen vid utbildningscentralen skall alltjämt uttryckligen bestå av undervisning i fångvård, t.ex. grundutbildning som ger yrkeskompetens.

Närmare bestämmelser om utbildningscentralens organisation, uppgifter, urval av studerande och de utbildades behörighet till tjänster vid centralen för samhällspåföljder och fångvårdsväsendet skall meddelas genom

förordning av statsrådet.

2 §. *Ledningen för Fångvårdens utbildningscentral.* Utbildningscentralen leds av en direktör och en direktion. Denna ledningsorganisation motsvarar den nuvarande ledningen för fångvårdens utbildningscentral.

Direktörens viktiga uppgift är att se till att undervisningen vid utbildningscentralen svarar mot de kvalitetskrav som samhället i allmänhet ställer på undervisning på denna nivå. Direktören skall också övervaka kvaliteten i utbildningscentralens övriga verksamhet och svara för utvecklandet av centralens verksamhet. Direktörens uppgifter, liksom behörighetsvillkor och utnämning, skall närmare regleras genom förordning av statsrådet.

Direktionens uppgifter, sammansättning och tillsättande skall regleras genom förordning av statsrådet. Direktionens uppgifter hänför sig till styrning, övervakning och främjande av utbildningscentralens verksamhet.

Valet av studerande till grundutbildning i verkställighet av straff skall göras av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder. Ämbetsverket skall fatta beslut om urval på förslag av en särskild uttagningsnämnd. Uttagningsnämnden skall tillsättas av justitieministeriet. Detta förfarande motsvarar nuvarande praxis som inleddes vid uttagningen av studerande till grundutbildningsperioden som började på hösten 1999. Närmare föreskrifter om uttagningsnämndens sammansättning, tillsättande och uppgifter skall meddelas genom förordning av justitieministeriet.

Det val av studerande som avses ovan i 1 mom. gäller grundutbildning i verkställighet av straff, dvs. den nuvarande väktarutbildningen. Studerande för vidareutbildning skall väljas av utbildningscentralens direktion. Det gäller urval av studerande för till exempel den nuvarande överväktarutbildningen.

Deltagande i fortbildning i verkställighet av straff skall inte kräva någon särskild urvalsprocedur. Urvalet av studerande till fortbildningskurser avses ske som i dag, så att förmännen för tjänstemän i branschen beslutar att deras underordnade skall delta i fortbildning som anses nödvändig.

4 §. *Avstängning av studerande.* Bestäm-

melserna om avstängning av studerande skall i huvuddrag motsvara de nuvarande bestämmelserna på förordningsnivå. Genom den föreslagna lagen skall man höja de viktigaste bestämmelserna som hänför sig till studerandes rättsskydd till lagnivå. Dessa bestämmelser gäller avbrott av studier och avstängning, och överensstämmer med motsvarande bestämmelser i den allmänna skollagstiftningen.

En studerande som har handlat svikligt när han sökt sig till utbildningen, visar sig till hälsa eller andra egenskaper vara olämplig för straffverkställighetsbranschen, konstateras vara oförmögen eller ovillig att bedriva studier eller bryter mot ordningen i utbildningscentralen eller i övrigt uppför sig olämpligt, kan avstängas från utbildningen. Avstängning på basis av olämplighet för branschen skall i regel vara permanent. Avstängning på basis av förseelse avses däremot vara tidsbunden, om det gäller en sådan förseelse som inte visar att den studerande är varaktigt olämplig för branschen. Beslut om avstängning skall fattas av direktionen på framställning av direktören för utbildningscentralen. Avstängning avses endast gälla personer som deltar i examensinriktad utbildning, dvs. nuförtiden personer som genomför studier för grundexamen eller fångvårdsexamen eller deltar i behörighetsutbildning. Personer som deltar i fortbildning skall inte kunna avstängas från utbildning. Innan avstängningsfrågan avgörs, skall den studerande höras.

4 § 2 mom. i den föreslagna lagen skall göra det möjligt att omedelbart verkställa ett beslut om avstängning av en studerande. Det betyder t.ex. att inledande av rättelseförfarande och sökande av ändring, som regleras i 5 § 2 mom. i lagen, inte skall hindra att ett avstängningsbeslut verkställs i en situation när grunden till avstängningen är sådan att den studerande inte anses kunna fortsätta utbildningen. Denna bestämmelse motsvarar det nuvarande förfarandet på förordningsnivå.

4 § 3 mom. avses gälla fortsättandet av tjänsteförhållandet för en studerande som skall avstängas eller har avstängts från utbildningen och som är anställd i tjänsteförhållande vid ämbetsverket för frihetsbegrän-

sande påföljder, centralen för samhällspåföljder eller fångvårdsväsendet. En förseelse, som har begåtts under utbildningstiden, kan exempelvis vara grund för att man vidtar åtgärder för att häva en tjänstemans tjänsteförhållande i enlighet med tjänstemannalagen.

5 §. *Rättelse och sökande av ändring.* Bestämmelserna om urval av studerande och avstängning från utbildning skall höjas från förordnings- till lagnivå. De föreslagna bestämmelserna skall överensstämma med den allmänna skollagstiftningen. I bestämmelserna har man också beaktat förvaltningsprocesslagens krav. Förvaltningsprocesslagen utgår ifrån principen om allmän besvärsmätt som gäller samtliga beslut. Om man önskar att ändring i en myndighets beslut inte får sökas genom besvär, skall frågan regleras genom lag enligt 13 § förvaltningsprocesslagen.

Den som inte antagits till grundutbildning i straffverkställighet av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder genom det urvalsförfarande som anges i 3 § 2 mom. i den föreslagna lagen, får söka ändring i ämbetsverkets beslut genom besvär hos förvaltningsdomstolen enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen.

Den som inte antagits till vidareutbildning eller behörighetsutbildning i straffverkställighet av direktionen för Fångvårdens utbildningscentral får skriftligt söka rättelse i detta beslut hos ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder inom 30 dagar efter att beslutet delgivits. Rättelseförfarande tillämpas även i situationer när direktionen för utbildningscentralen har avstängt en studerande antingen för viss tid eller permanent. I dessa fall skall en skriftlig ansökan om rättelse göras inom 14 dagar efter att studeranden i fråga underrättats om avstängningsbeslutet. När en studerande önskar rättelse i en bedömning av en studieprestation eller ett motsvarande beslut som gäller hans studier, skall rättelseyrkandet avgöras av direktören för utbildningscentralen. Rättelse skall sökas inom 14 dagar efter att beslutet delgivits. Om det är möjligt att söka rättelse i beslutet, kan det inte överklagas genom besvär. Detta förbud gäller uttryckligen besvär hos den myndighet som behandlar rättelseyrkandet. Ett beslut som fattats med anledning av ett rättelseyr-

kande kan överklagas genom besvär, om detta inte är förbjudet i lag.

Ett beslut som avkunnats med anledning av ett rättelseyrkande kan överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen. Det skall dock inte vara tillåtet att anföra besvär över ett beslut som direktören för utbildningscentralen fattat genom rättelseförfarande och som gäller bedömning av studieprestationer. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut som avses i den föreslagna lagen får inte sökas genom besvär.

6 §. *Ikraftträdande.* Den föreslagna lagen hänför sig till organisationsreformen som genomförs på justitieministeriets förvaltningsområde och som gäller förvaltningen av verkställighet av straff. Reformen skall genomföras den 1 augusti 2001. Samma dag skall också lagen om Fångvårdens utbildningscentral träda i kraft.

För att genomföra reformen föreslås att lagen den 23 januari 1976 om fångvårdens utbildningscentral upphävs.

1.3. Lagen om verkställighet av straff

I regeringens proposition ingår ett förslag till ändring av lagen om verkställighet av straff till den del som gäller paragrafer om behörighet samt bemyndigande att utfärda författningar på lägre nivå än lag.

Statsrådet tillsatte i september 1999 en kommitté med uppgift att bereda en totalreform av lagstiftningen om fängelsestraff och verkställighet av fängelsestraff. Syftet med reformen är att revidera regelverket så att det skall motsvara å ena sidan de behov som dagens fängstrukturer ger upphov till och å andra sidan de möjligheter som nutida kriminalpolitisk kunskap och fångvårdsmetoder stadda i utveckling erbjuder. Ett viktigt mål är också att göra lagstiftningen klarare. Kommittens tidsfrist utgår den 31 mars 2001. Kommittens uppdrag kompletterades i juni 2000 så att den också skall klargöra vilka administrativa beslut om verkställighet av fängelsestraff fångarna skall ha rätt att överklaga och hur ändringssökandet i praktiken skall organiseras. Kommittén skall före den 31 oktober 2000 utarbeta en mellanrapport, som skall innehåll-

la ett förslag om fångarnas besvärsmöjlighet åtminstone i sådana administrativa avväggningsbeslut som de facto innebär en förlängning av strafftiden i anstalten. I samband med ändringen torde man föreslå att fängelsedirektionerna skall avskaffas. Avskaffandet av direktionerna skall även i den nu föreslagna lagen beaktas.

Eftersom bestämmelserna om fängelsestraff i lagen om verkställighet av straff är på ovan nämnda vis föremål för en separat totalberedning, skall man i detta sammanhang endast befatta sig med organisationsreformen av förvaltningen av verkställighet av straff samt de paragrafer i lagen om verkställighet av straff som nödvändigtvis krävs av grundlagen. Organisationsreformen innebär ändringar i vissa lagparagrafer som gäller behörighet så att när justitieministeriets fångvårdsavdelning avskaffas, skall dess behörighet i enskilda beslut övergå till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, och när Kriminalvårdsföreningen läggs ned, skall dess uppgifter övergå till centralen för samhällspåföljder. Grundlagen innebär för sin del ändringar i vissa paragrafer som gäller bemyndigande att utfärda föreskrifter, så att det till paragrafer som gäller bemyndigande att utfärda förordningar skall fogas ett konstaterande om huruvida det gäller förordningar av statsrådet eller av justitieministeriet. Dessutom skall man i anslutning till fängelsekommittens ovan nämnda särskilda uppdrag som gäller fångarnas besvärsmöjlighet stryka hänvisningarna till fängelsedirektionerna i de paragrafer som nu skall ändras.

Vissa språkliga korrigeringar som inte gäller sakinhåll föreslås genomföras de paragrafer som skall ändras.

1 kap. 2 § 2 mom., 7 §, 2 kap. 1 § 1 mom., 1 b § 1 och 2 mom., 1 d § 1 och 3 mom., 3 §, 3 a §, 3 b §, 3 d § 3 mom., 9 c §, 13 § 3 och 4 mom., 14 § 1 mom., 14 a § 2 och 3 mom. och 15 § 3 mom., 3 kap. 2 b § 1 mom., 2 c § 1 mom., 6 § 2 mom. och 8 § samt 4 kap. 1 § 2 mom., 2 §, 3 § samt 7 § 2 mom. I nämnda paragrafer skall namnet på den behöriga myndighet, som krävs av organisationsreformen av förvaltningen av verkställighet av straff, ändras från justitieministeriets fångvårdsavdelning till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder. 2 kap. 9 c §, som i

detta sammanhang föreslås bli ändrad, skall redan i ett tidigare skede ändras så att fångar skall kunna åläggas att avge salivprov i samband med fångvårdsväsendets rusmedelsövervakning. Regeringens proposition som gäller denna ändring torde lämnas till riksdagen under höstsessionsperioden 2000.

1 kap. 2 § 3 mom. och 7 § 1 mom., 2 kap. 3 d § 3 mom., 6 § 2 mom. och 9 a § 1 mom. samt 4 kap. 6 § 2 mom. Nämda punkter i den gällande lagen om verkställighet av straff innehåller bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning. Bemyndigande att utfärda förordning skall i enlighet med grundlagen preciseras så att det uttryckligen skall gälla förordningar av statsrådet eller justitieministeriet. Om det gäller förordningar utfärdade av statsrådet eller av justitieministeriet skall avgöras på basis av den fråga som skall regleras i enlighet med grundlagen.

1 kap. 8 §. *Närmare bestämmelser.* Ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om verkställighet av fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter skall intas i 1 kap. 8 § 1 mom 1 punkten i lagen. Härmed avses formella åtgärder i samband med verkställighet. Genom bestämmelsen höjs bemyndigandet att utfärda egna förordningar om verkställighet av fängelsestraff och böter till lagnivå. 2 punkten i momentet skall innehålla ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om innehållet i fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter. Härmed avses frågor vars grundläggande bestämmelser ingår i lagen om verkställighet av straff och som för tillfället regleras närmare i en egen fångvårdsförordning.

Lagens nuvarande 8 § skall överföras till ett nytt 2 mom. i paragrafen i reviderad form. Enligt momentet skall kompletterande bestämmelser om tillämpandet av denna lag vid behov meddelas genom förordning av justitieministeriet. Av de paragrafer som nu föreslås ändras skall justitieministeriets bemyndigande att utfärda förordning gälla 2 kap. 3, 3 b och 3 d §, 13 § 3 mom. och 14 § 1 mom., 3 kap. 6 § 2 mom. och 8 § samt bestämmelser om samma frågor i fångvårdsförordningen. Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan meddela utförligare anvisning-

ar om förfaringssätt som komplettering till förordningarna.

Ovan föreslagna bestämmelser om bemyndigande skall mera grundligt omvärderas i samband med totalreformen av verkställighet av straff. En regeringsproposition (RP 35/2000) som motsvarar denna paragraf om bemyndigande har separat lämnats till riksdagen i maj 2000. Paragrafens rubrik skall ändras så att den bättre motsvarar paragrafens innehåll.

2 kap. 10 a §, 10 b § 2 mom., 11 § 3 mom., 13 § 3 och 4 mom. och 14 § 1 mom. samt 4 kap. 2 § 3 mom. Ovan har konstaterats att en fängelsekommitte bereder som separat reform en ändring av bestämmelserna om ändringssökande av fångar. I detta sammanhang torde fängelsernas direktioner, vars uppgifter under senare år väsentligen minskat, avskaffas. I den föreslagna lagen skall man stryka hänvisningar till direktionerna i de paragrafer som skall ändras. Direktionernas behörighet i disciplinära frågor och villkorlig frigivning av fångar skall i fortsättningen innehas av fängelsedirektören.

2 kap. 14 §. I lagrummet föreslås strykas en bestämmelse om att en vårdforening kan förordnas till övervakare av en villkorligt frigiven person. Ett organ vid namn vårdforening finns inte längre. Dessutom har de som från och med april 1992 villkorligt frigivits och förordnats till övervakning uttryckligen stått under övervakning av Kriminalvårdsforeningen. Kriminalvårdsforeningen har förordnat till övervakare antingen en egen anställd eller en privat övervakare, vars arbete foreningen styr.

1.4. Lagen om samhällstjänst

En del av regeringens proposition gäller ett förslag till lag om ändring av lagen om samhällstjänst till den del som gäller paragraferna om behörighet. Samhällstjänst är ett straff som döms ut i stället för ovillkorligt fängelse. Den omfattar minst 20 och högst 200 timmar regelbundet oavlönat arbete som utförs under övervakning.

1 § 2 mom., 2 och 6 §, 7 § 2 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 mom. och 11 § 1 mom. föreslås bli ändrade på grund av den föreslagna lagen om förvaltning av straffverkställighet. I dessa

paragrafer skall de terminologiska korrigeringar, som organisationsreformen av verkställigheten av straff kräver, göras så att "Kriminalvårdsföreningen" ersätts med "Centralen för samhällspåföljder". Enligt 1 § 2 mom. lagen om samhällstjänst kan emellertid högst fem timmar samhällstjänst utföras så att den dömde använder tjänster som är avsedda att minska missbruksproblemet på ett sätt som Kriminalvårdsföreningen godkänner. Enligt 2 § lagen om samhällstjänst svarar Kriminalvårdsföreningen för den praktiska verkställigheten av samhällstjänst. Åtgärder som hör till Kriminalvårdsföreningen i samband med verkställigheten är vid sidan av det som nämns i 1 § 2 mom. fastställande av tjänstgöringsplan (6 §) samt vidtagande av åtgärder om villkoren för samhällstjänst bryts, vilket kan betyda anmärkning eller anmälan till domstol (7 och 8 §). Om en sådan anmälan gjorts till en domstol, skall Kriminalvårdsföreningen dessutom förbjuda att samhällstjänst inleds eller bestämma att tjänstgöringen avbryts. Om hinder för utförande av samhällstjänst uppkommer, skall Kriminalvårdsföreningen meddela åklagaren det (9 §). På motsvarande sätt kan åklagaren meddela Kriminalvårdsföreningen förbud av verkställighet (11 §).

Samtliga hänvisningar till Kriminalvårdsföreningen i nämnda paragrafer föreslås bli ersatta med hänvisningar till centralen för samhällspåföljder i och med att föreningen läggs ned och dess uppgifter överförs till en statlig organisation. Behörighetsbestämmelserna föreslås inte genomgå några ändringar i sak i detta sammanhang. Den föreslagna ändringen skall således vara enbart teknisk. Kompetensfördelningen vid centralen för samhällspåföljder skall närmare definieras i arbetsordningen.

12 §. *Avdrag på grund av ett verkställt straff.* Justitieministeriets fängvårdsavdelning är den så kallade högsta verkställande myndigheten vid verkställighet av straff. Fängvårdsavdelningen har uppgifter som hänför sig till detta även när det gäller domar till samhällstjänst. Fängvårdsavdelningen skall avdra från ett verkställbart fängelsestraff en mängd som motsvarar den del som eventuellt verkställts som samhällstjänst. Dessutom avdrar fängvårdsavdelningen från ett gemen-

samt samhällstjänststraff den del som tidigare avtjänats. Dessa hänvisningar i 12 § till justitieministeriets fängvårdsavdelning föreslås bli ändrade så att dessa åtgärder i fortsättningen skall vidtas av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

13 §. *Närmare bestämmelser.* Enligt lagens 13 § skall närmare bestämmelser om verkställighet av denna lag utfärdas genom förordning. Paragrafen föreslås bli ändrad på det sätt som den nya grundlagen kräver så att det i paragrafen mera detaljerat skall nämnas vilka frågor kan regleras genom förordning samt att förordning skall utfärdas av statsrådet. De frågor som nämns i paragrafen skall motsvara de frågor som redan i dag regleras i förordningarna om samhällstjänst och verkställighet av samhällstjänst.

1.5. Lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff

Ungdomsstraff, som tillämpas som försöksverksamhet och döms ut till den som begått brott innan han fyllt 18 år, består av ungdomstjänst i minst 10 och högst 60 timmar samt övervakning.

2 § 4 mom., 6 § 1 mom., 7 § 2 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 och 2 mom., 10 § 1 mom. och 12 § 2 mom. föreslås bli ändrade så att de motsvarar den terminologi som används i organisationsreformen inom ifrågakvarande förvaltningsområde. I paragraferna skall göras de korrigeringar, som organisationsreformen av verkställigheten av straff kräver, så att "Kriminalvårdsföreningen" ersätts med "centralen för samhällspåföljder". Enligt 2 § 4 mom. lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff svarar Kriminalvårdsföreningen för verkställighet av ungdomsstraff. Åtgärder som hör till Kriminalvårdsföreningen i samband med verkställigheten är fastställandet av en verkställighetsplan (6 §), framförande av anmärkning för verksamhet som strider mot verkställighetsplanen eller föreskrifter som meddelats med stöd av den (7 §), förordnande av övervakare (8 §) samt förlängning av övervakningstiden (9 §). Om den som är dömd till ungdomsstraff bryter mot villkoren i verkställighetsplanen, skall Kriminalvårdsföreningen omedelbart lägga fram en utredning till den allmänna åklagaren.

Samtidigt kan Kriminalvårdsföreningen förbjuda att ungdomstjänst inleds eller avbrytas (10 §). Dessutom kan Kriminalvårdsföreningen i samband med bestämmande av gemensamt straff avbryta verkställighet av ungdomsstraff (12 §).

Samtliga hänvisningar till Kriminalvårdsföreningen i nämnda paragrafer föreslås bli ersatta med hänvisningar till centralen för samhällspåföljder i och med att föreningen läggs ned och dess uppgifter övergår till en staten. Bestämmelserna om behörighet föreslås inte genomgå några ändringar i sak i detta sammanhang. Kompetensfördelningen vid centralen för samhällspåföljder skall närmare definieras i arbetsordningen.

13 §. *Närmare bestämmelser.* Enligt lagens 13 § skall närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning. Paragrafen föreslås bli ändrad på det sätt som grundlagen kräver så att det i paragrafen mera detaljerat skall nämnas vilka frågor kan regleras genom förordning samt att förordningen skall utfärdas av statsrådet. De frågor som nämns i paragrafen skall motsvara de frågor som redan i dag regleras i förordningen om försöksverksamhet med ungdomsstraff.

1.6. Lagen om unga förbrytare

9 §. Enligt 9 § lagen om unga förbrytare skall justitieministeriet organisera och leda övervakning av villkorligt dömda unga förbrytare. I praktiken sköts dessa uppgifter av ministeriets fängvårdsavdelning, som i egenskap av högsta verkställande organ svarat för verkställigheten av straff. Emedan uppgifterna i samband med verkställighet av straff i anslutning till organisationsreformen föreslås bli överförda till ett nytt centralt ämbetsverk, föreslås att hänvisningen till justitieministeriet i paragrafen skall ersättas med en hänvisning till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

10 §. I lagens 10 § finns bestämmelser om förordnande av övervakare för en villkorligt dömd ung förbrytare. Justitieministeriet skall utse en lämplig befunden person eller vårdförening till övervakare av den dömda eller hänskjuta övervakningen till (vårdsnämnden) i

fråga. Paragrafen föreslås bli ändrad så att centralen för samhällspåföljder i fortsättningen skall utse övervakaren så att antingen en tjänsteman vid centralen för samhällspåföljder eller en annan person som centralen anser vara lämplig för uppgiften skall vara verksam som övervakare. Den föräldrade hänvisningen till socialnämnden skall enligt förslaget strykas som överflödig.

12 §. Om en villkorligt dömd ung person har under en övervakningsperiod på minst sex månader uppfört sig väl och det även i övrigt finns skäl att anta att fortsatt övervakning inte är nödvändig, kan justitieministeriet på framställning av övervakaren upphäva övervakningen. I praktiken ingår upphävande av övervakning i justitieministeriets fängvårdsavdelnings kompetens. Enligt 4 § förordningen om fängvårdsväsendet skall frågan avgöras utan föredragning. I justitieministeriets arbetsordning har frågan föreskrivits tillhöra kriminalvårdsöverinspektörens kompetens. Paragrafen föreslås ändras så att ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder i fortsättningen skall upphäva övervakning.

1.7. Lagen om rannsakningsfängelse

1 §. Enligt 1 § lagen om rannsakningsfängelse skall justitieministeriet godkänna de anstalter där rannsakningsfångar kan förvaras. Enligt samma paragraf skall justitieministeriet också godkänna om häktade kan förvaras på något annat ställe än i ett allmänt fängelse eller i en ovan nämnd anstalt som godkänts av justitieministeriet. Eftersom beslutsfattandet i samband med operativ verksamhet skall överföras från ministeriernivå till ett centralt ämbetsverk och eftersom bestämmelsen i fråga redan nu varit alltför osmidig och koncentrerat beslutanderätten på en omotiverat hög nivå, föreslås paragrafen bli ändrad så att ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder i fortsättningen skall fatta beslut om nämnda frågor. Tillstånd att förvara en fånge på något annat ställe än i ett allmänt fängelse skall kunna beviljas av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller enligt dess anvisningar av fängelsedirektören.

1.8. Lagen av straffregisterlagen

4 §. Uppgifter i straffregistret skall hemlighållas enligt 3 § straffregisterlagen (770/1993). Enligt lagen kan bestämda undantag, som nämns i 4 §, emellertid göras. Enligt denna paragraf kan uppgifter om personer lämnas ut ur straffregistret bl.a. till vissa myndigheter för att dessa skall kunna sköta sina uppgifter. Enligt 1 mom. 3 punkten i paragrafen kan uppgifter om personer lämnas ut till fängvårdsväsendet och Kriminalvårdsförbundet för verkställighet av straff och lämplighetsutredning. Eftersom Kriminalvårdsförbundet föreslås läggas ned, skall i stället för den centralen för samhällspåföljder nämnas i straffregisterlagen. Dessutom skall till paragrafen fogas en hänvisning till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder som en ny centralförvaltningsmyndighet som svarar för verkställighet av straff.

Motsvarande ändringar föreslås bli gjorda i paragrafens 4 mom. Momentet i fråga förbjuder att uppgifter om juridiska personer lämnas ut till fängvårdsmyndigheterna och Kriminalvårdsförbundet. Momentet skall kompletteras så att det i fortsättningen skall vara förbjudet att lämna ut dylika uppgifter till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder och fängvårdsväsendet, som inte behöver sådan information i sin verksamhet.

1.9. Lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål

24 §. Enligt 24 § i lagen skall justitie-

ministeriet avgöra om man skall bifalla en begäran av ett annat nordiskt land om att domar som avses i 1, 5, 10 och 17 § i lagen skall verkställas i Finland. I praktiken fattas sådana beslut av justitieministeriets fängvårdsavdelning som högsta straffverkställande myndighet. Emedan dylika uppgifter som hör till fängvårdsavdelningen föreslås bli överförda till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder i samband med organisationsreformen, skall även beslut om överförande av verkställighet mellan Finland och de övriga nordiska länderna höra till detta ämbetsverks kompetens.

27 §. 27 § i lagen föreslås ändras så att den svarar mot den terminologi som används i organisationsreformen av förvaltningsområdet för verkställighet av straff. Dessutom föreslås att hänvisningen i 27 § 2 mom. till 8 § 2 mom., som upphävts genom lag 19.7.1974/621, skall slopas.

2. Ikraftträdande

Lagarna hänför sig till omorganiseringen av de kriminalpolitiska uppgifterna och verkställigheten av straff på justitieministeriets förvaltningsområde. Organisationsreformen skall genomföras i början av augusti 2001. Lagarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2001.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om förvaltning av straffverkställighet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på förvaltning av verkställighet av straff som riktar sig mot friheten samt på förvaltning vid förvaring i rannsakningsfängelse.

2 §

Organisationen av straffverkställighet

Myndigheter som verkställer straff är centralen för samhällspåföljder och fångvårdsväsendet, som båda lyder under justitieministeriet, samt ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, som sköter deras centralförvaltningsuppgifter.

Vid sidan av centralförvaltningen omfattar centralen för samhällspåföljder regionala enheter, och fångvårdsväsendet slutna anstalter, öppna anstalter samt sjukhusenheter.

Centralen för samhällspåföljder, fångvårdsväsendet samt ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder organiseras på det sätt som närmare bestäms genom förordning av statsrådet.

3 §

Uppgifter för ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder har till uppgift att

1) leda och utveckla verkställigheten av straff i enlighet med mål om vilka överenskommits med justitieministeriet,

2) granska och övervaka verkställigheten av straff,

3) som högsta organ verkställa samhällspåföljder och fängelsestraff samt styra och övervaka verkställigheten,

4) i samarbete med Fångvårdens utbildningscentral utveckla grund- och vidareutbildning samt kompletterande utbildning av personalen inom straffverkställigheten,

5) organisera förvaltnings- och serviceuppgifter som är gemensamma för centralen för samhällspåföljder och fångvårdsväsendet; samt

6) ha hand om det internationella samarbetet på sitt verksamhetsområde.

Närmare bestämmelser om uppgifterna för ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

Uppgifter för centralen för samhällspåföljder

Centralen för samhällspåföljder har till uppgift att ha hand om verkställigheten av övervakning av villkorligt dömda unga förbrytare, ungdomsstraff och samhällstjänst samt av övervakning av villkorligt frigivna.

I fråga om uppgifterna för centralen för samhällspåföljder gäller dessutom det som bestäms särskilt genom lag. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser om uppgifterna för centralen för samhällspåföljder meddelas.

5 §

Fångvårdsväsendets uppgifter

Fångvårdsväsendet har till uppgift att

- 1) verkställa fängelsestraff och förvaringsstraff för böter;
- 2) ha hand om genomförandet av förvaring i rannsakningsfängelse, samt
- 3) sköta fångtransporter till den del det ankommer på fångvårdsväsendet.

I fråga om fångvårdsväsendets uppgifter gäller dessutom det som bestäms särskilt genom lag. Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser om fångvårdsväsendets uppgifter meddelas.

6 §

Tjänstemännens allmänna skyldigheter

Utöver vad som annars anges om stats-tjänstemäns skyldigheter skall en tjänsteman vid centralen för samhällspåföljder, fångvårdsväsendet och ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder i alla situationer handla så att syftet med verkställigheten av straff och tjänstemannens opartiskhet inte äventyras.

7 §

Fångvårdsväsendets yttre kännetecken och beväpning

Föreskrifter om fångvårdsväsendets emblem, tjänstedräkt och bruket av den samt om skydds- och specialkläder samt tjänstetecken meddelas genom förordning av justitieministeriet.

En tjänsteman vid fångvårdsväsendet skall i tjänst medföra och vid behov och på begäran visa upp ett tjänstetecken när detta är möjligt utan att tjänsteuppdraget äventyras. Närmare föreskrifter om användning av tjänstetecken meddelas genom förordning av justitieministeriet.

Justitieministeriet beslutar om fångvårdsväsendets tjänstemäns beväpning och säkerhetsutrustning av annat slag.

8 §

Närmare bestämmelser

Närmare föreskrifter om verkställighet av denna lag meddelas genom förordning av statsrådet.

9 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001. Genom denna lag upphävs lagen den 8 maj 1970 om avgörande av vissa ärenden vid justitieministeriets sammanträde (324/1970) samt lagen den 12 december 1996 om ordnande och finansiering av kriminalvården (1035/1996).

Åtgärder som verkställigheten av denna lag förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

10 §

Nedläggning av Kriminalvårdsföreningen

När denna lag träder i kraft, nedläggs Kriminalvårdsföreningen, som är offentligrettslig och som grundades genom lagen den 17 januari 1975 om statsunderstöd för kriminalvårdsarbete (31/1975).

11 §

Övergångsbestämmelser om uppgifterna

När denna lag träder i kraft överförs ärenden som är anhängiga vid Kriminalvårdsföreningen till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller centralen för samhällspåföljder i enlighet med vad som bestäms om kompetensfördelningen mellan dem i lag eller genom statsrådets förordning utfärdad med stöd av lag.

De ärenden som är anhängiga vid justitieministeriet när denna lag träder i kraft och som gäller verkställighet av samhällspåföljder och fängelsestraff samt genomförande av förvaring i rannsakningsfängelse samt som enligt lag eller statsrådets förordning utfär-

dad med stöd av lag hör till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller centralen för samhällspåföljder, överförs när lagen träder i kraft till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller centralen för samhällspåföljder.

12 §

Övergångsbestämmelser om personalen

En anställd vid Kriminalvårdsföreningen kan med eget samtycke utses till tjänst eller tjänsteförhållande för viss tid eller arbetsavtalsförhållande vid justitieministeriet, ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder eller fängvårdsväsendet. När tjänster besätts eller beslut om utnämning till tjänsteförhållanden för viss tid första gången fattas utnämningens beslut av justitieministeriet. När en anställd vid Kriminalvårdsföreningen utses till tjänsteman eller anställs genom arbetsavtal vid

nämnda myndigheter, beaktas vid bestämningen av anställningsvillkoren tjänstgöringstiden vid Kriminalvårdsföreningen som om det vore fråga om statstjänst. Även vid tillämpning av 1 § lagen om statens pensioner (280/1966) beaktas tjänstgöringstiden före den 1 augusti 2001 vid Kriminalvårdsföreningen som om det vore fråga om statstjänst.

Tjänstemän och motsvarande tjänster vid justitieministeriets fängvårdsavdelning kan överföras till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder eller fängvårdsväsendet. Överföringen av en tjänst kräver inte samtycke av tjänstemannen.

När tjänster vid ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder och centralen för samhällspåföljder första gången besätts, kan tjänsterna tillsättas utan att de ledigförklaras, om tjänsten besätts med personer som avses i 1 eller 2 mom.

2.

Lag**om Fångvårdens utbildningscentral**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Fångvårdens utbildningscentralens uppgifter

Fångvårdens utbildningscentral lyder under justitieministeriet. Dess uppgift är att ge grund- och vidareutbildning samt fortbildning som hänför sig till området för straffverkställighet.

Närmare bestämmelser om Fångvårdens utbildningscentralens organisation, uppgifter, urval av studerande och de utbildades behörighet för tjänster inom området för straffverkställighet utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 §

Ledningen för Fångvårdens utbildningscentral

Fångvårdens utbildningscentral leds av en direktör, som har till uppgift att svara för undervisningens och den övriga verksamhetens kvalitet samt för utvecklingen av verksamheten. Direktörens behörighetsvillkor, utnämning och uppgifter regleras genom förordning av statsrådet.

Utbildningscentralen har en direktion, vars uppgifter, sammansättning och tillsättning regleras genom förordning av statsrådet.

3 §

Urval av studerande

Studerande till grundutbildning i straffverkställighet väljs av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder på förslag av en uttagningsnämnd som justitieministeriet har tillsatt. Närmare bestämmelser om uttag-

ningsnämnden och dess uppgifter meddelas genom förordning av justitieministeriet.

Studerande till vidareutbildning i straffverkställighet väljs av utbildningscentralens direktion.

Grunderna för urval av studerande regleras genom förordning av justitieministeriet.

4 §

Avstängning av studerande

Utbildningscentralens direktion kan på förslag av direktören, efter att ha hört studeranden i fråga, antingen för viss tid eller helt avstänga en studerande som deltar i utbildning för examen. Detta gäller en studerande som

1) när han eller hon sökt in till utbildningen uppgett felaktiga eller vilseledande uppgifter eller hemlighållit någon väsentlig omständighet om sig själv,

2) visar sig till hälsa, fysisk kondition eller andra egenskaper vara olämplig för tjänst inom fångvårdsväsendet,

3) under undervisningens gång visar uppenbar oförmåga eller ovilja till studier

4) väsentligen bryter mot ordningen i utbildningscentralen eller i övrigt uppför sig olämpligt.

Ett beslut om avstängning av en studerande kan trots rättelseyrkande verkställas omedelbart.

Om studerande som står i tjänsteförhållande gäller dessutom det som därom bestäms särskilt.

5 §

Rättelse och sökande av ändring

Den som sökt in till utbildning vid Fång-

vårdens utbildningscentral och som inte antagits som studerande till grundutbildning i straffverkställighet har rätt att söka ändring i beslutet genom att anföra besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Den som sökt in till utbildning vid Fångvårdens utbildningscentral och som inte antagits som studerande till behörighets- eller vidareutbildning i straffverkställighet har rätt att skriftligen söka rättelse i beslutet hos ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder inom 30 dagar efter att beslutet delgivits. En studerande som enligt ett beslut av utbildningscentralens direktion avstängs från undervisningen för viss tid eller helt får skriftligen söka rättelse hos ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder inom 14 dagar efter att beslutet delgivits honom. En studerande kan hos direktören för utbildningscentralen söka rättelse i bedömningen av en studieprestation eller ett motsvarande beslut som gäller studierna inom 14 dagar efter att beslu-

tet delgivits. Ändring i ett beslut i vilket rättelse kan sökas får inte sökas genom besvär.

Ändring i ett beslut som meddelats vid rättelseförfarande söks hos förvaltningsdomstolen i enlighet med bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen. Ändring i ett beslut som meddelats vid rättelseförfarande och som gäller bedömning av en studieprestation får emellertid inte sökas genom besvär. Ändring i förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som avses i denna lag får inte sökas genom besvär.

6 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

Genom denna lag upphävs lagen den 23 januari 1976 om fångvårdens utbildningscentral (63/1976).

3.

Lag**om ändring av lagen om verkställighet av straff**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) 1 kap. 2, 7 och 8 §, 2 kap. 1 § 1 mom., 1 b § 1 och 2 mom., 1 d § 1 och 3 mom., 3, 3 a och 3 b §, 3 d § 3 mom., 6 § 2 mom., 9 a § 1 mom., 9 c och 10 a §, 10 b § 2 mom., 11 § 3 mom., 13 § 3 och 4 mom., 14 § 1 och 2 mom., 14 a § 2 och 3 mom. och 15 § 3 mom., 3 kap. 2 b § 1 mom., 2 c § 1 mom. 6 § 2 mom. och 8 § samt 4 kap. 1 § 2 mom., 2 och 3 §, 6 § 2 mom. och 7 § 2 mom.,

dess lagrum sådana de lyder, 1 kap. 2 och 8 §, 2 kap. 1 d § 1 mom., 9 a § 1 mom. och 9 c § samt 4 kap. 2 §, 6 § 2 mom. och 7 § 2 mom. i lag 128/1995, 1 kap. 7 § i sistnämnda lag och i lag 364/1999, 2 kap. 1 § 1 mom., 10 b § 2 mom., 11 § 3 mom., 3 kap. 6 § 2 mom. samt 4 kap. 1 § 2 mom. och 3 § i lag 612/1974, 2 kap. 1 b § 1 och 2 mom. samt 3 och 3 a § i lag 302/1971, 2 kap. 1 d § 3 mom. i lag 555/1990, 2 kap. 3 b § i nämnda lagar 302/1971 och 128/1995, 2 kap. 3 d § 3 mom. och 6 § 2 mom. samt 3 kap. 2 b § 1 mom. och 2 c § 1 mom. i nämnda lag 364/1992, 2 kap. 10 a § i nämnda lag 612/1974 och i lag 349/1990, 2 kap. 13 § 3 och 4 mom. i lag 506/1988, 2 kap. 14 § 1 mom. i lag 1036/1975, 2 kap. 14 § 2 mom. i lag 840/1971, 2 kap. 14 a § 2 mom. och 15 § 3 mom. i nämnda lag 349/1990, 2 kap. 14 a § 3 mom. i lag 203/1966 samt 3 kap. 8 § i nämnda lagar 612/1974 och 128/1995, som följer:

1 kap.

Allmänna stadganden

2 §

Straffanstalter

Straffanstalter är fängelser, öppna anstalter och ungdomsfängelser.

Öppna anstalter är öppna fängelser, arbetskolonier och andra straffanstalter eller sådana avdelningar vid straffanstalter som ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder har bestämt att skall vara öppna anstalter.

Om straffanstalterna och deras namn stadgas genom förordning av statsrådet.

7 §

Överföring av behörighet

Ärenden som enligt denna lag eller en förordning av statsrådet eller justitieministeriet som har utfärdats med stöd av den eller enligt

en föreskrift som har meddelats med stöd av dessa avgörs av straffanstaltens direktör kan genom beslut av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder anförtros även någon annan tjänsteman vid anstalten för avgörande i enlighet med vad som bestäms i arbetsordningen för anstalten. Beslutanderätt i disciplinära ärenden och ärenden som gäller kroppsbesiktning enligt 2 kap. 9 b § 2 mom., förvaring av penningmedel och hållande av en fånge avskild enligt 3 kap. 9 § 2 mom. kan dock inte överföras.

Om övrig beslutanderätt som tillkommer en tjänsteman vid en straffanstalt bestäms vid behov i anstaltens arbetsordning enligt anvisningar av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

8 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser meddelas om

1) åtgärder som hänför sig till verkställighet av fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter,

2) placering av fångar, verksamhet och ordning i straffanstalter, förfarande vid vidtagande av tvångsåtgärder som avses i denna lag, fångarnas kontakter utanför straffanstalten samt annat som ingår i verkställighet av fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter.

Kompletterande bestämmelser om de frågor som avses i 1 mom. meddelas vid behov genom förordning av justitieministeriet.

2 kap.

Allmänna stadganden om fängelsestraff och om förvandlingsstraff för böter

1 §

Den som blivit dömd till fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter skall, sedan domen vunnit laga kraft, utan dröjsmål befordras att avtjäna sitt straff. För utjämning av växlingarna i antalet personer som anländer till straffanstalterna kan ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder utfärda bestämmelser om, vilka dagar straffanstalterna mottager till straff dömda. Verkställighetens inledande får likväl icke av denna orsak framskjutas längre tid än fyra månader från det domen vann laga kraft.

1 b §

Är den dömda på grund av allvarlig sjukdom eller svår skada i sådant tillstånd, att hans vård skulle äventyras av att han befordras till straffanstalt, eller är han sinnessjuk, skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder uppskjuta inledandet av straffets verkställighet tills den dömda tillfrisknat. Befinner sig vederbörande person likväl redan i straffanstalt eller tvångsinrättning eller vårdas han på åtgärd av fängvårdsmyndigheterna utom anstalten, då straffets verkställighet skulle kunna inledas, må straffet verkställas.

Befinner sig fånge på grund av fortgående allvarlig sjukdom eller svår skada i livsfara eller i tillstånd som kräver specialvård eller

är han sinnessjuk och skulle vården av honom på åtgärd av fängvårdsmyndigheterna föranleda särskilda svårigheter, må ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder på framställning av straffanstaltens direktör eller efter att ha hört honom frigiva fången för vård utom anstalten.

1 d §

Uppskov med verkställighet av straff med högst ett år på de grunder som anges i 1 c § beviljas av utmätningsman i egenskap av verkställande myndighet. Tiden räknas från det verkställighetshandlingen kom utmätningsmannen till handa. Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan på de grunder som anges i 1 c § ytterligare skjuta upp verkställigheten av fängelsestraffet med högst ett år åt gången, om det är förenligt med allmän fördel.

Om utmätningsmannen inte beviljar uppskov med verkställigheten, skall avslagsbeslutet omedelbart underställas ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder. Beslutet skall också underställas, om ett kortare uppskov än det som söktes har beviljats och uppskovet är kortare än tre månader. Justitieministeriet meddelar närmare anvisningar om underställningsförfarandet. Ett avslagsbeslut underställs inte, om

1) den som ansöker om uppskov trots uppmaning inte har lämnat upplysningar om de grunder som nämns i hans ansökan,

2) de grunder som nämns i ansökan uppenbart är osanna,

3) sökanden har begått nya brott eller det finns grundad anledning att anta att han drar sig undan verkställigheten,

4) sökanden är häktad i målet, eller om

5) ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder av någon annan grundad anledning har beslutat att uppskovsbeslut i fråga om fängelsestraff inte behöver underställas.

3 §

Har inledandet av straffverkställigheten fördröjts eller straffverkställigheten avbrutits utan fånges förskyllan, skall ämbetsverket för

frihetsbegränsande påföljder eller straffanstaltens direktör enligt av ministeriet utfärdade föreskrifter bestämma, huruvida den tid som åtgått härtill helt, delvis eller alls skall inräknas i strafftiden.

3 a §

Fånge må på åtgärd av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller direktör för straffanstalt enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter befordras till sjukhus eller motsvarande inrättning utom straffanstalten för vård eller undersökning.

Skall fånge vara personligen närvarande vid domstol på grund av där anhängigt mål eller finner domstol eller dess ordförande eljest fånges personliga närvaro nödig och kan målets behandling icke utan olägenhet uppskjutas tills fången blivit frigiven, skall domstolen eller dess ordförande kalla fången till domstolen att höras. Över beslut angående kallelse till domstol får ändring inte sökas genom besvär.

Kallas fånge att höras inför annan myndighet än domstol, skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder besluta, huruvida fången på grund härav skall få lämna straffanstalten.

För fånge som av i denna paragraf avsedd anledning vistas utom straffanstalten skall nödig övervakning anordnas. Den tid varunder fånge vistas utom straffanstalten inräknas i strafftiden.

3 b §

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter, direktör för straffanstalt må giva fånge tillstånd att för en kort tid avlägsna sig från straffanstalten, om därtill föreligger viktigt skäl eller om det med hänsyn till strafftidens längd eljest bör anses vara motiverat. Vid behov må ledsagare förordnas för honom.

Den tid under vilken en fånge med stöd av ett i 1 mom. avsett tillstånd vistas utanför straffanstalten inräknas i strafftiden, om han har iakttagit villkoren i tillståndet. I annat fall skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt föreskrifter som ämbetsverket har meddelat, straffanstaltens direktör bestämma huruvida denna tid helt eller del-

vis skall inräknas i strafftiden. Har en fånge brutit mot villkoren i tillståndet att avlägsna sig, kan detta beaktas vid prövningen av om ett nytt tillstånd att avlägsna sig kan beviljas eller när villkoren för ett nytt tillstånd bestäms.

3 d §

Beslut om placering av en fånge utanför straffanstalten fattas av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, i enlighet med anvisningar som ämbetsverket meddelat, av straffanstaltens direktör. Närmare bestämmelser om placeringsavtal och dess villkor utfärdas genom förordning av statsrådet.

6 §

Angående innehav och användning av en fånges penningmedel bestäms genom förordning av statsrådet. Förbjudna penningmedel som påträffats hos en fånge eller på något annat ställe i anstaltens utrymmen och som tillhör honom kan tas i förvar i anstalten tills fången friges. Straffanstaltens direktör beslutar om saken.

9 a §

En fånge har rätt att under uppsikt ta emot besök så som närmare stadgas genom förordning av statsrådet. Besök av en nära anhörig och en advokat eller ett allmänt rättsbiträde som är fångens ombud samt, om övervakning av någon annan orsak inte anses nödvändig, även andra besök kan tillåtas äga rum utan övervakning.

9 c §

I en straffanstalt kan det finnas avdelningar för fångar som förbinder sig att avstå från alkohol och andra rusmedel samt att på uppmaning lämna urin- eller utandningsprov. En fånge som bryter sin förbindelse avlägsnas från avdelningen. Genom beslut av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan också en hel straffanstalt förordnas att vara en sådan enhet.

10 a §

Direktören för en straffanstalt får besluta att en fånge skall bestraffas med varning, förlust av rättigheter för högst trettio dygn eller enrum i högst tjugo dygn eller, om nämnda straff anses otillräckliga, med förlust av avtjänad tid. Den sammanlagda tiden för förlust av avtjänad tid får inte överskrida halva strafftiden eller nittio dagar. Direktören beslutar också om verkställighet av ett villkorligt påfört disciplinärt straff, om fången under prövotiden begått en ny ordningsförelse.

Har fånge utan avbrott hållits i enrum tjugo dygn, kan nytt straff av samma slag tidigast verkställas när sju dygn förflutit efter att verkställigheten av det föregående straffet avslutades.

Dömes fånge vid domstol till straff för brott, för vilket disciplinärt straff påförts honom, förfaller det sistnämnda straffet till den del det icke verkställts.

10 b §

När direktören har fått kännedom om en förseelse, skall han utan dröjsmål undersöka saken med någon ojävig person.

11 §

Om beläggande med fängsel eller placering i enrum är nödigt för tyglande av våldsamhet, skall läkare i mån av möjlighet höras. Angående nämnda åtgärder skall direktören ofördröjligen underrättas.

13 §

Om villkorlig frigivning beslutar ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller fängselsets direktör enligt ämbetsverkets anvisningar. Direktörens beslut enligt vilket en fånge inte skall frigives villkorligt inom en månad efter det han enligt anvisningar av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder tidigast kan frigives villkorligt skall föreläggas ämbetsverket för frihetsberövande påföljder för avgörande. Ämbetsverket för fri-

hetsbegränsande påföljder kan bestämma att beslut av direktören även i andra fall skall föreläggas ämbetsverket för avgörande.

När direktören behandlar ett ärende som gäller villkorlig frigivning skall han bereda fången tillfälle att bli hörd. Till de handlingar som skall tillställas ämbetsverket för frihetsberövande påföljder skall direktören foga en redogörelse för vad fången har anfört vid behandlingen av ärendet. Ett avslag som gäller villkorlig frigivning skall motiveras.

14 §

Villkorligt frigiven skall under prövotiden stå under övervakning, om icke ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt av ämbetsverket givna anvisningar, straffanstaltens direktör på grund av att prövotiden är kort eller av annat synnerligt skäl annorlunda beslutar. Avsikten med övervakningen är att hindra den i villkorlig frihet försatte att begå nytt brott samt att stöda den övervakade i hans strävan att föra ett otadligt leverne.

Till övervakare må härtill lämpligbefunnen person förordnas. Har sådan övervakare icke förordnats, skall chefen för polisdistriktet handhava övervakningen.

14 a §

Om inte en villkorligt frigiven iakttar vad som stadgas i 1 mom. eller föreskrivs med stöd av det, eller om han annars bryter mot dessa stadganden eller föreskrifter (*misskötsamhet*), får domstolen förklara den villkorliga friheten förverkad. Överträder en villkorligt frigiven som inte står under övervakning stadgandena i 1 mom. 3 punkten eller honom enligt 6 punkten meddelade föreskrifter, får ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder ställa honom under övervakning för den återstående prövotiden.

Har villkorligt frigiven under en övervakningstid av minst sex månader ådagalagt gott uppförande och föreligger grundad anledning att antaga, att det icke är nödvändigt att fortsätta övervakningen, må ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder på framställning av övervakaren inställa övervakningen.

15 §

Står den frigivne inte under övervakning, får en anhållningsberättigad tjänsteman, om det inte finns tillräckliga skäl att förklara den villkorliga friheten förverkad, föreslå ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder att den frigivne skall ställas under övervakning.

3 kap.

Om verkställighet i fängelse

2 b §

Genom beslut av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan en avdelning som är isolerad från den övriga anstalten (*säkerhetsavdelning*) av säkerhetsskäl inrättas vid en straffanstalt.

2 c §

Beslut om placering av en fånge vid säkerhetsavdelning fattas av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder på framställning av straffanstaltens direktör eller efter att ämbetsverket har hört direktören. Fångnen skall meddelas grunderna för placeringen, om meddelandet inte förorsakar fara för någon annans hälsa eller säkerhet eller inverkar störande på utredningen av ett brott.

6 §

Fånge som bör anses pålitlig får med tillstånd av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter, av direktören för straffanstalten under ordinarie arbetstid utföra arbete i frihet (*civilt arbete*). Den som har dömts för tjänsteförbrytelse kan likväl icke beviljas tillstånd att såsom civilt arbete sköta offentlig tjänst eller befattning.

8 §

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter, direktören för straffanstalten kan

bevilja fånge, vars personliga närvaro i läroanstalt utom fängelset bör anses motiverad på grund av studier eller skolgång, tillstånd att för ändamålet avlägsna sig från straffanstalten.

Den tid fånge med stöd av ovan i 1 mom. avsett tillstånd vistas utom straffanstalten räknas såsom strafftid, om fången iakttagit villkoren i tillståndet. I annat fall skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter, direktören för straffanstalten bestämma, huruvida denna tid helt eller delvis skall räknas såsom strafftid.

4 kap.

Om verkställighet i öppen anstalt

1 §

Öppen anstalt underlyder administrativt något fängelse eller är direkt underställd ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder i enlighet med vad justitieministeriet bestämmer.

2 §

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan förordna att förvandlingsstraff för böter och fängelsestraff på högst två år som ådömts för ett eller flera brott och med ett sådant straff sammanräknat förvandlingsstraff för böter skall avtjänas i en öppen anstalt. En förutsättning för förordnande till öppen anstalt är att den dömda lämpar sig för öppen anstalt och dess verksamhet och att det inte finns skäl att anta att han utan lov avlägsnar sig från anstalten.

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan förordna att en fånge som avtjänar sitt straff i ett fängelse eller ungdomsfängelse skall överföras till en öppen anstalt för viss tid eller för att avtjäna återstoden av sitt straff, om åtgärden är ändamålsenlig av fängenvårdsskäl. En fånge som inte har fyllt 18 år kan överföras till en öppen anstalt om detta, trots att han inte kan förvaras avskilt från de vuxna fångarna, är förenlig med fångens fördel. Förordnandet kan enligt anvisningar som ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder har fastställt också ges av direktören för straffanstalten.

Visar sig en fånge som är intagen i öppen anstalt vara olämplig för en sådan anstalt med hänsyn till sin läggning, sitt uppförande eller sin fysiska kondition, kan ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder på framställning av fängelsets direktör eller föreståndaren för den öppna anstalten eller sedan direktören eller föreståndaren har hörts besluta att han skall överföras till fängelse eller ungdomsfängelse. Tiden i öppen anstalt räknas härvid såsom strafftid.

3 §

Till öppen anstalt förordnad skall använda egna kläder. Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan dock bestämma, att i en eller flera av de öppna anstalterna skall iakttagas vad om fånges kläder i 2 kap. 7 § stadgas.

6 §

På lön och sysselsättningspenning skall göras i lag stadgad innehållning för förskottsuppbörd av skatt. Den som är intagen i öppen anstalt skall av sin lön betala ersättning till anstalten för kost och logi så som

närmare stadgas genom förordning av statsrådet. Återstoden skall, efter eventuell utmätning, minst två gånger i månaden utbetalas till den intagne för dennes eget bruk.

7 §

Har den som är intagen i öppen anstalt överförs till fängelse eller ungdomsfängelse på grund av ordningsförseelse eller överträdelse av villkoren i ett tillstånd att avlägsna sig eller ett tillstånd till civilt arbete eller studier räknas tiden i öppen anstalt såsom strafftid. För den som överförs till fängelse eller ungdomsfängelse med anledning av att han utan tillstånd avlägsnat sig från anstalten räknas tiden i den öppna anstalten inte såsom strafftid. Om förseelsens art eller något annat särskilt skäl påkallar det, kan ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder bestämma att strafftiden skall räknas på något annat sätt. Har en i öppen anstalt intagen med stöd av 1 mom. överförs till fängelse eller ungdomsfängelse för viss tid, får tiden i öppen anstalt dock inte förklaras förverkad.

4.

Lag**om ändring av lagen om samhällstjänst**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 12 december 1996 om samhällstjänst (1055/1996) 1 § 2 mom., 2 och 6 §,
7 § 2 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 mom., 11 § 1 mom. samt 12 och 13 § som följer:

1 §

Samhällstjänst

Högst fem timmar av ett samhällstjänststraff kan dock avtjänas så att tjänster avsedda att minska rusmedelsproblem anlitas på ett sätt som centralen för samhällspåföljder godkänner.

2 §

Verkställighet av samhällstjänst

För verkställighet av samhällstjänst svarar centralen för samhällspåföljder.

6 §

Tjänstgöringsplan

För utförande av samhällstjänst fastställer centralen för samhällspåföljder en tjänstgöringsplan med ett detaljerat tidsschema och övriga villkor för samhällstjänsten.

Centralen för samhällspåföljder kan av särskilda skäl med högst tre månader i sänder förlänga den tid inom vilken samhällstjänst enligt tjänstgöringsplanen skall utföras. Tiden får inte heller då den förlängts på detta sätt överstiga ett år och tre månader.

7 §

Tjänstgöringsvillkor

Om den dömde handlar i strid med tjänstgöringsplanen eller andra villkor, skall centralen för samhällspåföljder ge honom en muntlig eller skriftlig anmärkning.

8 §

Grovt brott mot tjänstgöringsvillkoren

Om den dömde inte börjar utföra samhällstjänst eller om han avbryter den eller på något annat sätt grovt bryter mot villkoren för tjänsten, skall centralen för samhällspåföljder utan dröjsmål anmäla saken till allmän åklagare. Samtidigt skall centralen för samhällspåföljder förbjuda att samhällstjänst inleds eller bestämma att utförandet av tjänsten skall avbrytas.

9 §

Hinder för utförande av tjänst

Kan samhällstjänst av någon annan orsak än en som nämns i 8 § inte utföras inom den maximitid som anges i 5 § 1 mom, skall centralen för samhällspåföljder underrätta allmänna åklagaren om saken. Åklagaren för

saken till den domstol som avses i 8 § 2 mom.

---

11 §

Nytt fängelsestraff

Om åklagaren beslutar att åtala en person som utför samhällstjänst för ett brott som enligt åklagarens bedömning kan medföra fängelsestraff, kan åklagaren underrätta centralen för samhällspåföljder om saken i syfte att förbjuda verkställighet av tjänstgöringen. Centralen för samhällspåföljder skall när den har fått meddelandet förbjuda att tjänstgöring inleds eller fortsätts.

---

12 §

Avdrag på grund av ett verkställt straff

Om en dom som avser samhällstjänst har gått i verkställighet fastän den inte har vunnit laga kraft och domen med anledning av ändringssökande ändras till fängelse, skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder från fängelsestraffet dra av den tid som motsvarar den del av straffet som redan har verkställts som samhällstjänst.

Ett motsvarande avdrag skall göras när domstolen har förbjudit att samhällstjänst verkställs men inte har bestämt längden av den del av straffet som skall verkställas som

---

fängelse, eller när en del av det gemensamma fängelsestraffet har avtjänats i form av samhällstjänst.

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall från ett gemensamt samhällstjänststraff dra av den andel som tidigare har utförts i form av samhällstjänst samt också en tid som motsvarar den del av straffet som har avtjänats som fängelse.

Vid beräkandet av avdrag iakttas samma förvandlingsrelation mellan fängelse och samhällstjänst som iaktogs när samhällstjänst fastställdes. När avdraget räknas ut används det förvandlingssätt som är fördelaktigast för den dömd.

13 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet meddelas närmare bestämmelser om

- 1) anordnare av tjänstgöringsplats,
- 2) förfarande vid utarbetande av lämplighetsutredning,
- 3) övervakning av utförande av samhällstjänst,
- 4) åtgärder och handlingar i anslutning till verkställighet av samhällstjänst samt övervakning av verkställigheten.

Justitieministeriet ger närmare anvisningar om verkställighet av samhällstjänst och fastställer formulär för nödvändiga handlingar.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

5.

Lag

om ändring av lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 12 december 1996 om försöksverksamhet med ungdomsstraff (1058/1996) 2 § 4 mom., 6 § 1 mom., 7 § 2 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 och 2 mom., 10 § 1 mom., 12 § 2 mom. och 13 §, av dessa lagrum 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 307/1999, som följer:

2 §

Ungdomsstraff

Centralen för samhällspåföljder svarar för verkställighet av ungdomsstraff.

6 §

Verkställighetsplan

Centralen för samhällspåföljder, socialnämnden på den dömdes boningsort och den övervakare som förordnats för den dömda uppgör en verkställighetsplan för ungdomsstraff, som centralen för samhällspåföljder fastställer. Planen kan endast av särskilda skäl ändras efter att den fastställts.

-----

7 §

Den dömdes skyldigheter

Om den dömda handlar i strid med verkställighetsplanen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den, skall centralen för samhällspåföljder ge honom en skriftlig anmärkning.

8 §

Övervakare

Övervakare förordnas av centralen för samhällspåföljder.

-----

9 §

Avtjänande av ungdomsstraff

Ungdomstjänst skall utföras inom den övervakningstid som domstolen bestämt. Om ungdomstjänst inte kan utföras inom denna tid av andra orsaker än de som nämns i 10 § 1 mom., kan centralen för samhällspåföljder förlänga övervakningstiden med sammanlagt högst tre månader. Om ungdomstjänst av ovan nämnda orsaker inte kan utföras inom den förlängda tiden, kan en domstol förlänga övervakningstiden med högst sex månader eller av särskilda skäl anse att straffet har avtjänats helt.

Om centralen för samhällspåföljder vill föra en fråga som gäller förlängning av övervakningstiden till domstol, skall den göra en utredning av frågan till allmänna åklagaren. Allmänna åklagaren skall utan dröjsmål föra saken till tingsrätten på den ort där den dömda bor eller den domstol som i första instans har avgjort det brottmål som lett till ungdomsstraff.

-----

10 §

Behandling av överträdelse av villkoren

Om den som har dömts till ungdomsstraff inte börjar utföra ungdomstjänst eller om han avbryter tjänsten eller på något annat sätt grovt bryter mot villkoren i verkställighetsplanen, skall centralen för samhällspåföljder utan dröjsmål göra en utredning av saken till allmänna åklagaren. Centralen för samhällspåföljder kan samtidigt bestämma att ungdomstjänst inte får påbörjas eller avbrytas.

12 §

Bestämmande av ett gemensamt straff

När ett gemensamt fängelsestraff har dömts ut enligt 1 mom., skall centralen för samhällspåföljder oberoende av ändringssökande omedelbart avbryta verkställighet av ungdomsstraffet. Centralen för samhällspåföljder kan avbryta verkställighet av ungdomsstraf-

fet även när allmänna åklagaren meddelar centralen att den som har dömts till ungdomsstraff kommer att åtalas för ett brott som enligt allmänna åklagarens bedömning kan leda till ett gemensamt fängelsestraff som avses i 1 mom.

13 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) verkställande myndigheter och tjänstgöringsplatser för ungdomsstraff,
- 2) utarbetande av verkställighetsplan,
- 3) övervakning av den som dömts till ungdomsstraff och övervakarens uppgifter,
- 4) åtgärder och handlingar i samband med verkställighet av ungdomsstraff samt övervakning av verkställigheten.

Justitieministeriet ger närmare anvisningar om verkställighet av ungdomsstraff och fastställer formulär för nödvändiga handlingar.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

6.

Lag**om ändring av lagen om unga förbrytare.**

I enlighet med riksdagens beslut:
ändras i lagen den 31 maj 1940 om unga förbrytare (262/1940) 9, 10, 12 och 28 § som följer:

9 §

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall organisera och leda övervakningen av villkorligt dömda unga förbrytare.

10 §

Då en villkorligt dömd ung förbrytare skall stå under övervakning, skall centralen för samhällspåföljder utse en tjänsteman vid centralen för samhällspåföljder eller en annan person som centralen anser lämplig för uppgiften till övervakare för den dömd.

12 §

Har villkorligt dömd under en över-

vakningstid av minst sex månader uppfört sig väl och finnes även eljest skäligen anledning att antaga, att övervakningens fortsättande icke är av nöden, kan övervakningen på framtällning av övervakaren upphävas av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

28 §

Närmare bestämmelser om verkställighet av denna lag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

7.

Lag

om ändring av 1 § lagen om rannsakningsfängelse

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 juli 1974 om rannsakningsfängelse (615/1974) 1 §, sådan den lyder i lag 455/1987, som följer:

1 §

Den som är häktad för brott skall omedelbart föras till ett allmänt fängelse eller till en anstalt som ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder godkänt för förvaring av rannsakningsfångar. Om det för att utreda brottet är nödvändigt, får den myndighet som beslutat om häktningen dock förordna att den häktade skall hållas på något annat ställe som är lämpligt för längre tids förvaring, högst tills åtal upptas till behandling vid domstolen. Sedan åtalet prövats vid domstolen kan den häktade endast med tillstånd av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt dess anvisningar, fängelsedirektören

förvaras på annat ställe än i ett allmänt fängelse eller en ovan nämnd anstalt som godkänts av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

Om den som häktats kallas till förundersökning för att höras om något annat brott, får han under bevakning föras till förundersökningen, utanför allmänt fängelse med tillstånd av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder och utanför annan förvaringsplats med tillstånd av den tjänsteman som svarar för verksamheten där.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

8.

Lag**om ändring av 4 § straffregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i straffregisterlagen av den 20 augusti 1993 (770/1993) det inledande stycket i 4 § samt 1 mom. 3 punkten samt 4 mom., av dessa lagrum 4 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1639/1995, som följer:

4 §

Ur straffregistret kan oberoende av den sekretessplikt som föreskrivs i 3 § eller i någon annan lag lämnas ut uppgifter om personer

3) till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder och fängvårdsväsendet för verkställighet av straff och för lämplighetsutredning samt till behö-

rig tjänsteman vid justitieministeriet för föredragning av benådningsärenden;

Uppgifter om juridiska personer lämnas ut till andra i 1 mom. avsedda myndigheter än ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder eller fängvårdsväsendet.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

9.

Lag**om ändring av 24 och 27 § lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 juni 1963 om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963) 24 och 27 § som följer:

24 §

Begäran som avses i 1, 5, 10 och 17 § denna lag, framställs av vederbörande myndighet i Danmark, Island, Norge eller Sverige. Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder avgör om begäran skall bifallas.

förutsatt övervakning i Danmark, Island, Norge eller Sverige framställs av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder.

Avser begäran verkställighet av förvandlingsstraff för böter, skall ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder fastställa tiden för förvandlingsstraffet.

27 §

Begäran som avser verkställighet enligt 4 eller 8 § eller anordnande av i 15 eller 22 §

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

Helsingfors den 6 oktober 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Justitieminister *Johannes Koskinen*

3.

Lag

om ändring av lagen om verkställighet av straff

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 19 december 1889 om verkställighet av straff (39/1889) 1 kap. 2, 7 och 8 §, 2 kap. 1 § 1 mom., 1 b § 1 och 2 mom., 1 d § 1 och 3 mom., 3, 3 a och 3 b §, 3 d § 3 mom., 6 § 2 mom., 9 a § 1 mom., 9 c och 10 a §, 10 b § 2 mom., 11 § 3 mom., 13 § 3 och 4 mom., 14 § 1 och 2 mom., 14 a § 2 och 3 mom. och 15 § 3 mom., 3 kap. 2 b § 1 mom., 2 c § 1 mom. 6 § 2 mom. och 8 § samt 4 kap. 1 § 2 mom., 2 och 3 §, 6 § 2 mom. och 7 § 2 mom.,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 kap. 2 och 8 §, 2 kap. 1 d § 1 mom., 9 a § 1 mom. och 9 c § samt 4 kap. 2 §, 6 § 2 mom. och 7 § 2 mom. i lag 128/1995, 1 kap. 7 § i sistnämnda lag och i lag 364/1999, 2 kap. 1 § 1 mom., 10 b § 2 mom., 11 § 3 mom., 3 kap. 6 § 2 mom. samt 4 kap. 1 § 2 mom. och 3 § i lag 612/1974, 2 kap. 1 b § 1 och 2 mom. samt 3 och 3 a § i lag 302/1971, 2 kap. 1 d § 3 mom. i lag 555/1990, 2 kap. 3 b § i nämnda lagar 302/1971 och 128/1995, 2 kap. 3 d § 3 mom. och 6 § 2 mom. samt 3 kap. 2 b § 1 mom. och 2 c § 1 mom. i nämnda lag 364/1992, 2 kap. 10 a § i nämnda lag 612/1974 och i lag 349/1990, 2 kap. 13 § 3 och 4 mom. i lag 506/1988, 2 kap. 14 § 1 mom. i lag 1036/1975, 2 kap. 14 § 2 mom. i lag 840/1971, 2 kap. 14 a § 2 mom. och 15 § 3 mom. i nämnda lag 349/1990, 2 kap. 14 a § 3 mom. i lag 203/1966 samt 3 kap. 8 § i nämnda lagar 612/1974 och 128/1995, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

i kap.

Allmänna stadganden

2 §

2 §

*Straffanstalter**Straffanstalter*

Straffanstalter är fängelser, öppna anstalter och ungdomsfängelser.

Öppna anstalter är öppna fängelser, arbetskolonier och andra straffanstalter eller sådana avdelningar vid straffanstalter som justitieministeriet har bestämt att skall vara öppna anstalter.

Om straffanstalterna och deras namn stadgas genom förordning.

Straffanstalter är fängelser, öppna anstalter och ungdomsfängelser.

Öppna anstalter är öppna fängelser, arbetskolonier och andra straffanstalter eller sådana avdelningar vid straffanstalter som *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* har bestämt att skall vara öppna anstalter.

Om straffanstalterna och deras namn stadgas genom förordning *av statsrådet*.

7 §

Överföring av behörighet

Ärenden som enligt denna lag eller en förordning som har utfärdats med stöd av den eller enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av dessa avgörs av straffanstaltens direktör kan genom beslut av vederbörande ministerium anförtros även någon annan tjänsteman vid anstalten för avgörande i enlighet med vad som bestäms i arbetsordningen för anstalten. Beslutanderätt i disciplinära ärenden och ärenden som gäller kroppsbesiktning enligt 2 kap. 9 b § 2 mom., förvaring av penningmedel och hållande av en fånge avskild enligt 3 kap. 9 § kan dock inte överföras.

Om övrig beslutanderätt som tillkommer en tjänsteman vid en straffanstalt bestäms vid behov i anstaltens arbetsordning enligt justitieministeriets anvisningar.

8 §

Närmare föreskrifter

Närmare föreskrifter om tillämpning av denna lag meddelas av justitieministeriet.

7 §

Överföring av behörighet

Ärenden som enligt denna lag eller en förordning av statsrådet eller justitieministeriet som har utfärdats med stöd av den eller enligt en föreskrift som har meddelats med stöd av dessa avgörs av straffanstaltens direktör kan genom beslut av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* anförtros även någon annan tjänsteman vid anstalten för avgörande i enlighet med vad som bestäms i arbetsordningen för anstalten. Beslutanderätt i disciplinära ärenden och ärenden som gäller kroppsbesiktning enligt 2 kap. 9 b § 2 mom., förvaring av penningmedel och hållande av en fånge avskild enligt 3 kap. 9 § 2 mom. kan dock inte överföras.

Om övrig beslutanderätt som tillkommer en tjänsteman vid en straffanstalt bestäms vid behov i anstaltens arbetsordning enligt anvisningar av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder*.

8 §

Närmare föreskrifter

Genom förordning av statsrådet kan närmare bestämmelser meddelas om

- 1) åtgärder som hänför sig till verkställighet av fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter,
- 2) placering av fångar, verksamhet och ordning i straffanstalter, förfarande vid vidtagande av tvångsåtgärder som avses i denna lag, fångarnas kontakter utanför straffanstalten samt annat som ingår i verkställighet av fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter.

Kompletterande bestämmelser om de frågor som avses i 1 mom. meddelas vid behov genom förordning av justitieministeriet.

2 kap.

**Allmänna stadganden om fängelsestraff
och om förvandlingsstraff för böter**

1 §

Den som blivit dömd till fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter skall, sedan domen vunnit laga kraft, utan dröjsmål befordras att avtjäna sitt straff. För utjämning av växlingarna i antalet personer som anländer till straffanstalterna kan justitieministeriet utfärda bestämmelser om, vilka dagar straffanstalterna mottager till straff dömda. Verkställighetens inledande får likväl icke av denna orsak framskjutas längre tid än fyra månader från det domen vann laga kraft.

---

1 b §

Är den dömd på grund av allvarlig sjukdom eller svår skada i sådant tillstånd, att hans vård skulle äventyras av att han befordras till straffanstalt, eller är han sinnessjuk, skall justitieministeriet uppskjuta inledandet av straffets verkställighet tills den dömd tillfrisknat. Befinner sig vederbörande person likväl redan i straffanstalt eller tvångsinrättning eller vårdas han på åtgärd av fängenvårdsmyndigheterna utom anstalten, då straffets verkställighet skulle kunna inledas, må straffet verkställas.

Befinner sig fånge på grund av fortgående allvarlig sjukdom eller svår skada i livsfara eller i tillstånd som kräver specialvård eller är han sinnessjuk och skulle vården av honom på åtgärd av fängenvårdsmyndigheterna föranleda särskilda svårigheter, må justitieministeriet på framställning av straffanstaltens direktör eller efter att ha hört honom frigiva fången för vård utom anstalten.

---

1 d §

Uppskov med verkställighet av straff med högst ett år på de grunder som anges i 1 c § beviljas av utmätningsman i egenskap av

1 §

Den som blivit dömd till fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter skall, sedan domen vunnit laga kraft, utan dröjsmål befordras att avtjäna sitt straff. För utjämning av växlingarna i antalet personer som anländer till straffanstalterna kan *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* utfärda bestämmelser om, vilka dagar straffanstalterna mottager till straff dömda. Verkställighetens inledande får likväl icke av denna orsak framskjutas längre tid än fyra månader från det domen vann laga kraft.

---

1 b §

Är den dömd på grund av allvarlig sjukdom eller svår skada i sådant tillstånd, att hans vård skulle äventyras av att han befordras till straffanstalt, eller är han sinnessjuk, skall *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* uppskjuta inledandet av straffets verkställighet tills den dömd tillfrisknat. Befinner sig vederbörande person likväl redan i straffanstalt eller tvångsinrättning eller vårdas han på åtgärd av fängenvårdsmyndigheterna utom anstalten, då straffets verkställighet skulle kunna inledas, må straffet verkställas.

Befinner sig fånge på grund av fortgående allvarlig sjukdom eller svår skada i livsfara eller i tillstånd som kräver specialvård eller är han sinnessjuk och skulle vården av honom på åtgärd av fängenvårdsmyndigheterna föranleda särskilda svårigheter, må *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* på framställning av straffanstaltens direktör eller efter att ha hört honom frigiva fången för vård utom anstalten.

---

1 d §

Uppskov med verkställighet av straff med högst ett år på de grunder som anges i 1 c § beviljas av utmätningsman i egenskap av

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

verkställande myndighet. Tiden om ett år räknas från det verkställighetshandlingen kom utmätningssmannen till handa. Justitieministeriet kan på de grunder som anges i 1 c § ytterligare skjuta upp verkställigheten av fängelsestraffet med högst ett år åt gången, om det är förenligt med allmän fördel.

verkställande myndighet. Tiden räknas från det verkställighetshandlingen kom utmätningssmannen till handa. *Ambetsverket för frihetsbegränsande påföljder* kan på de grunder som anges i 1 c § ytterligare skjuta upp verkställigheten av fängelsestraffet med högst ett år åt gången, om det är förenligt med allmän fördel.

Har en myndighet som nämns i 1 mom. första meningen inte beviljat uppskov med verkställigheten, skall avslagsbeslutet omedelbart underställas justitieministeriet. Beslutet skall också underställas, om ett kortare uppskov än det som söktes har beviljats och uppskovet är kortare än tre månader. Justitieministeriet meddelar närmare anvisningar om underställningsförfarandet. Ett avslagsbeslut underställs inte, om

Om utmätningssmannen inte beviljar uppskov med verkställigheten, skall avslagsbeslutet omedelbart underställas *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder*. Beslutet skall också underställas, om ett kortare uppskov än det som söktes har beviljats och uppskovet är kortare än tre månader. Justitieministeriet meddelar närmare anvisningar om underställningsförfarandet. Ett avslagsbeslut underställs inte, om

1) den som ansöker om uppskov trots uppmaning inte har lämnat upplysningar om de grunder som nämns i hans ansökan,

1) den som ansöker om uppskov trots uppmaning inte har lämnat upplysningar om de grunder som nämns i hans ansökan,

2) de grunder som nämns i ansökan uppenbart är osanna,

2) de grunder som nämns i ansökan uppenbart är osanna,

3) sökanden har begått nya brott eller det finns grundad anledning att anta att han drar sig undan verkställigheten,

3) sökanden har begått nya brott eller det finns grundad anledning att anta att han drar sig undan verkställigheten,

4) sökanden är häktad i målet, eller om

4) sökanden är häktad i målet, eller om

5) justitieministeriet av någon annan grundad anledning har beslutat att ett uppskavsbeslut i fråga om det fängelsestraff som ansökan avser inte behöver underställas.

5) *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* av någon annan grundad anledning har beslutat att uppskavsbeslut i fråga om fängelsestraff inte behöver underställas.

3 §

Har inledandet av straffverkställigheten fördröjts eller straffverkställigheten avbrutits utan fånges förskyllan, skall justitieministeriet eller straffanstaltens direktör enligt av ministeriet utfärdade föreskrifter bestämma, huruvida den tid som åtgått härtill helt, delvis eller överhuvudtaget skall inräknas i strafftiden.

3 §

Har inledandet av straffverkställigheten fördröjts eller straffverkställigheten avbrutits utan fånges förskyllan, skall *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* eller straffanstaltens direktör enligt av ministeriet utfärdade föreskrifter bestämma, huruvida den tid som åtgått härtill helt, delvis eller alls skall inräknas i strafftiden.

3 a §

Fånge må på åtgärd av justitieministeriet eller direktör för straffanstalt enligt av mi-

3 a §

Fånge må på åtgärd av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* eller direktör

nisteriet utfärdade föreskrifter befordras till sjukhus eller motsvarande inrättning utom straffanstalten för vård eller undersökning.

Skall fånge vara personligen närvarande vid domstol på grund av där anhängigt mål eller finner domstol eller dess ordförande eljest fånges personliga närvaro nödig och kan målets behandling icke utan olägenhet uppskjutas tills fången blivit frigiven, skall domstolen eller dess ordförande kalla fången till domstolen att höras. Över beslut angående kallelse till domstol får besvär icke anföras.

Kallas fånge att höras inför annan myndighet än domstol, skall justitieministeriet besluta, huruvida fången på grund härav skall få lämna straffanstalten.

För fånge som av i denna paragraf avsedd anledning vistas utom straffanstalten skall nödig övervakning anordnas. Den tid varunder fånge vistas utom straffanstalten inräknas i strafftiden.

3 b §

Justitieministeriet eller, enligt av ministeriet utfärdade föreskrifter, direktör för straffanstalt må giva fånge tillstånd att för en kort tid avlägsna sig från straffanstalten, om därtill föreligger viktigt skäl eller om det med hänsyn till strafftidens längd eljest bör anses vara motiverat. Vid behov må ledsagare förordnas för honom.

Den tid under vilken en fånge med stöd av ett i 1 mom. avsett tillstånd vistas utanför straffanstalten inräknas i strafftiden, om han har iakttagit ((de)) villkoren i tillståndet. I annat fall skall justitieministeriet eller, enligt föreskrifter som ministeriet har meddelat, straffanstaltens direktör bestämma huruvida denna tid helt, delvis eller inte alls skall inräknas i strafftiden. Har en fånge brutit mot villkoren i tillståndet att avlägsna sig, kan detta beaktas vid prövningen av om ett nytt tillstånd att avlägsna sig kan beviljas eller när villkoren för ett nytt tillstånd bestäms.

för straffanstalt enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter befordras till sjukhus eller motsvarande inrättning utom straffanstalten för vård eller undersökning.

Skall fånge vara personligen närvarande vid domstol på grund av där anhängigt mål eller finner domstol eller dess ordförande eljest fånges personliga närvaro nödig och kan målets behandling icke utan olägenhet uppskjutas tills fången blivit frigiven, skall domstolen eller dess ordförande kalla fången till domstolen att höras. Över beslut angående kallelse till domstol ändring inte sökas genom besvär.

Kallas fånge att höras inför annan myndighet än domstol, skall *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* besluta, huruvida fången på grund härav skall få lämna straffanstalten.

För fånge som av i denna paragraf avsedd anledning vistas utom straffanstalten skall nödig övervakning anordnas. Den tid varunder fånge vistas utom straffanstalten inräknas i strafftiden.

3 b §

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter, direktör för straffanstalt må giva fånge tillstånd att för en kort tid avlägsna sig från straffanstalten, om därtill föreligger viktigt skäl eller om det med hänsyn till strafftidens längd eljest bör anses vara motiverat. Vid behov må ledsagare förordnas för honom.

Den tid under vilken en fånge med stöd av ett i 1 mom. avsett tillstånd vistas utanför straffanstalten inräknas i strafftiden, om han har iakttagit villkoren i tillståndet. I annat fall skall *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* eller, enligt föreskrifter som ämbetsverket har meddelat, straffanstaltens direktör bestämma huruvida denna tid helt eller delvis skall inräknas i strafftiden. Har en fånge brutit mot villkoren i tillståndet att avlägsna sig, kan detta beaktas vid prövningen av om ett nytt tillstånd att avlägsna sig kan beviljas eller när villkoren för ett nytt tillstånd bestäms.

3 d §

Beslut om placering av en fånge utanför straffanstalten fattas av vederbörande ministerium eller, i enlighet med anvisningar som ämbetsverket meddelat, av straffanstaltens direktör. Närmare bestämmelser utfärdas genom förordning.

Beslut om placering av en fånge utanför straffanstalten fattas av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* eller, i enlighet med anvisningar som ämbetsverket meddelat, av straffanstaltens direktör. Närmare bestämmelser om placeringsavtal och dess villkor utfärdas genom förordning av *statsrådet*.

6 §

Angående innehav och användning av en fånges penningmedel bestäms genom förordning. Förbjudna penningmedel som påträffats hos en fånge eller på något annat ställe i anstaltens utrymmen och som tillhör honom kan tas i förvar i anstalten tills fången frigges. Straffanstaltens direktör beslutar om saken.

Angående innehav och användning av en fånges penningmedel bestäms genom förordning av *statsrådet*. Förbjudna penningmedel som påträffats hos en fånge eller på något annat ställe i anstaltens utrymmen och som tillhör honom kan tas i förvar i anstalten tills fången frigges. Straffanstaltens direktör beslutar om saken.

9 a §

En fånge har rätt att under uppsikt ta emot besök så som närmare stadgas genom förordning. Besök av en nära anhörig och en advokat eller ett allmänt rättsbiträde som är fångens ombud samt, då övervakning av någon annan orsak inte anses nödvändig, även andra besök kan tillåtas äga rum utan övervakning.

9 a §

En fånge har rätt att under uppsikt ta emot besök så som närmare stadgas genom förordning av *statsrådet*. Besök av en nära anhörig och en advokat eller ett allmänt rättsbiträde som är fångens ombud samt, om övervakning av någon annan orsak inte anses nödvändig, även andra besök kan tillåtas äga rum utan övervakning.

9 c §

I en straffanstalt kan det finnas avdelningar för fångar som förbinder sig att avstå från alkohol och andra rusmedel samt att på uppmaning lämna urin- eller utandningsprov. En fånge som bryter sin förbindelse avlägsnas från avdelningen. Genom beslut av justitieministeriet kan också en hel straffanstalt förordnas att vara en sådan enhet.

9 c §

I en straffanstalt kan det finnas avdelningar för fångar som förbinder sig att avstå från alkohol och andra rusmedel samt att på uppmaning lämna urin- eller utandningsprov. En fånge som bryter sin förbindelse avlägsnas från avdelningen. Genom beslut av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* kan också en hel straffanstalt förordnas att vara en sådan enhet.

10 a §

Direktören för en straffanstalt får bestraffa fånge med varning, förlust av rättigheter

10 a §

Direktören för en straffanstalt får besluta att en fånge skall bestraffas med varning,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

för högst fjorton dygn eller enrum i högst sju dygn.

Direktionen för straffanstalt får bestraffa fånge med varning, förlust av rättigheter för högst trettio dygn eller enrum i högst tjugo dygn eller, om nämnda straff icke anses tillräckliga, med förlust av avtjänad tid. Den sammanlagda tiden för förlust av avtjänad tid får icke överstiga halva strafftiden, ej eller nittio dagar.

Angående verkställighet av disciplinärt straff, som direktionen påförd villkorligt, med anledning av att fången under prøvotiden begått ny ordningsförseelse beslutar direktionen..

Har fånge utan avbrott hållits i enrum tjugo dygn, får nytt straff av samma slag icke verkställas innan sju dygn förflutit från det verkställigheten av det föregående straffet avslutades.

Dömes fånge vid domstol till straff för brott, för vilket disciplinärt straff påförts honom, förfaller det sistnämnda straffet till den del det icke verkställts.

förlust av rättigheter för högst trettio dygn eller enrum i högst tjugo dygn eller, om nämnda straff anses otillräckliga, med förlust av avtjänad tid. Den sammanlagda tiden för förlust av avtjänad tid får inte överskrida halva strafftiden eller nittio dagar. Direktören beslutar också om verkställighet av ett villkorligt påförd disciplinärt straff, om fången under prøvotiden begått en ny ordningsförseelse.

Har fånge utan avbrott hållits i enrum tjugo dygn, kan nytt straff av samma slag tidigast verkställas när sju dygn förflutit efter att verkställigheten av det föregående straffet avslutades.

Dömes fånge vid domstol till straff för brott, för vilket disciplinärt straff påförts honom, förfaller det sistnämnda straffet till den del det icke verkställts.

10 b §

Sedan direktören fått kännedom om förseelse, skall han utan dröjsmål undersöka saken tillsammans med någon medlem av direktionen eller med av direktören tillkallad ojävig person. Skall förseelsen handläggas av direktionen, skall direktören bringa saken till handläggning vid direktiönens följande sammanträde.

När direktören har fått kännedom om en förseelse, skall han utan dröjsmål undersöka saken med någon ojävig person.

11 §

När beläggande med fängsel eller placering i enrum är nödigt för tyglade av våldsamhet, skall läkare i mån av möjlighet höras. Angående nämnda åtgärder skall direktionen ofördröjligen underrättas.

Om beläggande med fängsel eller placering i enrum är nödigt för tyglade av våldsamhet, skall läkare i mån av möjlighet höras. Angående nämnda åtgärder skall *direktören* ofördröjligen underrättas.

13 §

Om villkorlig frigivning beslutar justitieministeriet eller fängelsets direktionen, enligt ministeriets anvisningar. Har direktio-

Om villkorlig frigivning beslutar *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* eller fängelsets *direktör* enligt *ämbetsverkets*

Gällande lydelse

nen beslutat att en fånge inte skall frigges villkorligt inom en månad efter det han enligt justitieministeriets anvisningar tidigast kan frigges villkorligt, skall ärendet föreläggas justitieministeriet för avgörande. Justitieministeriet kan bestämma att en fråga som avses i direktionens beslut även i andra fall skall föreläggas ministeriet för avgörande.

När direktionen behandlar ett ärende som gäller villkorlig frigivning skall den bereda fången tillfälle att bli hörd. Till de handlingar som skall tillställas ministeriet skall direktionen foga en redogörelse för vad fången har anfört vid behandlingen av ärendet. Ett avslag som gäller villkorlig frigivning skall motiveras.

14 §

Villkorligt frigiven skall under prövotiden stå under övervakning, om icke justitieministeriet eller, enligt av ministeriet givna anvisningar, straffanstaltens direktion på grund av att prövotiden är kort eller av annat synnerligt skäl annorlunda besluter. Avsikten med övervakningen är att hindra den i villkorlig frihet försatte att begå nytt brott samt att stöda den övervakade i hans strävan att föra ett otadligt leverne.

Till övervakare må härtill lämpligbefunnen person eller vårdförening förordnas. Har sådan övervakare icke förordnats, skall chefen för polisdistriktet handhava övervakningen.

Föreslagen lydelse

anvisningar. *Direktörens* beslut enligt vilket en fånge inte skall frigges villkorligt inom en månad efter det han enligt anvisningar av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* tidigast kan frigges villkorligt skall föreläggas *ämbetsverket för frihetsberövande påföljder* för avgörande. *Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* kan bestämma att beslut av direktören även i andra fall skall föreläggas *ämbetsverket* för avgörande.

När *direktören* behandlar ett ärende som gäller villkorlig frigivning skall han bereda fången tillfälle att bli hörd. Till de handlingar som skall tillställas *ämbetsverket för frihetsberövande påföljder* skall *direktören* foga en redogörelse för vad fången har anfört vid behandlingen av ärendet. Ett avslag som gäller villkorlig frigivning skall motiveras.

14 §

Villkorligt frigiven skall under prövotiden stå under övervakning, om icke *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* eller, enligt av *ämbetsverket* givna anvisningar, straffanstaltens *direktör* på grund av att prövotiden är kort eller av annat synnerligt skäl annorlunda besluter. Avsikten med övervakningen är att hindra den i villkorlig frihet försatte att begå nytt brott samt att stöda den övervakade i hans strävan att föra ett otadligt leverne.

Till övervakare må härtill lämpligbefunnen person förordnas. Har sådan övervakare icke förordnats, skall chefen för polisdistriktet handhava övervakningen.

14 a §

Om inte en villkorligt frigiven iakttar vad som stadgas i 1 mom. eller föreskrivs med stöd av det, eller om han annars bryter mot dessa stadganden eller föreskrifter (*misskötsamhet*), får domstolen förklara den villkorliga friheten förverkad. Överträder en villkorligt frigiven som inte står under övervakning stadgandena i 1 mom. 3 punkten eller honom vid frigivningen enligt 6 punk-

Om inte en villkorligt frigiven iakttar vad som stadgas i 1 mom. eller föreskrivs med stöd av det, eller om han annars bryter mot dessa stadganden eller föreskrifter (*misskötsamhet*), får domstolen förklara den villkorliga friheten förverkad. Överträder en villkorligt frigiven som inte står under övervakning stadgandena i 1 mom. 3 punkten eller honom enligt 6 punkten meddelade fö-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ten meddelade föreskrifter, får justitieministeriet ställa honom under övervakning för den återstående prøvotiden.

Har villkorligt frigiven under en övervakningstid av minst sex månader ådagalagt gott uppförande och föreligger grundad anledning att antaga, att det icke är nödvändigt att fortsätta övervakningen, må justitieministeriet på framställning av övervakaren inställa övervakningen.

reskrifter, får *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* ställa honom under övervakning för den återstående prøvotiden.

Har villkorligt frigiven under en övervakningstid av minst sex månader ådagalagt gott uppförande och föreligger grundad anledning att antaga, att det icke är nödvändigt att fortsätta övervakningen, må *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* på framställning av övervakaren inställa övervakningen.

15 §

Står den frigivne inte under övervakning, får en anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 1 mom., om det inte finns tillräckliga skäl att förklara den villkorliga friheten förverkad, föreslå justitieministeriet att den frigivne skall ställas under övervakning.

Står den frigivne inte under övervakning, får en anhållningsberättigad tjänsteman, om det inte finns tillräckliga skäl att förklara den villkorliga friheten förverkad, föreslå *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* att den frigivne skall ställas under övervakning.

3 kap.

Om verkställighet i fängelse

2 b §

Genom beslut av vederbörande ministerium kan en avdelning som är isolerad från den övriga anstalten (*säkerhetsavdelning*) av säkerhetsskäl inrättas vid en straffanstalt.

2 b §

Genom beslut av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* kan en avdelning som är isolerad från den övriga anstalten (*säkerhetsavdelning*) av säkerhetsskäl inrättas vid en straffanstalt.

2 c §

Beslut om placering av en fånge vid säkerhetsavdelning fattas av vederbörande ministerium på framställning av straffanstaltens direktör eller efter att ministeriet har hört direktören. Fången skall meddelas grunderna för placeringen, om meddelandet inte förorsakar fara för någon annans hälsa eller säkerhet eller inverkar störande på utredningen av ett brott.

2 c §

Beslut om placering av en fånge vid säkerhetsavdelning fattas av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* på framställning av straffanstaltens direktör eller efter att *ämbetsverket* har hört direktören. Fången skall meddelas grunderna för placeringen, om meddelandet inte förorsakar fara för någon annans hälsa eller säkerhet eller inverkar störande på utredningen av ett brott.

6 §

Fånge som bör anses pålitlig får med tillstånd av justitieministeriet eller, enligt av ministeriet utfärdade föreskrifter, av direktören för straffanstalten under ordinarie arbetstid utföra arbete i frihet under lämplig uppsikt på arbetsplatsen (*civilt arbete*). Den som avtjänar fängelsestraff för tjänsteförbrytelse kan likväl icke beviljas tillstånd att såsom civilt arbete sköta offentlig tjänst eller befattning.

Fånge som bör anses pålitlig får med tillstånd av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* eller, enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter, av direktören för straffanstalten under ordinarie arbetstid utföra arbete i frihet (*civilt arbete*). Den som har dömts för tjänsteförbrytelse kan likväl icke beviljas tillstånd att såsom civilt arbete sköta offentlig tjänst eller befattning.

8 §

Justitieministeriet eller, enligt av ministeriet utfärdade föreskrifter, direktören för straffanstalten kan bevilja fånge, vars personliga närvaro i läroanstalt utom fängelset bör anses motiverad på grund av studier eller skolgång, tillstånd att för ändamålet avlägsna sig från straffanstalten.

Den tid fånge med stöd av ovan i 2 mom. avsett tillstånd vistas utom straffanstalten räknas såsom strafftid, om fången iakttagit villkoren i tillståndet. I annat fall skall justitieministeriet eller, enligt av ministeriet utfärdade föreskrifter, direktören för straffanstalten bestämma, huruvida denna tid helt eller delvis skall räknas såsom strafftid eller huruvida den icke alls skall räknas såsom strafftid.

8 §

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter, direktören för straffanstalten kan bevilja fånge, vars personliga närvaro i läroanstalt utom fängelset bör anses motiverad på grund av studier eller skolgång, tillstånd att för ändamålet avlägsna sig från straffanstalten.

Den tid fånge med stöd av ovan i 1 mom. avsett tillstånd vistas utom straffanstalten räknas såsom strafftid, om fången iakttagit villkoren i tillståndet. I annat fall skall *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* eller, enligt av ämbetsverket utfärdade föreskrifter, direktören för straffanstalten bestämma, huruvida denna tid helt eller delvis skall räknas såsom strafftid.

4 kap.

Om verkställighet i öppen anstalt

1 §

Öppen anstalt underlyder administrativt något fängelse eller är direkt underställd justitieministeriet i enlighet med vad ministeriet bestämmer.

Öppen anstalt underlyder administrativt något fängelse eller är direkt underställd *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* i enlighet med vad justitieministeriet bestämmer.

2 §

Justitieministeriet kan förordna att förvandlingsstraff för böter och fängelsestraff

2 §

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan förordna att förvandlingsstraff

på högst två år som ådömts för ett eller flera brott och med ett sådant straff sammanräknat förvandlingsstraff för böter skall avtjänas i en öppen anstalt. En förutsättning för förordnande till öppen anstalt är att den dömda lämpar sig för öppen anstalt och dess verksamhet och att det inte finns skäl att anta att han utan lov avlägsnar sig från anstalten.

Justitieministeriet kan förordna att en fånge som avtjänar sitt straff i ett fängelse eller ungdomsfängelse skall överföras till en öppen anstalt för viss tid eller för att avtjäna återstoden av sitt straff, om åtgärden är ändamålsenlig av fängvårdsskäl. En fånge som inte har fyllt 18 år kan överföras till en öppen anstalt om detta, trots att han inte kan förvaras skilt från de vuxna fångarna, är förenlig med fångens fördel. Förordnandet kan enligt anvisningar som justitieministeriet har fastställt också ges av direktören för straffanstalten.

Visar sig en fånge som är intagen i öppen anstalt vara olämplig för en sådan anstalt med hänsyn till sin läggning, sitt uppförande eller sin fysiska kondition, kan justitieministeriet på framställning av fängelsets direktion eller föreståndaren för den öppna anstalten eller sedan direktion eller föreståndaren har hörts besluta att han skall överföras till fängelse eller ungdomsfängelse. Tiden i öppen anstalt räknas härvid såsom strafftid.

3 §

Till öppen anstalt förordnad skall använda egna kläder. Justitieministeriet kan dock bestämma, att i de öppna fängelserna eller i något av dem skall iakttagas vad om fånges kläder i 2 kap. 7 § är stadgat.

3 §

Till öppen anstalt förordnad skall använda egna kläder. *Ambetsverket för frihetsbegränsande påföljder* kan dock bestämma, att i en eller flera av de öppna anstalterna skall iakttagas vad om fånges kläder i 2 kap. 7 § stadgas.

6 §

På lön och sysselsättningspenning skall göras i lag stadgad innehållning för förskottsuppbörd av skatt. Den som är intagen i öppen anstalt skall av sin lön betala ersättning till anstalten för kost och logi så som närmare stadgas genom förordning. Åter-

för böter och fängelsestraff på högst två år som ådömts för ett eller flera brott och med ett sådant straff sammanräknat förvandlingsstraff för böter skall avtjänas i en öppen anstalt. En förutsättning för förordnande till öppen anstalt är att den dömda lämpar sig för öppen anstalt och dess verksamhet och att det inte finns skäl att anta att han utan lov avlägsnar sig från anstalten.

Ambetsverket för frihetsbegränsande påföljder kan förordna att en fånge som avtjänar sitt straff i ett fängelse eller ungdomsfängelse skall överföras till en öppen anstalt för viss tid eller för att avtjäna återstoden av sitt straff, om åtgärden är ändamålsenlig av fängvårdsskäl. En fånge som inte har fyllt 18 år kan överföras till en öppen anstalt om detta, trots att han inte kan förvaras avskilt från de vuxna fångarna, är förenlig med fångens fördel. Förordnandet kan enligt anvisningar som *ambetsverket för frihetsbegränsande påföljder* har fastställt också ges av direktören för straffanstalten.

Visar sig en fånge som är intagen i öppen anstalt vara olämplig för en sådan anstalt med hänsyn till sin läggning, sitt uppförande eller sin fysiska kondition, kan *ambetsverket för frihetsbegränsande påföljder* på framställning av fängelsets *direktör* eller föreståndaren för den öppna anstalten eller sedan *direktören* eller föreståndaren har hörts besluta att han skall överföras till fängelse eller ungdomsfängelse. Tiden i öppen anstalt räknas härvid såsom strafftid.

På lön och sysselsättningspenning skall göras i lag stadgad innehållning för förskottsuppbörd av skatt. Den som är intagen i öppen anstalt skall av sin lön betala ersättning till anstalten för kost och logi så som närmare stadgas genom förordning av *stats-*

Gällande lydelse

stoden skall, efter eventuell utmätning, minst två gånger i månaden utbetalas till den intagne för dennes eget bruk.

7 §

Har den som är intagen i öppen anstalt överförs till fängelse eller ungdomsfängelse på grund av ordningsförseelse eller överträdelse av villkoren i ett tillstånd att avlägsna sig eller ett tillstånd till civilt arbete eller studier räknas tiden i öppen anstalt såsom strafftid. För den som överförs till fängelse med anledning av att han avlägsnat sig från anstalten räknas tiden i den öppna anstalten inte såsom strafftid. Om förseelsens art eller något annat särskilt skäl påkallar det, kan justitieministeriet i ovan i detta moment avsedda fall bestämma att strafftiden skall räknas på något annat sätt. Har en i öppen anstalt intagen med stöd av 1 mom. överförs till fängelse eller ungdomsfängelse för viss tid, får tiden i öppen anstalt dock inte förklaras förverkad.

Föreslagen lydelse

rådet. Återstoden skall, efter eventuell utmätning, minst två gånger i månaden utbetalas till den intagne för dennes eget bruk.

7 §

Har den som är intagen i öppen anstalt överförs till fängelse eller ungdomsfängelse på grund av ordningsförseelse eller överträdelse av villkoren i ett tillstånd att avlägsna sig eller ett tillstånd till civilt arbete eller studier räknas tiden i öppen anstalt såsom strafftid. För den som överförs till fängelse eller ungdomsfängelse med anledning av att han utan tillstånd avlägsnat sig från anstalten räknas tiden i den öppna anstalten inte såsom strafftid. Om förseelsens art eller något annat särskilt skäl påkallar det, kan *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* bestämma att strafftiden skall räknas på något annat sätt. Har en i öppen anstalt intagen med stöd av 1 mom. överförs till fängelse eller ungdomsfängelse för viss tid, får tiden i öppen anstalt dock inte förklaras förverkad.

4.

Lag

om ändring av lagen om samhällstjänst

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 12 december 1996 om samhällstjänst (1055/1996) 1 § 2 mom., 2 och 6 §, 7 § 2 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 mom., 11 § 1 mom. samt 12 och 13 § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Samhällstjänst

Högst fem timmar av ett samhällstjänststraff kan dock avtjänas så att service avsedd att minska rusmedelsproblem anlitas på ett sätt som Kriminalvårdsföreningen godkänner.

2 §

Verkställighet av samhällstjänst

För verkställigheten av samhällstjänsten svarar Kriminalvårdsföreningen.

6 §

Tjänstgöringsplan

För utförande av samhällstjänsten fastställer Kriminalvårdsföreningen en tjänstgöringsplan med ett detaljerat tidsschema och övriga villkor för samhällstjänsten.

Kriminalvårdsföreningen kan av särskilda skäl med högst tre månader i sänder förlänga den tid inom vilken samhällstjänsten enligt tjänstgöringsplanen skall utföras. Tiden får inte heller då den förlängts på detta sätt överstiga ett år och tre månader.

Föreslagen lydelse

1 §

Samhällstjänst

Högst fem timmar av ett samhällstjänststraff kan dock avtjänas så att tjänster avsedda att minska rusmedelsproblem anlitas på ett sätt som *centralen för samhällspåföljder* godkänner.

2 §

Verkställighet av samhällstjänst

För verkställighet av samhällstjänst svarar *centralen för samhällspåföljder*.

6 §

Tjänstgöringsplan

För utförande av samhällstjänst fastställer *centralen för samhällspåföljder* en tjänstgöringsplan med ett detaljerat tidsschema och övriga villkor för samhällstjänsten.

Centralen för samhällspåföljder kan av särskilda skäl med högst tre månader i sänder förlänga den tid inom vilken samhällstjänst enligt tjänstgöringsplanen skall utföras. Tiden får inte heller då den förlängts på detta sätt överstiga ett år och tre månader.

7 §

Tjänstgöringsvillkor

Om den dömden handlar i strid med tjänstgöringsplanen eller andra villkor, skall Kriminalvårdsföreningen ge honom en muntlig eller skriftlig anmärkning.

8 §

Grovt brott mot tjänstgöringsvillkoren

Om den dömden inte börjar utföra samhällstjänsten eller om han avbryter den eller på något annat sätt grovt bryter mot villkoren för tjänsten, skall Kriminalvårdsföreningen utan dröjsmål anmäla saken till allmän åklagare. Samtidigt skall Kriminalvårdsföreningen förbjuda att samhällstjänsten inleds eller bestämma att utförandet av tjänsten skall avbrytas.

-----

9 §

Hinder för utförande av tjänsten

Kan samhällstjänsten av någon annan orsak än en som nämns i 8 § inte utföras inom den maximitid som anges i 5 § 1 mom, skall Kriminalvårdsföreningen underrätta allmänna åklagaren om saken. Åklagaren för saken till den domstol som avses i 8 § 2 mom.

-----

11 §

Nytt fängelsestraff

Om åklagaren beslutar att åtala en person som utför samhällstjänst för ett brott som enligt åklagarens bedömning kan medföra fängelsestraff, kan åklagaren underrätta

Tjänstgöringsvillkor

Om den dömden handlar i strid med tjänstgöringsplanen eller andra villkor, skall *centralen för samhällspåföljder* ge honom en muntlig eller skriftlig anmärkning.

8 §

Grovt brott mot tjänstgöringsvillkoren

Om den dömden inte börjar utföra samhällstjänst eller om han avbryter den eller på något annat sätt grovt bryter mot villkoren för tjänsten, skall *centralen för samhällspåföljder* utan dröjsmål anmäla saken till allmän åklagare. Samtidigt skall *centralen för samhällspåföljder* förbjuda att samhällstjänst inleds eller bestämma att utförandet av tjänsten skall avbrytas.

-----

9 §

Hinder för utförande av tjänst

Kan samhällstjänst av någon annan orsak än en som nämns i 8 § inte utföras inom den maximitid som anges i 5 § 1 mom, skall *centralen för samhällspåföljder* underrätta allmänna åklagaren om saken. Åklagaren för saken till den domstol som avses i 8 § 2 mom.

-----

11 §

Nytt fängelsestraff

Om åklagaren beslutar att åtala en person som utför samhällstjänst för ett brott som enligt åklagarens bedömning kan medföra fängelsestraff, kan åklagaren underrätta

Kriminalvårdsföreningen om saken i syfte att förbjuda verkställigheten av tjänstgöringen. Kriminalvårdsföreningen skall när den har fått meddelandet förbjuda att tjänstgöringen inleds eller fortsätts.

centralen för samhällspåföljder om saken i syfte att förbjuda verkställighet av tjänstgöringen. *Centralen för samhällspåföljder* skall när den har fått meddelandet förbjuda att tjänstgöring inleds eller fortsätts.

12 §

Avdrag på grund av ett verkställt straff

Om en dom som avser samhällstjänst har gått i verkställighet fastän den inte har vunnit laga kraft och domen med anledning av ändringssökande ändras till fängelse, skall justitieministeriets fängenvårdsavdelning från fängelsestraffet dra av den tid som motsvarar den del av straffet som redan har verkställts som samhällstjänst.

Ett motsvarande avdrag skall göras när domstolen har förbjudit att samhällstjänsten verkställs men inte har bestämt längden av den del av straffet som skall verkställas som fängelse, eller när en del av det gemensamma fängelsestraffet har avtjänats i form av samhällstjänst.

Fängenvårdsavdelningen skall från ett gemensamt samhällstjänststraff dra av den andel som tidigare har utförts i form av samhällstjänst. Från ett gemensamt samhällstjänststraff skall också dras av en tid som motsvarar den del av straffet som har avtjänats som fängelse.

Vid beräkandet av avdraget iaktas samma förvandlingsrelation mellan fängelse och samhällstjänst som iaktogs när samhällstjänsten fastställdes. När avdraget räknas ut används det förvandlingssätt som är fördelaktigast för den dömde.

13 §

Närmare bestämmelser

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

Avdrag på grund av ett verkställt straff

Om en dom som avser samhällstjänst har gått i verkställighet fastän den inte har vunnit laga kraft och domen med anledning av ändringssökande ändras till fängelse, skall *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* från fängelsestraffet dra av den tid som motsvarar den del av straffet som redan har verkställts som samhällstjänst.

Ett motsvarande avdrag skall göras när domstolen har förbjudit att samhällstjänst verkställs men inte har bestämt längden av den del av straffet som skall verkställas som fängelse, eller när en del av det gemensamma fängelsestraffet har avtjänats i form av samhällstjänst.

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall från ett gemensamt samhällstjänststraff dra av den andel som tidigare har utförts i form av samhällstjänst samt också en tid som motsvarar den del av straffet som har avtjänats som fängelse.

Vid beräkandet av avdrag iaktas samma förvandlingsrelation mellan fängelse och samhällstjänst som iaktogs när samhällstjänst fastställdes. När avdraget räknas ut används det förvandlingssätt som är fördelaktigast för den dömde.

13 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av statsrådet meddelas närmare bestämmelser om

- 1) anordnare av tjänstgöringsplats,
- 2) förfarande vid utarbetande av lämplighetsutredning,
- 3) övervakning av utförande av samhällstjänst,

4) åtgärder och handlingar i anslutning till verkställighet av samhällstjänst samt övervakning av verkställigheten.

Justitieministeriet ger närmare anvisningar om verkställighet av samhällstjänst och fastställer formulär för nödvändiga handlingar.

_____

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

_____

5.

Lag**om ändring av lagen om försöksverksamhet med ungdomsstraff**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 12 december 1996 om försöksverksamhet med ungdomsstraff (1058/1996) 2 § 4 mom., 6 § 1 mom., 7 § 2 mom., 8 § 1 mom., 9 § 1 och 2 mom., 10 § 1 mom., 12 § 2 mom. och 13 §, av dessa lagrum 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 307/1999, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

*Ungdomsstraff**Ungdomsstraff*

Kriminalvårdsföreningen svarar för verkställigheten av ungdomsstraff.

Centralen för samhällspåföljder svarar för verkställighet av ungdomsstraff.

6 §

6 §

*Verkställighetsplan**Verkställighetsplan*

Kriminalvårdsföreningen, socialnämnden på den dömdes boningsort och den övervakare som förordnats för den dömda uppgör en verkställighetsplan för ungdomsstraffet, som Kriminalvårdsföreningen fastställer. Planen kan endast av särskilda skäl ändras efter att den fastställts.

Centralen för samhällspåföljder, socialnämnden på den dömdes boningsort och den övervakare som förordnats för den dömda uppgör en verkställighetsplan för ungdomsstraff, som *centralen för samhällspåföljder* fastställer. Planen kan endast av särskilda skäl ändras efter att den fastställts.

-----

7 §

*Den dömdes skyldigheter**Den dömdes skyldigheter*

Om den dömda handlar i strid med verkställighetsplanen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den, skall Kriminalvårdsföreningen ge honom en skriftlig anmärkning.

Om den dömda handlar i strid med verkställighetsplanen eller föreskrifter som har meddelats med stöd av den, skall *centralen för samhällspåföljder* ge honom en skriftlig anmärkning.

8 §

Övervakare

Övervakaren förordnas av Kriminalvårdsföreningen.

---

9 §

Avtjänande av ungdomsstraff

Ungdomstjänst skall utföras inom den övervakningstid som domstolen bestämt. Om ungdomstjänst inte kan utföras inom denna tid av andra orsaker än de som nämns i 10 § 1 mom., kan Kriminalvårdsföreningen förlänga övervakningstiden med sammanlagt högst tre månader. Om ungdomstjänsten av ovan nämnda orsaker inte kan utföras inom den av Kriminalvårdsföreningen förlängda tiden, kan en domstol förlänga övervakningstiden med högst sex månader eller av särskilda skäl ande att straffet har avtjänats till fullo.

Om Kriminalvårdsföreningen vill föra en sak som gäller förlängning av övervakningstiden till domstol, skall den göra en utredning av saken till allmänna åklagaren. Allmänna åklagaren skall utan dröjsmål föra saken till tingsrätten på den ort där den dömde bor eller den domstol som i första instans har avgjort det brottmål som lett till ungdomsstraff.

---

10 §

Behandling av överträdelse av villkoren

Om den som har dömts till ungdomsstraff inte börjar utföra ungdomsstraffet eller om han avbryter det eller på något annat sätt grovt bryter mot villkoren i verkställighetsplanen, skall Kriminalvårdsföreningen utan dröjsmål göra en utredning av saken till allmänna åklagaren. Kriminalvårdsföreningen kan samtidigt bestämma att ung-

8 §

Övervakare

Övervakare förordnas av *centralen för samhällspåföljder*.

---

9 §

Avtjänande av ungdomsstraff

Ungdomstjänst skall utföras inom den övervakningstid som domstolen bestämt. Om ungdomstjänst inte kan utföras inom denna tid av andra orsaker än de som nämns i 10 § 1 mom., kan *centralen för samhällspåföljder* förlänga övervakningstiden med sammanlagt högst tre månader. Om ungdomstjänst av ovan nämnda orsaker inte kan utföras inom den förlängda tiden, kan en domstol förlänga övervakningstiden med högst sex månader eller av särskilda skäl anse att straffet har avtjänats helt.

Om *centralen för samhällspåföljder* vill föra en frågasom gäller förlängning av övervakningstiden till domstol, skall den göra en utredning av frågan till allmänna åklagaren. Allmänna åklagaren skall utan dröjsmål föra saken till tingsrätten på den ort där den dömde bor eller den domstol som i första instans har avgjort det brottmål som lett till ungdomsstraff.

---

10 §

Behandling av överträdelse av villkoren

Om den som har dömts till ungdomsstraff inte börjar utföra ungdomstjänst eller om han avbryter tjänsten eller på något annat sätt grovt bryter mot villkoren i verkställighetsplanen, skall *centralen för samhällspåföljder* utan dröjsmål göra en utredning av saken till allmänna åklagaren. *Centralen för samhällspåföljder* kan samtidigt bestämma

domstjänsten inte får påbörjas eller avbryta den.

att ungdomstjänst inte får påbörjas eller avbryta den.

12 §

*Bestämmande av ett gemensamt straff**Bestämmande av ett gemensamt straff*

När ett gemensamt fängelsestraff har dömts ut enligt 1 mom., skall Kriminalvårdsföreningen oberoende av ändringssökande omedelbart avbryta verkställigheten av ungdomsstraffet. Kriminalvårdsföreningen kan avbryta verkställigheten av ungdomsstraffet även när allmänna åklagaren meddelar föreningen att den som har dömts till ungdomsstraff kommer att åtalas för ett brott som enligt allmänna åklagarens bedömning kan leda till ett gemensamt fängelsestraff som avses i 1 mom.

När ett gemensamt fängelsestraff har dömts ut enligt 1 mom., skall *centralen för samhällspåföljder* oberoende av ändringssökande omedelbart avbryta verkställighet av ungdomsstraffet. *Centralen för samhällspåföljder* kan avbryta verkställighet av ungdomsstraffet även när allmänna åklagaren meddelar *centralen* att den som har dömts till ungdomsstraff kommer att åtalas för ett brott som enligt allmänna åklagarens bedömning kan leda till ett gemensamt fängelsestraff som avses i 1 mom.

13 §

13 §

*Närmare bestämmelser**Närmare bestämmelser*

Närmare stadganden om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om

- 1) verkställande myndigheter och tjänstgöringsplatser för ungdomsstraff,
- 2) utarbetande av verkställighetsplan,
- 3) övervakning av den som dömts till ungdomsstraff och övervakarens uppgifter,
- 4) åtgärder och handlingar i samband med verkställighet av ungdomsstraff samt övervakning av verkställigheten.

Justitieministeriet ger närmare anvisningar om verkställighet av ungdomsstraff och fastställer formulär för nödvändiga handlingar.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

6.

Lag**om ändring av lagen om unga förbrytare.**

I enlighet med riksdagens beslut:

ändras i lagen den 31 maj 1940 om unga förbrytare (262/1940) 9, 10, 12 och 28 § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

9 §

Å justitieministeriet ankommer att organisera och leda övervakningen av villkorligt dömda unga förbrytare.

9 §

Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder skall organisera och leda övervakningen av villkorligt dömda unga förbrytare.

10 §

Då en villkorligt dömd ung förbrytare skall stå under övervakning, bör justitieministeriet antingen utse lämplig befunnen person eller vårdförening till övervakare för den dömda eller och hänskjuta övervakningens anordnande till vederbörande ((vårdnämnd)).

10 §

Då en villkorligt dömd ung förbrytare skall stå under övervakning, skall *centralen för samhällspåföljder* utse en tjänsteman vid *centralen för samhällspåföljder* eller en annan person som *centralen* anser lämplig för uppgiften till övervakare för den dömda.

12 §

Har villkorligt dömd under en övervakningstid av minst sex månader uppfört sig väl och finnes även eljest skälig anledning antaga, att övervakningens fortsättande icke är av nöden, kan övervakningens fortsättande icke är av nöden, kan densamma av justitieministeriet på framställning av övervakaren upphävas.

12 §

Har villkorligt dömd under en övervakningstid av minst sex månader uppfört sig väl och finnes även eljest skälig anledning antaga, att övervakningens fortsättande icke är av nöden, kan övervakningen på framställning av övervakaren upphävas av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder*.

28 §

Närmare bestämmelser om verkställighet av denna lag utfärdas genom förordning.

28 §

Närmare bestämmelser om verkställighet av denna lag utfärdas genom förordning av *statsrådet*.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

7.

Lag

om ändring av 1 § lagen om rannsakningsfängelse

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 19 juli 1974 om rannsakningsfängelse (615/1974) 1 §, sådan den lyder i lag 455/1987, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Den som är häktad för brott skall omedelbart föras till ett allmänt fängelse eller till en anstalt som av justitieministeriet godkänts för förvaring av rannsakningsfångar. Om det för att utreda brottet är nödvändigt, får den myndighet som beslutat om häktningen dock förordna att den häktade skall hållas på något annat ställe som är lämpligt för längre tids förvaring, högst till dess åtal upptas till behandling vid domstolen. Sedan åtalet prövats vid domstolen kan den häktade endast med justitieministeriets tillstånd förvaras på annat ställe än i ett allmänt fängelse eller en ovan nämnd anstalt som godkänts av justitieministeriet.

Har den som häktats kallats till förundersökning för att höras om något annat brott, får han under bevakning föras till förundersökningen, utanför allmänt fängelse med tillstånd av justitieministeriet och utanför annan förvaringsplats med tillstånd av den tjänsteman som svarar för verksamheten där.

Föreslagen lydelse

1 §

Den som är häktad för brott skall omedelbart föras till ett allmänt fängelse eller till en anstalt som *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* godkänt för förvaring av rannsakningsfångar. Om det för att utreda brottet är nödvändigt, får den myndighet som beslutat om häktningen dock förordna att den häktade skall hållas på något annat ställe som är lämpligt för längre tids förvaring, högst tills dess åtal upptas till behandling vid domstolen. Sedan åtalet prövats vid domstolen kan den häktade endast med tillstånd *av ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder eller, enligt dess anvisningar, fängelsedirektören* förvaras på annat ställe än i ett allmänt fängelse eller en ovan nämnd anstalt som godkänts av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder*.

Om den som häktats kallas till förundersökning för att höras om något annat brott, får han under bevakning föras till förundersökningen, utanför allmänt fängelse med tillstånd av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* och utanför annan förvaringsplats med tillstånd av den tjänsteman som svarar för verksamheten där.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

8.

Lag**om ändring av 4 § straffregisterlagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i straffregisterlagen av den 20 augusti 1993 (770/1993) det inledande stycket i 4 § samt 1 mom. 3 punkten samt 4 mom., av dessa lagrum 4 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1639/1995, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Ur straffregistret lämnas ut uppgifter om personer:

-----
3) till fängårdsväsendet och Kriminalvårdsförningen för verkställighet av straff och för lämplighetsutredning samt till behörig tjänsteman vid justitieministeriet för föredragning av benådningsärenden;

Uppgifter om juridiska personer lämnas ut till andra i 1 mom. avsedda myndigheter än fängårdsväsendet. Uppgifter lämnas inte heller ut till Kriminalvårdsförningen.

Föreslagen lydelse

4 §

Ur straffregistret kan oberoende hinder av den sekretessplikt som föreskrivs i 3 § eller i någon annan lag lämnas ut uppgifter om personer

-----
3) till ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder och fängårdsväsendet för verkställighet av straff och för lämplighetsutredning samt till behörig tjänsteman vid justitieministeriet för föredragning av benådningsärenden;

Uppgifter om juridiska personer lämnas ut till andra i 1 mom. avsedda myndigheter än ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder, centralen för samhällspåföljder eller fängårdsväsendet.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.

9.

Lag**om ändring av 24 och 27 § lagen om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 juni 1963 om samarbete mellan Finland och de övriga nordiska länderna vid verkställighet av domar i brottmål (326/1963) 24 och 27 § som följer:

Gällande lydelse

24 §

Begäran, som avses i 1, 5, 10 och 17 § denna lag, framställs av vederbörande myndighet i Danmark, Island, Norge eller Sverige. Justitieministeriet avgör, huruvida begäran skall bifallas.

27 §

Begäran, som avser verkställighet jämlikt 4 eller 8 § eller anordnande av i 15 eller 22 § förutsatt övervakning i Danmark, Island, Norge eller Sverige, framställs av justitieministeriet.

Avser begäran verkställighet av förvandlingsstraff för böter, skall justitieministeriet fastställa tiden för förvandlingsstraffet, såsom i 8 § 2 mom. sägs.

Föreslagen lydelse

24 §

Begäran som avses i 1, 5, 10 och 17 § denna lag, framställs av vederbörande myndighet i Danmark, Island, Norge eller Sverige. *Ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* avgör om begäran skall bifallas.

27 §

Begäran som avser verkställighet enligt 4 eller 8 § eller anordnande av i 15 eller 22 § förutsatt övervakning i Danmark, Island, Norge eller Sverige, framställs av *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder*.

Avser begäran verkställighet av förvandlingsstraff för böter, skall *ämbetsverket för frihetsbegränsande påföljder* fastställa tiden för förvandlingsstraffet.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2001.
